

Analiza opremljenosti gradskim funkcijama Grada Velike Gorice

Rožanković, Dorian

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:763825>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-29**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Dorian Rožanković

**Analiza opremljenosti gradskim funkcijama Grada
Velike Gorice**

Diplomski rad

Zagreb, 2019.

Dorian Rožanković

**Analiza opremljenosti gradskim funkcijama Grada
Velike Gorice**

Diplomski rad

predan na ocjenu Geografskom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
radi stjecanja akademskog zvanja
magistra geografije

**Zagreb
2019.**

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu diplomskog sveučilišnog studija *Geografija; smjer: istraživački (Prostorno planiranje i regionalni razvoj)* na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom prof. dr. sc. Zorana Stiperskog.

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Diplomski rad

Analiza opremljenosti gradskim funkcijama Grada Velike Gorice

Dorian Rožanković

Izvadak: Velika Gorica je satelitsko naselje Zagreba čiji je razvoj bio pod snažnim utjecajem procesa koji su kretali iz glavnog grada od 70-ih godina prošlog stoljeća kao što je suburbanizacija i decentralizacija Zagreba koja se više odnosila na funkciju stanovanja, a manje na funkciju rada. Zbog blizine i utjecaja velikog Zagreba, Velika Gorica ima slabo razvijenu radnu funkciju i prema tome slabije razvijene i neke druge gradske funkcije kao što je zdravstvena funkcija. U ovom radu analizirale su se gradske funkcije Grada Velike Gorice kao jedinice lokalne samouprave, to jest njihova brojnost, kvaliteta i dostupnost, podacima dobivenim kartiranjem. Provedenim anketnim istraživanjem htjelo se kvantificirati zadovoljstvo lokalnog stanovništva gradskim funkcijama koje svakodnevno koriste. Simbiozom ovih dvaju istraživačkih metoda pokušalo se, kao što riječ "opremljenost" u naslovu sugerira, dati odgovor na pitanje koliko je Grad Velika Gorica opremljen pojedinim gradskim funkcijama, to jest koliko one zadovoljavaju potrebe lokalnog stanovništva. Zato su se analizirale one gradske funkcije koje su važne za kvalitetu života i potrebe lokalnog stanovništva kao što su radna, uslužna, trgovačka, obrazovna i zdravstvena funkcija, a ne sve gradske djelatnosti koje bi uključivale, na primjer, i stambenu ili industrijsku funkciju.

73 stranice, 33 grafička priloga, 40 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: Velika Gorica, gravitacijski utjecaj Zagreba, gradske funkcije, radna funkcija

Voditelj: prof. dr. sc. Zoran Stiperski

Povjerenstvo: prof. dr. sc. Zoran Stiperski
prof. dr. sc. Dražen Njegač
doc. dr. sc. Petra Radeljak Kaufmann

Tema prihvaćena: 10. 1. 2019.

Rad prihvaćen: 12. 9. 2019.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Master Thesis

Analysis of provision of urban functions in the City of Velika Gorica

Dorian Rožanković

Abstract: Velika Gorica is a satellite settlement of Zagreb and its development has been strongly influenced by processes that have radiated from the capital since the 1970s, such as the suburbanization and decentralization of Zagreb which had more to do with the function of housing and less with the function of work. Due to the proximity and influence of the Zagreb urban agglomeration, Velika Gorica has poorly-developed work functions and is therefore less well-developed in terms of other city functions such as health care. This paper analyzes the city functions of the City of Velika Gorica as a unit of local self-government, i.e. their abundance, quality, and accessibility, by data obtained from mapping. The survey was intended to quantify the satisfaction of the local population with the everyday functions that they use. The symbiosis of these two research methods sought, as the word "equipment" suggests, to answer the question of how well the City of Velika Gorica is equipped with certain city functions, i.e. to what extent they meet the needs of the local population. Therefore, the city functions that are important for the quality of life and needs of the local population such as work, service, trade, education, and health care were analyzed. Some other functions, i.e. urban functions such as housing or industry, were not included.

73 pages, 33 figures, 40 references; original in Croatian

Keywords: Velika Gorica, gravitational influence of Zagreb, urban functions, work function

Supervisor: Zoran Stiperski, PhD, Full Professor

Reviewers: Zoran Stiperski, PhD, Full Professor
Dražen Njegač, PhD, Full Professor
Petra Radeljak Kaufmann, PhD, Assistant Professor

Thesis title accepted: 10/01/2019

Thesis accepted: 12/09/2019

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

Sadržaj

I. Uvod.....	1
1.1. Predmet istraživanja.....	1
1.2. Prostorni obuhvat istraživanja.....	2
1.3. Ciljevi istraživanja	3
1.4. Hipoteze	3
1.5. Pregled dosadašnjih istraživanja i literature	4
II. Pristup istraživanju	6
2.1. Teorijski okvir.....	6
2.2. Metode i tehnike istraživanja	8
III. Analiza gradskih funkcija.....	9
3.1. Opća geografska obilježja Grada Velike Gorice	9
3.2. Analiza radne funkcije Grada Velike Gorice i gravitacijski utjecaj grada Zagreba .	13
3.3. Analiza gradskih funkcija naselja Velike Gorice	16
3.3.1. Prometna funkcija	16
3.3.2. Trgovačka funkcija.....	21
3.3.3. Uslužna funkcija.....	28
3.3.4. Ugostiteljska funkcija.....	34
3.3.5. Financijska funkcija	38
3.3.6. Obrazovna funkcija	40
3.3.7. Zdravstvena funkcija.....	42
3.4. Analiza gradskih funkcija ostalih naselja Grada Velike Gorice	45
3.4.1. Prometna funkcija	45
3.4.2. Centralne funkcije	46
3.5. Anketno istraživanje o zadovoljstvu gradskim funkcijama	50
IV. Rasprava	65
V. Zaključak	67
VI. Literatura i izvori.....	69
PRILOZI.....	VII

Zahvala

Posebno se zahvaljujem svojoj zaručnici Franki na neizmjernoj podršci koju mi je davala tijekom moga studiranja. S puno strpljenja, ljubavi i razumijevanja dijelila je sa mnom svaku prepreku na koju sam naišao i svaki uspjeh kojeg sam postigao, od prvih ispita pa do posljednjeg slova diplomskog rada. Puna vjere bila je dijelom mog životnog puta i cilja da se ostvarim kao geograf, ali i kao čovjek.

Hvala TI što si bila uz mene i što moje snove pretvaraš u stvarnost!

I. Uvod

1.1. Predmet istraživanja

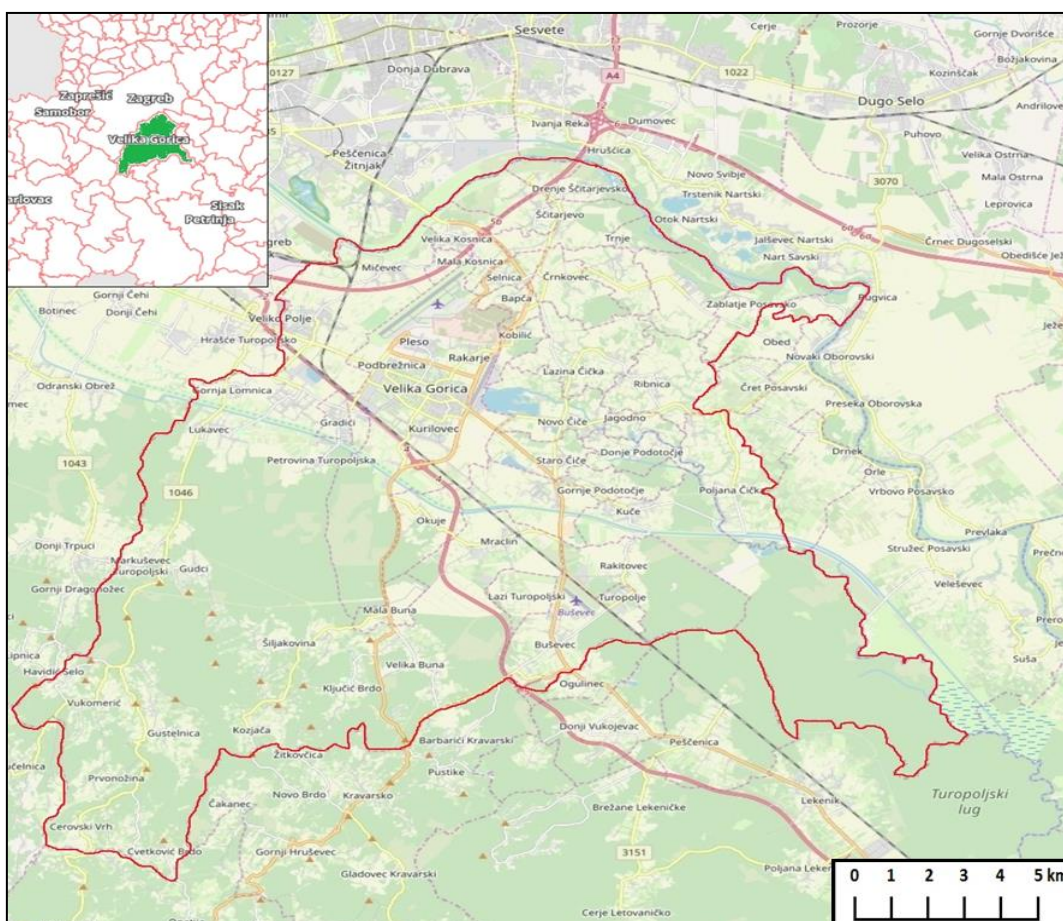
Velika Gorica je satelitsko naselje Zagreba čiji je razvoj bio pod snažnim utjecajem procesa koji su kretali iz glavnog grada od 70-ih godina prošlog stoljeća kao što su suburbanizacija i decentralizacija. Ipak, tijekom decentralizacije koja je zahvatila naš glavni grad, radna se mjesta nisu premjestila iz Zagreba u Veliku Goricu kao što je to, donekle, bio slučaj sa stanovništvom. Ona su ostala u Zagrebu, a Zagreb zbog svoje veličine i blizine privlači puno više funkcija od Velike Gorice i na taj ih način „odvlači“ iz Velike Gorice koja danas ima slabo razvijenu radnu funkciju, ali i neke druge funkcije kao što je zdravstvena. Njihov se nedostatak osjeća u svakodnevnom životu građana.

U ovom diplomskom radu analizirat će se gradske funkcije Grada Velike Gorice. Svaki grad obilježava polifunkcionalnost pri čemu se pojam gradskih funkcija poistovjećuje s pojmom gradskih djelatnosti. U gradovima postoji spektar djelatnosti putem kojih grad ostvaruje svoje osnovne funkcije (Vresk, 1996). Neke od funkcija koje gradovi mogu imati su radna, industrijska, turistička, prometna, trgovačka ili zdravstvena funkcija. One služe kako bi zadovoljile fizičke i socijalne potrebe stanovništva tih gradova, ali i okolnih naselja, kao što su potrebe za opskrbom, uslugama, zdravstvenom zaštitom, mobilnošću ili komuniciranjem.

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada bit će analiza broja, kvalitete i dostupnosti gradskih funkcija na području Grada Velike Gorice. Pri tome će se dostupnost gradskih funkcija određivati kroz njihovu udaljenost od korisnika tih funkcija, odnosno lokalnog stanovništva. Također će se istražiti mišljenje lokalnog stanovništva o kvaliteti funkcija Grada, odnosno njihov stupanj zadovoljstva prilikom korištenja djelatnosti kroz koje Grad ostvaruje svoje funkcije. Ovaj će rad analizirati samo one gradske funkcije koje su relevantne za kvalitetu života lokalnog stanovništva kao što su prometna, trgovačka, uslužna, ugostiteljska ili obrazovna funkcija, a ne sve gradske funkcije koje bi uključivale i druge funkcije kao što su stambena ili industrijska. Istraživanje će biti usmjereno k dokazivanju hipoteza koje su ujedno i glavne „ideje“ i „misli vodilje“ ovog rada, ali i motivi zbog kojih je odlučeno pisati o ovoj temi – pretpostavka o slabo razvijenoj radnoj funkciji Grada i pretpostavka o gravitacijskom utjecaju Zagreba kao uzroku slabo razvijene radne funkcije Grada, ali i nekih ostalih gradskih funkcija.

1.2. Prostorni obuhvat istraživanja

Prostor istraživanja bit će područje Grada Velike Gorice kao jedinice lokalne samouprave. Uz središnje naselje Velike Gorice u sastavu Grada Velike Gorice (u daljnjem tekstu „Grad“) nalazi se i 57 znatno manjih naselja. Grad Velika Gorica u sastavu je Zagrebačke županije. Na sjeveru i zapadu graniči s područjem Grada Zagreba, a nalazi se svega 20-ak kilometara jugoistočno od centra našeg glavnog grada. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. broj stanovnika Grada je 63.517. Površina Grada iznosi 327 km² (*Gustoća naseljenosti po Gradovima/općinama 2011.*, obrađeni podaci, n. d.). Prikazano je područje istraživanja sa naseljima i njihovim granicama, prometnicama, reljefom i tekućicama te položaj istraživanog područja unutar šireg područja Središnje Hrvatske (sl. 1.) Na karti je crvenom linijom označeno područje Grada Velike Gorice.

Sl. 1. Položaj i granice istraživanog područja

Izvor: Open Street Maps; Grafička baza Registra prostornih jedinica, Državna geodetska uprava

1.3. Ciljevi istraživanja

Glavni cilj ovog rada bio je iscrpno i detaljno istražiti i analizirati gradske funkcije Grada Velike Gorice kako bi se saznala njihova kvaliteta u smislu zadovoljavanja životnih potreba lokalnog stanovništva pa tako i kvaliteta života samih stanovnika. Obuhvaćene su bile sve, za život stanovnika, najvažnije gradske funkcije.

Anketnim su se istraživanjem htjeli istražiti stavovi građana o gradskim funkcijama kako bi se na temelju njihovih povratnih informacija utjecalo na donosioce odluka u Gradu te kako bi se budući javni ili privatni projekti više usmjerili prema jačanju onih funkcija i djelatnosti koje su nedovoljno kvalitetne ili uopće ne postoje.

Ciljevi potvrđivanja (ili odbacivanja) postavljenih hipoteza bili su bolje razumijevanje uzročno-posljedičnih veza koje su utjecale na gradske funkcije Grada Velike Gorice, to jest stavljanje gradskih funkcija Grada u „kontekst“ prostornih i drugih, prostorno ovisnih procesa, veza, odnosa koji su se događali i koji se događaju na području Grada i njegove šire okolice. Primjer ovoga „konteksta“ u radu je gravitacijski utjecaj grada Zagreba na Grad koji je utjecao na njegove gradske funkcije.

1.4. Hipoteze

Prije istraživanja gradskih funkcija Grada Velike Gorice postavljene su tri hipoteze koje se pokušalo potvrditi tijekom istraživanja. Prva hipoteza rada je da je radna funkcija Grada Velike Gorice slabo razvijena, a druga da je uzrok slabo razvijene radne funkcije Grada Velike Gorice, ali i nekih drugih gradskih funkcija, gravitacijski utjecaj Zagreba. Ove dvije hipoteze ujedno sadrže i motiv zbog kojeg je odlučeno pisati o ovoj temi. Općepoznate su činjenice da je Velika Gorica, ponekad zvana i „spavaonicom grada Zagreba“, slabo opremljena određenim funkcijama i da većina njezinih radnika radi u Zagrebu. Ipak, željelo se saznati nešto više o tome kako i koliko Zagreb utječe na gradske funkcije Grada Velike Gorice, odnosno na njezinu opremljenost gradskim funkcijama, stoga se tema o opremljenosti gradskim funkcijama ovoga Grada, svega 20-ak kilometara od centra hrvatske metropole, što je, s obzirom na razliku u veličini između dvaju gradova, koji su ovako blizu i njihove veličine, jedinstveni slučaj na razini Hrvatske, učinila zanimljivom za istraživanje. Treća hipoteza rada je da je turistička funkcija Grada Velike Gorice u posljednjih nekoliko godina ojačala zbog povećanja kapaciteta prihvata putnika Zračne luke Franjo Tuđman otvaranjem novog putničkog terminala, odnosno povećanja broja putnika od kojih su mnogi turisti. Provjeravanje navedenih hipoteza u istraživanju

dovelo je do boljeg razumijevanja faktora koji utječu na gradske funkcije Grada te zbog čega su gradske funkcije takve kakve jesu.

1.5. Pregled dosadašnjih istraživanja i literature

Nedavnih istraživanja gradskih funkcija na području Grada Velike Gorice i literature ima jako malo. Stoga će se navesti istraživanja i literatura čija je tematika slična temi ovog rada, ali koja uglavnom obuhvaćaju šire prostore Hrvatske. Neka su istraživanja starijeg datuma pa se kroz njih zapravo može pratiti historijsko-geografski razvoj funkcija Velike Gorice što može doprinijeti njihovom boljem razumijevanju u sadašnjosti.

Osnovna terminologija i kratka, ali sadržajna objašnjenja gradskih funkcija mogu se naći u članku Hrvatskog geografskog glasnika *Funkcionalna struktura i funkcionalna klasifikacija gradova Hrvatske* iz 1996. autora Milana Vreska. Isti je autor napisao i članak u Hrvatskom geografskom glasniku *Suburbanizacija Zagreba* iz 1997. U radu su analizirani dinamika i karakteristike socioekonomske, funkcionalne i morfološke preobrazbe zagrebačke okolice kroz proces suburbanizacije, odnosno urbanizacije okolice pod utjecajem matičnog grada, od 60-ih do 90-ih godina prošlog stoljeća. Vresk spominje da je suburbanizacija Zagreba bila pojačana decentralizacijom uslužne, stambene i industrijske funkcije 70-ih godina čime je porasla vrijednost okolice te su se dijelovi zagrebačke okolice funkcionalno usmjerili. Tako se prostor južno od Zagreba koji obuhvaća područje Velike Gorice, usmjerio na uslužne funkcije (misli se na promet i usluge u užem smislu), za razliku od ostalih dijelova bliže zagrebačke okolice koji su se usmjerili uglavnom na industriju. Međutim, Vresk napominje da se ova decentralizacija više odnosila na funkciju stanovanja, a manje na funkciju rada što dokazuju i planske mjere ondašnjih vlasti, a koje su se za područje Velike Gorice uglavnom odnosile na plansku izgradnju stambenih zgrada. U ovim uvjetima stanovništvo okolice Zagreba se brže povećavalo nego stanovništvo samog Zagreba.

Probleme zbog nedostatka i nerazvijenosti funkcija centralnih naselja, a pogotovo regionalnih centara, kojima pripada Velika Gorica, ističu mnogi autori od 90-ih godina (Akrap, 2002; Pejnović, 2004; Pavlaković-Koči i Pejnović, 2005; Šterc, 1992; Nejašmić, 1991; Župančić, 2005), a uzroke vide u nodalno-funkcionalnoj organizaciji Hrvatske. Ponuda radnih mjesta i usluga je bila nedovoljna da zadrži višak radne snage tijekom deagrarizacije.

Adolf Malić u članku *Funkcije urbanih naselja Središnje Hrvatske iz 1979.* analizira neke funkcije gradova Središnje Hrvatske kao što su prometna i industrijska. U radu spominje da su neka naselja zagrebačke okolice, kao što su Velika Gorica, Ivanić-Grad i Zaprešić dobila status grada tek u najnovije vrijeme, točnije tek 1971., a njegovom analizom popisa stanovništva iz 1971. uočava se viši udio stanovništva Velike Gorice koji je radio u primarnom, tercijarnom i kvartarnom sektoru djelatnosti, a niži u sekundarnom sektoru, u odnosu na ostale gradove zagrebačke okolice. Također, 1971. klasificira gradove prema funkcionalnoj usmjerenosti. U njegovoj podjeli Velika Gorica je umjereno usmjerena na dvije djelatnosti od kojih je jedna prometna. Nasuprot, ostala veća naselja zagrebačke okolice kao što su Samobor, Zaprešić, Sesvete i Ivanić-Grad bili su umjereno usmjereni i na industriju, što se uklapa sa tvrdnjom Milana Vreska (1997) da su se tijekom decentralizacije Zagreba područja zapadno, sjeverozapadno i istočno od njega usmjerili na industriju.

Dragutin Feletar i Adolf Malić u članku sa znanstvenog skupa o prometnoj problematici grada Zagreba *Gravitacijska zona dnevnih migracija kao čimbenik razvoja prigradskog prometa Zagreba* iz 2006. pišu o dnevnim migracijama ljudi iz okolice Zagreba koji u Zagreb svakodnevno putuju na rad ili u školu. Navode da je u zadnjih 20-tak godina došlo do relativnog smanjenja dnevnih migracija iz udaljenijih naselja i relativnog povećanja u zoni udaljenosti do 25, odnosno do 50 kilometara, kojima pripada i područje Velike Gorice. Adolf Malić, koji je i prije pisao o prometnoj problematici Središnje Hrvatske u kontekstu centralnih (gradskih) funkcija (1981), a koji u svom radu iz 1979. ne spominje Veliku Goricu kao naselje značajnije prometne funkcije, u ovom članku zajedno sa Dragutinom Feletarom ističe da najviše dnevnih migranata u Zagreb dolazi iz smjera Velike Gorice, odnosno Siska, i to čak 27.000 što čini 36,9% od svih dnevnih migranata te time pridaje važnost prometnoj funkciji Velike Gorice. Autori također naglašavaju da se ovaj promet nije planski razvijao kroz ulaganja u prometnu infrastrukturu i da nije pratio stvarne potrebe i povećanje dnevnih migracija. To je vidljivo u svakodnevnim prometnim zagušenjima na prometnicama između Zagreba i Velike Gorice. Izgradnjom novih brzih cesta zadnjih godina, kao što su velikogorička istočna obilaznica i dionica autoputa Zagreb-Sisak od Velike Gorice do Jakuševca, stanje se ipak nešto popravilo.

Metodologiju izdvajanja i kategorizacije centralnih naselja prema stupnjevima opremljenosti centralnim funkcijama, a na kojoj se temeljila kategorizacija ostalih naselja Grada Velike Gorice (u daljnjem tekstu misli se na sva naselja Grada osim naselja Velike

Gorice), izradio je Aleksandar Lukić u knjizi *Mozaik izvan grada – tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske* iz 2012. Za određivanje centraliteta naselja, odnosno stupnja opremljenosti centralnim funkcijama, autor je koristio kvalitativni i kvantitativni pristup. Kvalitativni se pristup, koji je korišten za kategorizaciju ostalih naselja Grada Velike Gorice, sastoji od određivanja vrste i broja centralnih funkcija u naseljima, a kvantitativni od množenja koeficijenta lokacije s brojem jedinica određene funkcije u naselju (Radeljak Kaufmann, 2015).

Prema svemu navedenom može se zaključiti da je Velika Gorica bila naselje koje je duže od većine ostalih, danas veličinom sličnih gradova zagrebačke bliže okolice, zadržalo ruralni karakter. On je u uvjetima snažnog i brzog porasta stanovništva između 70-ih i 90-ih godina prošlog stoljeća koje je bilo pospješeno planskim naseljavanjem, što potvrđuje i udio doseljenih u ukupnom stanovništvu na području Grada od čak 61% prema popisu stanovništva iz 2011. (Bočić i dr., 2018), i jake deagrarizacije, sprječavao jači razvoj njegovih funkcija tijekom decentralizacije funkcija Zagreba. Velika Gorica je relativno mlado naselje, kroz povijest funkcionalno usmjereno na uslužne djelatnosti, a u novije vrijeme ima i sve važniju prometnu funkciju koja ju još više povezuje i čini ovisnom o Zagrebu u smislu rada, opskrbe, zdravstva, uprave i sl.

II. Pristup istraživanju

2.1. Teorijski okvir

Rad se temelji na teoriji centralnih naselja čiji je osnivač bio Walter Christaller. U svojem je djelu *Die zentralen Orte in Süddeutschland* (Središnja naselja u južnoj Njemačkoj) iz 1933., ali i kasnijim radovima u kojima je primjenjivao svoju teoriju na području južne Njemačke, iznio osnovne postavke teorije. Prema teoriji, centralna naselja su ona u kojima postoje centralne funkcije, odnosno djelatnosti za potrebe opskrbe stanovništva centralnog naselja, ali i okolice, robom i uslugama, što je njihova osnovna uloga. Ona se međusobno razlikuju brojem i vrstama centralnih funkcija te veličinom gravitacijskog područja pa stoga postoje naselja različitog stupnja centraliteta i položaja u funkcionalnoj hijerarhiji centralnih naselja. Teorija također predviđa idealan razmještaj ovih naselja u prostoru tako da što manji broj većih naselja opskrbljuje što veći broj manjih naselja što se postiže mrežom naselja u obliku šesterokuta. Svoj idealan model Christaller je temeljio na opskrbnom principu hijerarhije centralnih naselja.

U skladu s teorijom centralnih naselja dokazivala se hipoteza da je uzrok slabo razvijene radne funkcije Grada Velike Gorice, ali i nekih drugih gradskih funkcija, gravitacijski utjecaj Zagreba. Prema teoriji, veća naselja višeg stupnja centraliteta, opskrbljuju robom i uslugama manja naselja nižeg stupnja centraliteta. Isto tako, veće naselje ima veći broj i doseg (najveća udaljenost koju su potrošači spremni prijeći radi stjecanja dobara ili usluga) svojih funkcija od onog manjeg. Udaljenost male Velike Gorice od velikog Zagreba i njegovih funkcija je prilično mala, funkcije su „u doseg“ pa stanovništvo zadovoljava velik dio svojih potreba za robom i uslugama u Zagrebu.

Ovaj je rad u skladu i s „distance decay“ geografskim konceptom. Njegova je suština opadanje razine interakcije između dvaju lokaliteta povećanjem udaljenosti između njih, a temelji se Prvom zakonu geografije Walda Toblera koji je izjavio „da je sve povezano sa svime, ali su bliske stvari povezane jedna s drugom“. Analiza gradskih funkcija, posebno što se tiče njihove dostupnosti, slijedila je također i ideju zakona potražnje koja je u biti ekonomski model, ali se može primijeniti u geografskim problematikama i protumačiti na način da su interakcije između mjesta obrnuto proporcionalne trošku putovanja između njih. U radu, ove se interakcije događaju između lokalnih stanovnika kao korisnika gradskih funkcija i lokacija djelatnosti, odnosno kupaca roba i usluga te prodajnih mjesta. Geografsko tumačenje zakona potražnje iznio je Edward Ullman koji je u svojim djelima iz 1957. i 1980. prvi formalno definirao koncept prostornih međudjelovanja te ustvrdio da su za odvijanje neke prostorne interakcije nužna 3 međuovisna uvjeta: komplementarnost, prenosivost i nedostatak mogućnosti intervencije (Wang, 2017).

Ideje ovih koncepata korištene su kod analize dostupnosti gradskih funkcija stanovnicima naselja Velike Gorice u smislu da interakcija kupca neke robe ili usluge i mjesta prodaje te robe ili usluge opada s udaljenošću. Tako pri kritičnoj udaljenosti kupca od mjesta prodaje njegovi troškovi (na primjer, vrijeme) nadjačavaju koristi kupovine robe ili usluge pa on odustaje od iste. Koncept se koristio i kod analize radne funkcije Grada. Budući da je Zagreb vrlo blizu, a njegove funkcije imaju veliki doseg, razina interakcije između ova dva grada je velika, to jest utjecaj Zagreba je snažan i lokalno se stanovništvo često odlučuje opskrbljivati robom i uslugama u Zagrebu slabeći pritom gradske funkcije Grada Velike Gorice.

2.2. Metode i tehnike istraživanja

Za potrebe izrade ovog diplomskog rada napravljeno je terensko istraživanje, odnosno kartirane su djelatnosti trgovačke, uslužne, ugostiteljske, financijske, obrazovne i zdravstvene funkcije naselja Velike Gorice. Kartiranje je bilo izvršeno pomoću aplikacije GIS Cloud u koju su se unosile lokacije pojedinih djelatnosti pomoću GPS-a. Sve su gradske funkcije bile podijeljene na kategorije za potrebe istraživanja. Podloga za kategorizaciju bila je Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. kojom su se kategorizirale djelatnosti, odnosno dali nazivi područja, odjeljaka, skupina i razreda gospodarskim i drugim djelatnostima na području Republike Hrvatske (*Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007.*, 2007). Podatci o kategorijama i lokacijama gradskih funkcija uređivani su i analizirani na kartama u programu GIS Cloud-a, Map Editoru. Točnost je podataka dodatno provjerena pomoću više internetskih izvora (na primjer, na mrežnom portalu za pretraživanje poduzeća „Fininfo“), a većinom se odnosila na potvrdu da je djelatnost aktivna, a ne napuštena, i na potvrdu točnosti dodijeljene joj kategorije gradske funkcije.

Podatci o gradskim funkcijama ostalih naselja Grada Velike Gorice, kao i podatci o radnoj te prometnoj funkciji Grada Velike Gorice, ali i neki drugi podatci, prikupljeni su desk-metodom, odnosno internetskim istraživanjem što relevantnijih izvora. Karte s lokacijama nekih objekata gradskih funkcija (na primjer, karta s lokacijama frizerskih salona i salona za uljepšavanje) također su analizirane u GIS-u pomoću „buffer“ zona.

Za potrebe istraživanja mišljenja lokalnog stanovništva o zadovoljstvu gradskim funkcijama Grada provedeno je anketno istraživanje. Ono se sastojalo od ankete koja se ispunjavala preko interneta. Mrežna poveznica za pristupanje anketi nalazila se u sklopu jednog članka na naslovnoj stranici velikogoričkog mrežnog portala Kronike Velike Gorice, a na zamolbu i uz suradnju jednog novinara tog mrežnog portala. Na taj je način anketa bila dostupna i vidljiva velikom broju ljudi čiji su odgovori bili relevantni za istraživanje. Anketa se mogla ispunjavati pet dana, od 9. do 14. lipnja 2019. godine.

III. Analiza gradskih funkcija

3.1. Opća geografska obilježja Grada Velike Gorice

Grad Velika Gorica se nalazi u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, jugoistočno od grada Zagreba, u njegovoj neposrednoj blizini. Administrativno pripada Zagrebačkoj županiji i njezina je najveća jedinica lokalne samouprave površinom i brojem stanovnika. Prema popisu stanovništva iz 2011. Grad Velika Gorica ima 63.517 stanovnika, naselje Velika Gorica ima 31.553 stanovnika, dok sva ostala naselja Grada Velike Gorice zajedno imaju 31.964 stanovnika. Grad Velika Gorica je, kao jedinica lokalne samouprave, šesti po broju stanovnika u Hrvatskoj, a ispred njega su samo Zagreb, Split, Rijeka, Osijek i Zadar. Međutim, ako se gleda broj stanovnika samog naselja Velika Gorica, ona je tek na 13. mjestu. Može se zaključiti da udio stanovnika naselja Velika Gorica u ukupnom broju stanovnika Grada dosta odstupa od državnog prosjeka i da velik dio stanovništva živi u ostalim naseljima. Tako u središnjem naselju Velika Gorica živi tek 50% ukupnog broja stanovnika Grada.

Prometno-geografski položaj Grada Velike Gorice je povoljan. Najveći i središnji dio područja Grada zauzima nizinski prostor Turopolja. Područje Grada uključuje i dijelove Posavine (na sjeveru) te Vukomeričkih gorica (na jugu). Graniči s Gradom Zagrebom na sjeveru; ostalim općinama Zagrebačke županije i to na sjeveroistoku s općinom Rugvica, na istoku s općinom Orle i na jugozapadu s općinama Kravarsko, Pokupsko i Pisarovina te općinom Lekenik u sastavu Sisačko-moslavačke županije (*Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023.*, 2018).

Grad je udaljen svega 20-ak km jugoistočno od središta Zagreba čime su mu njegove funkcije vrlo blizu, a sa Zagrebom je dobro prometno povezan. Ova dva grada tako povezuju državna cesta D30 (Buzin (Zagreb) – Velika Gorica – Petrinja – Hrvatska Kostajnica) s po dvije prometne trake u oba smjera, autocesta A11 (Jakušvec (Zagreb) – Velika Gorica – Lekenik) čije je korištenje besplatno za dionicu od Velike Gorice do Zagreba, velikogorička istočna obilaznica koja spaja Veliku Goricu i istočni dio Zagreba preko Domovinskog mosta i željeznička pruga Zagreb – Velika Gorica – Sisak.

Osim sa Zagrebom, Velika Gorica je dobro prometno povezana i sa ostalim gradovima Zagrebačke županije te bližim i udaljenijim dijelovima Hrvatske preko zagrebačke obilaznice, odnosno autoceste A1 (Zagreb – Split – Dubrovnik) koja vodi prema Rijeci i Splitu, A2 (Zagreb - Macelj) koja vodi prema Krapini i Mariboru, A3 (Bregana – Zagreb - Lipovac) koja vodi prema Ljubljani i A4 (Zagreb - Goričan) koja

vodi prema Varaždinu (*Interaktivna karta autocesta*, n. d.). Naselje Velika Gorica, kao i neka druga veća naselja Grada, nalazi se na prometnom pravcu Zagreb – Sisak pa tako zbog svojeg položaja ima i tranzitnu funkciju.

Velika Gorica isto tako ima odličan položaj u prometnoj mreži zračnog prijevoza jer se na njezinom području nalazi najveća hrvatska zračna luka – Zračna luka Franjo Tuđman. Velika Gorica je od svih gradova Zagrebačke županije najbliža Sisku kao jedinoj riječnoj luci u ovom dijelu Hrvatske pa je tako najbliža vodenom prometu. Sisak je važna riječna luka jer je upravo od ovog grada nizvodno Sava plovna za veće brodove (*Strategija turističkog razvoja grada Velike Gorice s akcijskim planom*, 2012).

Grad Velika Gorica se nalazi na području kulturno-povijesne regije Turopolja. Iako oko definicije Turopolja postoje nedoumice, a neki ga izvori definiraju samo kao nizinu, Turopolje kao tradicionalna hrvatska regija, osim nizinskog prostora jugoistočno od Zagreba do Siska, između rijeke Save na sjeverozapadu i Kupe na jugoistoku, uključuje i pobrđe Vukomeričkih gorica (Fuerst-Bjeliš, 2012).

Prosječna nadmorska visina nizinskog prostora Turopolja kreće se između 100 i 120 metara (*Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023.*, 2018). Ovaj ravničarski prostor u središnjem dijelu Grada je plodna nizina, a na sjevernom dijelu močvarno područje. Kroz ovaj dio Grada teče rijeka Sava koja čini granicu prema gradu Zagrebu. Rijeka Sava se na ovom području često izliva iz korita i uzrokuje veće poplave. Vlažnih prostora također ima na jugoistoku Grada u šumovitom prostoru Turopoljskog luga, zaštićenog značajnog krajobraza. Kroz ovo područje teče rijeka Odra. Kroz središnji dio područja Grada prolazi odteretni kanal Sava – Odra i služi za obranu od poplava. Reljef južnog dijela Grada na prostoru Vukomeričkih gorica je blago brežuljkast.

Klima područja je umjereno kontinentalna, odnosno umjereno topla vlažna klima. Prosječna godišnja temperatura kreće se oko 13 °C, a godišnja količina oborina iznosi oko 900 mm. Najtopliji mjeseci su srpanj i kolovoz, s prosječnom temperaturom od 22 °C, a najhladniji je siječanj s temperaturom od -1°C. Oborine su uglavnom ravnomjerno raspoređene tijekom godine, iako ih najviše ima u veljači, lipnju i listopadu (*Državni hidrometeorološki zavod*, n. d. prema *Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023.*, 2018).

Prema popisu stanovništva iz 2011. Grad Velika Gorica sastoji se od 58 naselja od kojih devet ima više od 1.000 stanovnika. Nakon naselja Velike Gorice, najveći broj stanovnika ima Velika Mlaka, smještena između Velike Gorice i Zagreba (3.334 stanovnika), a slijede je naselja Gradići (1.860 stanovnika) i Donja Lomnica (1.732 stanovnika).

stanovnika), također smješteni u blizini središnjeg naselja Velike Gorice. I preostalih pet naselja s više od 1.000 stanovnika (Kuče, Mičevac, Novo Čiče, Lukavec i Mraclin) smješteno je bliže Velikoj Gorici. Druga se veća naselja nalaze u nizinskom prostoru Turopolja i u blizini prometnice Zagreb – Sisak, najvažnije prometnice u prostoru. Prosječna veličina naselja na područja Grada Velike Gorice iznosila je oko 1.100 stanovnika, a ukoliko se isključi naselje Velika Gorica oko 550 stanovnika.

2015. i 2016. godine Grad je zabilježio negativni prirodni prirast. Vitalni indeks 2015. godine iznosio je 87,5, što znači da je na 100 umrlih bilo 87,5 živorođenih, a 2016. godine iznosio je 95,9. (*Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2015.*, 2016; *Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2016.*, 2017). U zadnjih 5-10 godina uočljiv je negativan trend prirodnog kretanja stanovništva (*Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023.*, 2018).

Prema popisu stanovništva iz 2011. najveći broj stanovnika Grada starijih od 15 godina ima završenu srednju školu, njih čak 31.090 ili 59%; zatim osnovnu školu, njih 9.571 ili 18%; a zatim sveučilišni ili stručni studij visokog obrazovanja, njih 8.254 ili 16%. U Gradu također živi 124 doktora znanosti i 614 stanovnika bez završene škole (*Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.: Stanovništvo prema obrazovnim obilježjima*, 2016).

Omjer stanovnika ženskog i muškog spola je 51,7%:48,3%. Udio stanovništva mlađeg od 19 godina je 22%, a starijeg od 65 godina 15%, dok je prosječna starost 39,9 godina što stanovnike Grada Velike Gorice svrstava u nešto mlađe s obzirom na prosjek na razini Hrvatske (*Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.: Stanovništvo prema spolu i starosti*, 2013).

Gospodarstvo Grada temelji se na malom poduzetništvu, obrtništvu i poljoprivredi. Na području Grada djeluje 1.417 poduzetnika. U strukturi poduzeća, najviše je mikro- i malih poduzeća (1.398) dok je srednjih 14, a velikih pet. Ovih pet najvećih poduzetnika ostvarilo je udio od čak 63% u ukupnoj dobiti svih poduzetnika na području Grada Velike Gorice za 2016. godinu. Top pet poduzetnika Grada su Lidl, Hrvatska kontrola zračne plovidbe, Porsche Croatia, Zračna luka Franjo Tuđman i Porsche Zagreb. Prema obliku vlasništva većinu čine privatna poduzeća (1.396) dok državnih ima deset, poduzeća zadružnog vlasništva osam, a mješovitih poduzeća tri. Poduzetnici se najčešće bave prerađivačkom industrijom, prijevozom i skladištenjem te trgovinom na veliko i malo (*Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika Grada Velike Gorice u 2016. g.*, 2017 prema *Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023.*, 2018). Prema

najnovijim podacima Grad pripada u razvijenije jedinice lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj s indeksom razvijenosti od 108,4% pa tako pripada najvišoj, 8. razvojnoj skupini jedinica lokalne samouprave te zauzima visoko 55. mjesto na ljestvici (*Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.)*, 2018).

Prema podacima Fine za 2017. godinu Grad Velika Gorica je „najproduktivniji grad“ u Hrvatskoj, odnosno prednjači u prihodima po zaposlenom koji su iznosili 1,2 milijuna kuna, a njegovi su radnici najplaćeniji pa je tako prosječna mjesečna neto plaća zaposlenog kod velikogoričkih poduzetnika iznosila čak 7.059 kuna. Isto tako, poduzetnici koji posluju na području Grada ostvarili su novostvorenu vrijednost u iznosu od 3,2 milijarde kuna što Grad svrstava na peto mjesto na državnoj razini (*Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po gradovima/općinama u 2017. godini*, 2018 prema Milovan, 2018).

Prosječna stopa nezaposlenosti u razdoblju od 2014. do 2016. iznosila je 8,7% (*Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.)*, 2018), a registrirana nezaposlenost na području Grada Velike Gorice 2017. godine iznosila je 1.405 nezaposlene osobe. U odnosu na 2013. g., kada je broj nezaposlenih osoba bio 3.472, broj nezaposlenih se smanjio za preko 50% (*Statistika On-line HZZ-a, 2013-2017 prema Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023.*, 2018). Od 10.218 zaposlenih na području Grada Velike Gorice najveći broj je radio u djelatnostima trgovine na veliko i na malo te popravka motornih vozila i motocikla, njih 3.799. Slijede djelatnost prijevoza i skladištenja u kojoj je radilo 1.905 zaposlenih i djelatnost prerađivačke industrije u kojoj je radilo 1.611 zaposlenih (*Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika Grada Velike Gorice u 2016. g., 2017 prema Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023.*, 2018).

Može se zaključiti da Velika Gorica ima dobre ekonomske potencijale i da postoji prostor za daljnji razvoj postojećih funkcija, ali i onih koji joj nedostaju. Pozitivni primjeri su nedavna otvaranja gradskog bazena i hotela s četirima zvjezdicama. Kupovna moć građana mogla bi opravdati puno više funkcija nego što ih Grad danas ima.

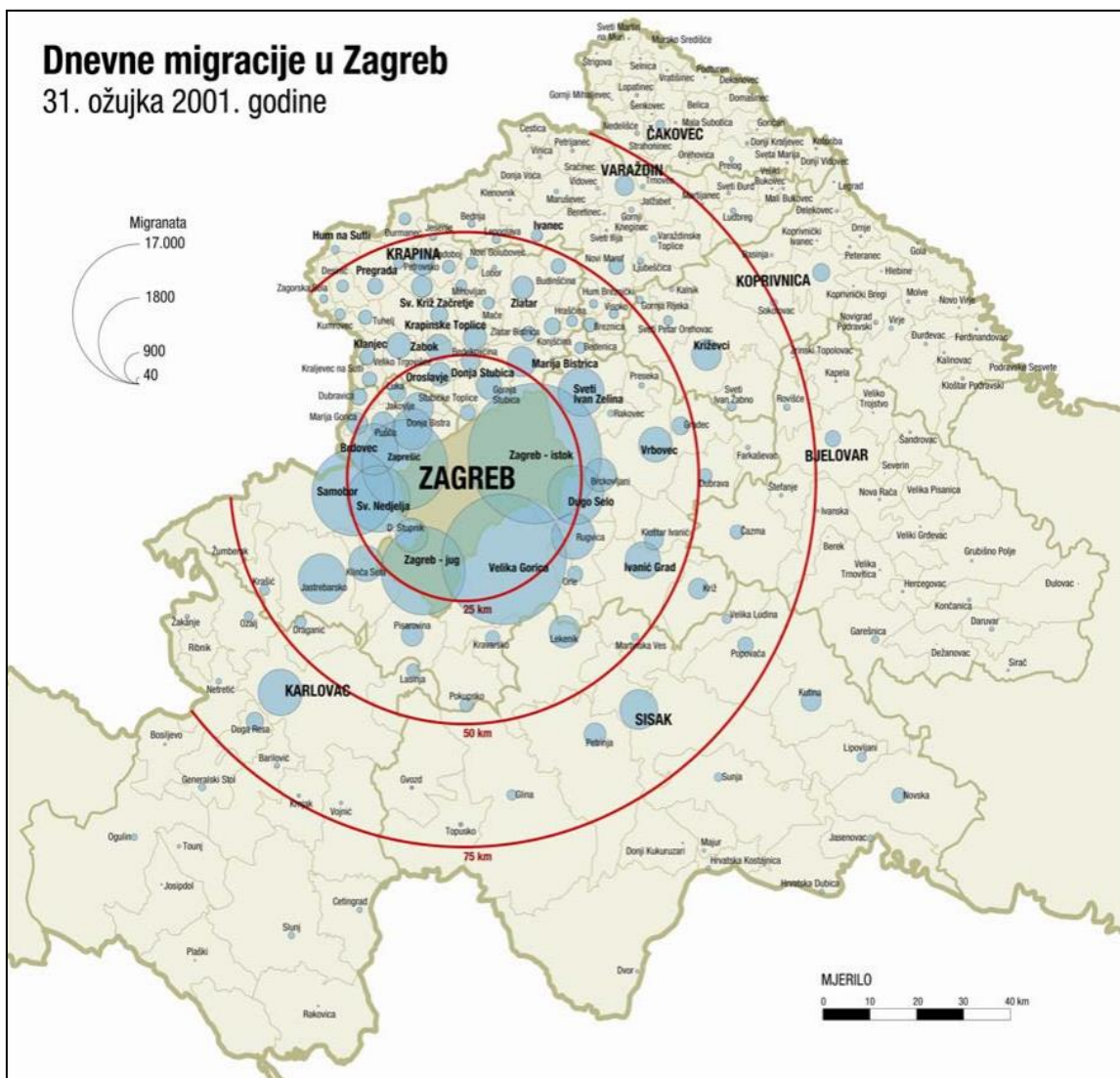
3.2. Analiza radne funkcije Grada Velike Gorice i gravitacijski utjecaj grada Zagreba

Radna funkcija Grada je prema prvoj hipotezi slabo razvijena u odnosu na ostale gradove u Hrvatskoj. Radna će funkcija biti analizirana kroz broj radnih mjesta, tj. broj zaposlenih koji rade na području Grada, odnosno mogućnost zapošljavanja lokalnog stanovništva u Gradu koja je izravno povezana s postojećim brojem radnih mjesta. Prema drugoj hipotezi rada najveći uzrok slabe razvijenosti radne funkcije je gravitacijski utjecaj Zagreba. On se ne događa samo u novije vrijeme, već i tijekom prošlosti kad su stanovnici Velike Gorice odlazili raditi u glavni grad u sekundarnom i tercijarnom sektoru djelatnosti dok su se kući još uvijek bavili poljoprivredom. Na taj se način Velika Gorica pod utjecajem Zagreba urbanizirala, a jedna od negativnijih posljedica ovog razdoblja je nedostatak radnih mjesta i relativno slabo razvijena radna funkcija Grada.

U Gradu je 2016.g. radilo tek 10.218 zaposlenih. Najviše njih je bilo zaposleno u trgovini na veliko i malo (3.799) te u prijevozu i skladištenju (1.905) i prerađivačkoj industriji (1.611) (*Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika Grada Velike Gorice u 2016. g., 2017 prema Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023., 2018*). Tako je omjer zaposlenih koji rade na području Grada i radno sposobnog stanovništva 2011.g. bio svega 19% dok je isti omjer, koji je zapravo stopa zaposlenosti, na razini Republike Hrvatske prema popisu stanovništva iz 2011. bio 41%. Može se zaključiti da s obzirom na ukupan broj radno sposobnog stanovništva, odnosno ukupan broj stanovnika Grada, u njemu postoji mali broj radnih mjesta te tako potrebe lokalnog stanovništva za zapošljavanjem u svojem zavičaju i dalje uglavnom ostaju nezadovoljene. U prilog tome govori i provedena anketa, prema kojoj je od 13 anketiranih gradskih funkcija radna funkcija dobila najnižu prosječnu ocjenu, i to dovoljan (2,3) te je zauzela četvrto mjesto među najlošijim gradskim funkcijama prema mišljenju ispitanika. Ovim je hipoteza o ispodprosječnoj razvijenosti radne funkcije Grada potvrđena.

Uspoređujući broj zaposlenih koji rade na području Grada koji je 2016. iznosio 10.218 sa ukupnim brojem zaposlenih Velikogoričana koji prema popisu stanovništva iz 2011. iznosi 25.117 daje se zaključiti da većina radi izvan Grada, uglavnom u gradu Zagrebu. 2001. godine svaki je dan na posao ili u školu u Zagreb putovalo blizu 100.000 zaposlenika, učenika i studenata, a gravitacijska je zona dnevnih migracija u Zagreb bila prostorno vrlo velika i obuhvaćala je svih osam županija središnje Hrvatske (sl. 2.). Ipak, najviše dnevnih migranata dolazilo je iz naselja zagrebačkog prstena, odnosno iz Zagrebačke županije – čak 56.231 ili 56,3% ukupnog broja. Ako se izuzmu Sesvete koje su

sastavni dio Grada Zagreba, upravo je iz Velike Gorice u Zagreb svakodnevno putovalo najviše radnika, i to čak 14.963. Iz Zaprešića je na rad u Zagreb putovalo 7.151, iz Samobora 6.592, a iz Dugog Sela 3.032 radnika (Feletar i Malić, 2006).

Sl. 2. Gravitacijska zona dnevnih migracija grada Zagreba (stanje 2001.g.)

Izvor: Feletar, D., Malić, A., 2006: Gravitacijska zona dnevnih migracija kao čimbenik razvoja prigradskog prometa Zagreba (preuzeto 29. 06. 2019.)

Blizina Zagreba kao daleko najvećeg centra rada u Hrvatskoj (udaljenost centra Zagreba i Velike Gorice je svega 15 km cestovne linije, 20-ak minuta vožnje automobilom, 30-ak minuta vožnje autobusom te 15-ak minuta vožnje vlakom), dobra prometna povezanost Zagreba i Velike Gorice (posebno cestovnim prometom) i puno veće zagrebačko tržište koje privlači i odvlači čitave funkcije (djelatnosti) iz Velike Gorice najjači su faktori slabe radne funkcije Grada. Odvlačenje funkcija iz Grada stvara njihov

manjak u Gradu, a višak u Zagrebu pa se Velikogoričani još više odlučuju obavljati kupovinu roba i usluga u Zagrebu jer je sve „na jednom mjestu“ te se tako pokreće proces u jednom smjeru i primjer je kružne kumulativne kauzalnosti.

Relativno mali broj zaposlenih u Gradu povezan je i s nerazvijenošću ostalih gradskih funkcija jer svaka djelatnost zahtijeva i određenu veličinu radne snage. Primjeri su slabo razvijena zdravstvena i slabije razvijena upravna funkcija. Uzrok manjka radne snage u području zdravstva u Gradu su nerentabilnost većih zdravstvenih objekata poput bolnica, klinika, poliklinika ili laboratorija pa se velikogorički pacijenti redovito šalju na kompliciranije preglede, pretrage i zahvate u Zagreb gdje ti objekti već postoje. Glavni je grad daleko najveći zdravstveni centar u Hrvatskoj, s dugom poviješću u ovoj djelatnosti i ima veliko gravitacijsko područje i privlačni utjecaj. Njegovo je tržište veće i nudi veće prilike za zaradu, dobro je prometno povezan s Velikom Goricom te zbog toga privlači (goričke) privatne poduzetnike koji radije otvaraju privatne poliklinike ili stomatološke ordinacije u nedalekom Zagrebu. Uzrok manjka radne snage u upravi i njezina slabija razvijenost je ovisnost o Zagrebu u nekim upravnim sektorima kao što je policija. Tako je Policijska postaja Velika Gorica pod nadležnošću Policijske uprave zagrebačke čije je sjedište u Zagrebu. Budući da se sjedišta policijskih uprava u Republici Hrvatskoj nalaze u sjedištima županija, tako policijske uprave imaju brojni manji gradovi od Velike Gorice kao što su Vukovar, Virovitica, Koprivnica ili Bjelovar, pa i puno manji od nje kao što su Zabok ili Gospić (*Uredba o područjima, sjedištima, vrstama i kategorijama policijskih uprava i policijskih postaja, urednički pročišćeni tekst iz „Narodne novine“, brojevi 117/11, 50/14, 32/15, 11/17, 66/18 i 24/19, n. d.*). Grad veličine Velike Gorice bi svakako trebao imati vlastitu policijsku upravu, ali je specifičan slučaj koji zbog blizine velikog Zagreba spada pod njegovu nadležnost. I cijela Zagrebačka županija također spada pod nadležnost Policijske uprave zagrebačke čije je sjedište u Zagrebu. Tvrdnju o slabije razvijenoj upravnoj funkciji Grada potvrđuju i rezultati provedene ankete. Tako je upravna funkcija Grada treća na ljestvici najlošijih gradskih funkcija po mišljenjima ispitanika s prosječnom ocjenom dobar (3,0).

Može se zaključiti kako je blizina Zagreba više oslabila javne funkcije Velike Gorice (radna, zdravstvena, upravna) negoli gospodarske (trgovačka, uslužna, financijska). Javne funkcije imaju hijerarhijsku strukturu koja uglavnom slijedi upravnu hijerarhiju pa je utjecaj glavnog grada, kao upravnog središta RH, puno veći. Za razliku od javnih, gospodarske su funkcije neovisnije o državnom upravnom uređenju, a ovisnije o ekonomskoj razvijenosti nekog područja, pa je Velika Gorica, kao Grad koji pripada

najvišoj skupini po razvijenosti prema indeksu razvijenosti jedinica lokalne samouprave, njima puno opremljenija. Ovime je i druga hipoteza o gravitacijskom utjecaju Zagreba kao glavnom uzroku slabo razvijene radne funkcije Grada, a preko nje i nekih drugih funkcija povezanih s radnom, potvrđena.

3.3. Analiza gradskih funkcija naselja Velike Gorice

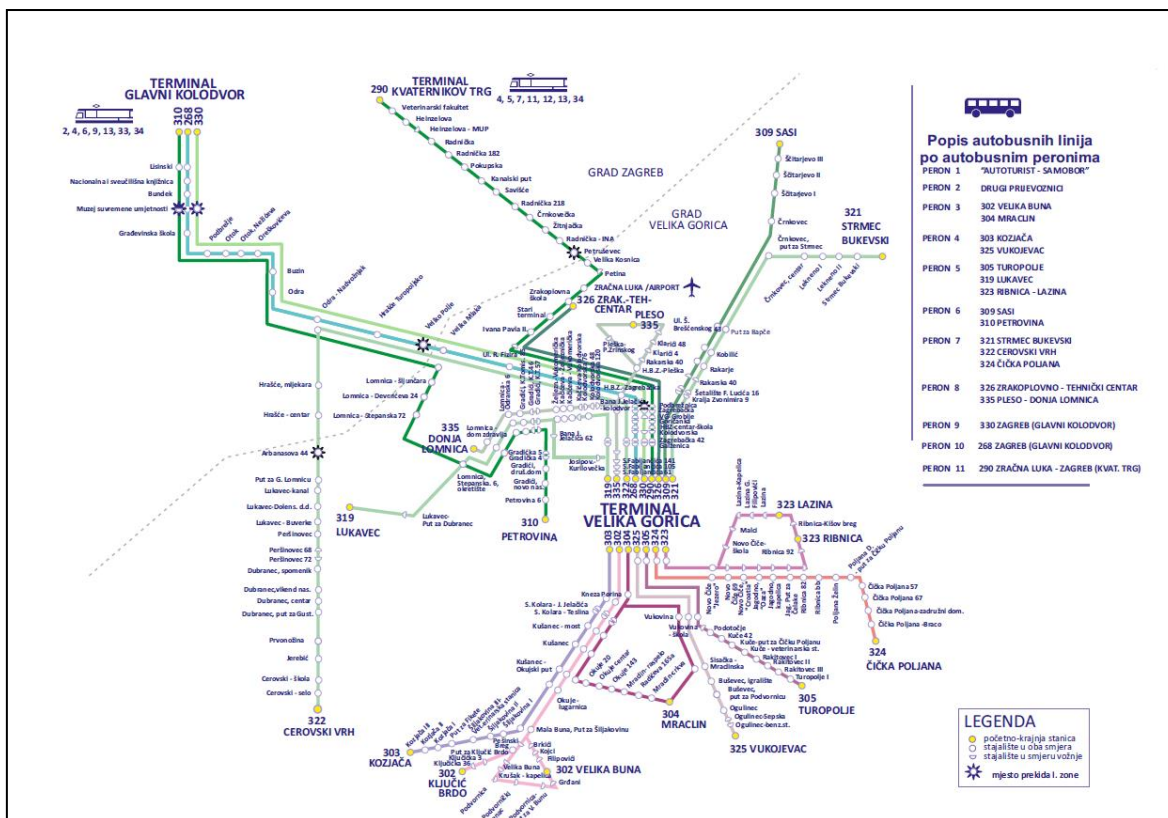
U ovom poglavlju analizirat će se gradske funkcije naselja Velike Gorice. Analiziranih funkcija ima sedam: prometna, trgovačka, uslužna, ugostiteljska, financijska, obrazovna te zdravstvena. Lokacije djelatnosti ovih funkcija ucrtat će se na karte kako bi se prikazao njihov razmještaj u prostoru te kako bi se kvalitativno i kvantitativno analizirale. Podaci o lokacijama svih funkcija, osim prometne funkcije, dobiveni su terenskim istraživanjem, odnosno kartiranjem djelatnosti navedenih gradskih funkcija. Terensko istraživanje izvršeno je u srpnju 2019. godine.

3.3.1. Prometna funkcija

Prometna funkcija Velike Gorice je, kako je već spomenuto, prilično razvijena zbog povoljnog geoprometnog položaja. Blizina glavnog grada, većih prometnica kao što su autoceste i smještaj najveće hrvatske zračne luke na području grada su glavni faktori koji utječu na razvijenost prometne funkcije. Kvaliteta i brojnost prometnica na području grada su nedvojbeno iznadprosječni u odnosu na državni prosjek, stoga će u radu biti više osvrta na prometnu povezanost i analizirat će se opremljenost ovom funkcijom kroz kvalitetu prometne povezanosti Velike Gorice sa Zagrebom. Analizirat će se dostupnost i kvaliteta javnog autobusnog i željezničkog prijevoza, taksi prijevoza te zračnog prijevoza.

Prometnu povezanost Velike Gorice i Zagreba uglavnom čini cestovni promet i cestovne prometnice. Sve donedavno skoro sav promet između ovih dvaju gradova odvijao se državnom cestom D30 (Buzin – Hrvatska Kostajnica) pa je ona često bila prometno zagušena, posebice tijekom ranojutarnjih i poslijepodnevni sati kada je većina velikogoričkih zaposlenika koja radi u Zagrebu išla na posao, odnosno vraćala se s njega. U posljednjih nekoliko godina otvorene su nove prometnice pa se gužva na ovoj cesti ipak nešto smanjila. To su velikogorička istočna obilaznica otvorena 2013. g. i dionica autoceste Zagreb – Sisak (A11) od Jakuševca do Velike Gorice. Puštanjem u promet ove dionice povezali su se gradovi Zagreb i Velika Gorica punim profilom autoceste što je

omogućilo brži i sigurniji pristup novom terminalu Zračne luke Franjo Tuđman te se smanjila preopterećenost državne ceste D30. Činjenica da ova dionica autoceste nije u sustavu naplate cestarine dovoljno govori koliko je bila potreba za rješavanjem problema već spomenutih svakodnevnih prometnih gužvi na staroj cesti.

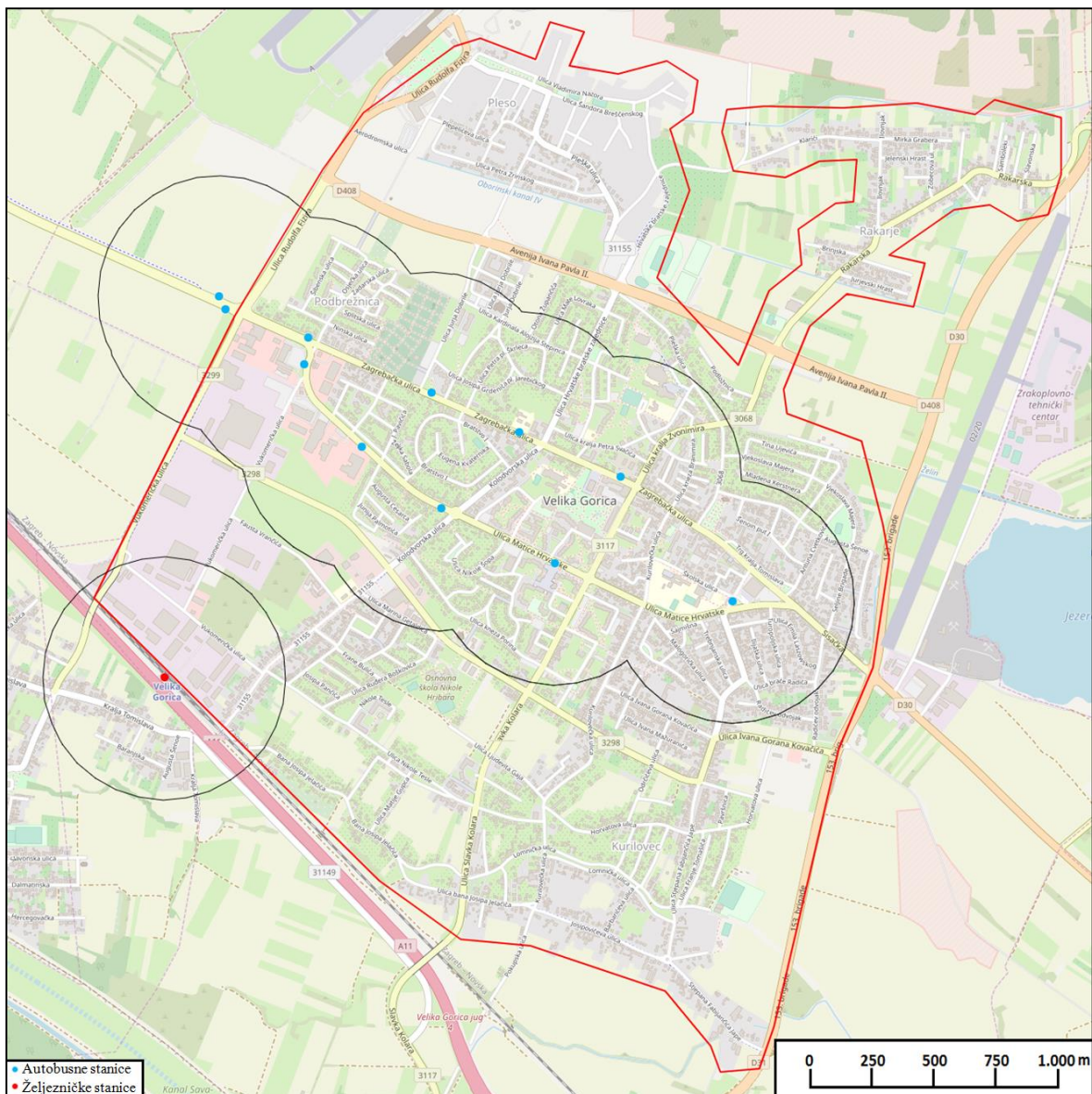
Sl. 3. Terminal Velika Gorica sa pripadajućim autobusnim linijama

Izvor: *Trase autobusnih linija terminala Velika Gorica, Zagrebački električni tramvaj* (preuzeto 18. 06. 2019)

Glavni pružatelj usluge javnog autobusnog prijevoza u gradu je Zagrebački električni tramvaj (u daljnjem tekstu „ZET“). Tako s terminala Velika Gorica u sklopu ZET-ovog javnog prijevoza polazi 16 linija (sl. 3.) (*Dnevne linije*, n. d.). Četiri linije povezuju Veliku Goricu sa Zagrebom. To su dnevne linije 268 (Glavni kolodvor – Velika Gorica), 268 (noćna linija), 330 (Glavni kolodvor – Velika Gorica-brza linija) i linija 290 (Zračna luka – Kvaternikov trg). Prve tri linije povezuju Veliku Goricu sa zagrebačkim centrom, odnosno zagrebačkim Glavnim kolodvorom dok posljednja povezuje Veliku Goricu s istočnim dijelom Zagreba, odnosno Kvaternikovim trgom. Linija 290 je odlična alternativa za one koji žele izbjeći veće gužve, a trebaju stići u istočni dio Zagreba jer trasa linije uglavnom prati široke, brze i prohodne ceste kao što su velikogorička istočna

obilaznica i Radnička cesta. Ipak, i na toj liniji sve više dolazi do kašnjenja, a gužve se povećavaju kako se autobus približava Kvaternikovom trgu i počinju već od raskrižja Radnička cesta – Slavonska avenija. Ovu liniju, kako vrijeme prolazi, koristi sve više stanovnika grada Velike Gorice, iako još nedovoljno jer su autobusi na toj liniji uglavnom poluprazni, a frekvencija polazaka je svakih 35 minuta. Između dvaju gradova, tj. između Velike Gorice i centra Zagreba osim stare i najvažnije dnevne linije 268, koju još uvijek koristi većina građana, postoje po jedna „brza“ (330) i „noćna“ (268-noćna) linija. Autobusi na brznoj liniji ne staju ni na jednoj autobusnoj stanici u prostoru između ovih dvaju gradova već voze direktno od grada do grada. Brza je linija uvedena kako bi se nešto smanjilo vrijeme putovanja i prometne gužve za one putnike koji žele stići direktno do centra Zagreba. Tako je vrijeme putovanja ove linije 25 minuta dok je za liniju 268 vrijeme putovanja 30 minuta, a za liniju 290 45 minuta. Iz osobnog iskustva autora poznato je kako je vrijeme putovanja za potonju liniju uglavnom i kraće. Noćna linija prometuje u noćnim satima i to svaki dan, a uvedena je radi olakšavanja povezanosti ljudima koji rade u noćnim smjenama u Zagrebu, a dijelom i zbog mladih ljudi koji često odlaze u noćne izlaske u Zagreb zbog većeg izbora noćnih klubova i drugih povezanih sadržaja.

Što se tiče frekvencije putovanja i vremena u kojem spomenute linije prometuju najčešća je linija 268 koja prometuje sve dane s frekvencijom polazaka od svakih 7 minuta (tijekom najprometnijeg doba dana) do svakih otprilike 15 minuta (tijekom ranojutarnjih i kasnovečernjih sati). Ovo je linija koja ima najviše ukupnih dnevnih polazaka, a prometuje i tijekom vikenda, državnih praznika pa čak i tijekom noći iako tad polazi dosta rjeđe. Negativnost brze linije 330 je ta da ne prometuje vikendom, državnim praznicima i dobrim dijelom dana, iako u vrijeme kad prometuje ima solidnu frekvenciju polazaka (od svakih 5 do svakih 15 minuta). Frekvencija joj je najveća između 6 i 8 sati kad polazi i svakih 5 minuta, a najmanja oko 13 i 14h. Sa ZET-ovog terminala u Velikoj Gorici ova linija ne polazi prije 4:40h, između 8 i 12h te poslije 16:00h. Na temelju njezinog vremena prometovanja daje se pretpostaviti da je uspostavljena radi brzog prijevoza putnika koji rade u Zagrebu i moraju dolaziti na posao na vrijeme što je ponekad, s obzirom na prometne gužve, prilično izazovno. Linija 290 ima dosta manju frekvenciju polazaka iako prometuje svim danima. Tako joj je frekvencija tijekom cijelog dana fiksna, polazi svakih 35 minuta. Ova linija prolazi i kraj novog terminala Zračne luke Franjo Tuđman (*Dnevne linije*, n. d.).

Sl. 4. Lokacije autobusnih i željezničkih stanica sa „buffer“ zonama u naselju Velika Gorica i približna granica naseljenog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

Jedan od glavnih faktora koji utječe na kvalitetu prometne povezanosti javnim prijevozom je svakako dostupnost koja je analizirana „buffer“ zonama radijusa 500 metara od stanica javnog autobusnog i željezničkog prijevoza u naselju Velika Gorica (sl. 4.). To je otprilike maksimalna udaljenost koju su pješaci spremni prijeći kako bi došli do stanica javnog prijevoza. Crvenom linijom ucrtana je granica naselja, odnosno približna granica njegovog naseljenog dijela. Označene autobusne stanice su stanice kojom prometuju ZET-ove linije 268 i 330 (prema Glavnom kolodvoru u Zagrebu) te linija 290 (prema Kvaternikovom trgu u Zagrebu). Sve tri linije dijele jedne te iste autobusne stanice. Vidi se

da su stanice uglavnom koncentrirane duž dviju glavnih i paralelnih prometnica koje prolaze centrom grada pa je tako velikom dijelu stanovništva koje živi izvan tog područja javni prijevoz teško dostupan. To se posebno odnosi na stanovnike južnog dijela (područje Kurilovca) i sjevernog dijela grada (područja Plesa i Rakarja) koji trebaju hodati i više od kilometra kako bi javnim autobusnim prijevozom stigli do Zagreba. Dostupnost željezničke stanice je još puno gora jer se nalazi na samom rubu grada, udaljena oko dva kilometra od centra grada. Može se zaključiti da je dostupnost javnog prijevoza u naselju Velikoj Gorici jedna od lošijih strana prometne povezanosti grada Velike Gorice, odnosno njezine prometne funkcije.

Odras lošeg stanja hrvatskih željeznica vidi se i na području grada. Jedina pruga za prijevoz putnika je ona koja povezuje Zagreb sa Siskom pa prema tome stanovnici grada najviše putuju Hrvatskim željeznicama (u daljnjem tekstu „HŽ“) prema Zagrebu u sklopu prigradskog željezničkog prometa grada Zagreba. Na cijelom području Grada postoje samo tri željezničke postaje i to na samom zapadnom rubu naselja Velike Gorice, u naselju Mraclin i u naselju Turopolje što dostupnost željezničkog prijevoza čini lošom. Kroz željezničku postaju u Velikoj Gorici dnevno prođe 20-ak vlakova Hrvatskih željeznica, frekvencije polazaka svakih pola sata do sat vremena od ranih jutarnjih do kasnih večernjih sati (*Prigradski vozni red Grada Zagreba 2018/19.*, n. d.).

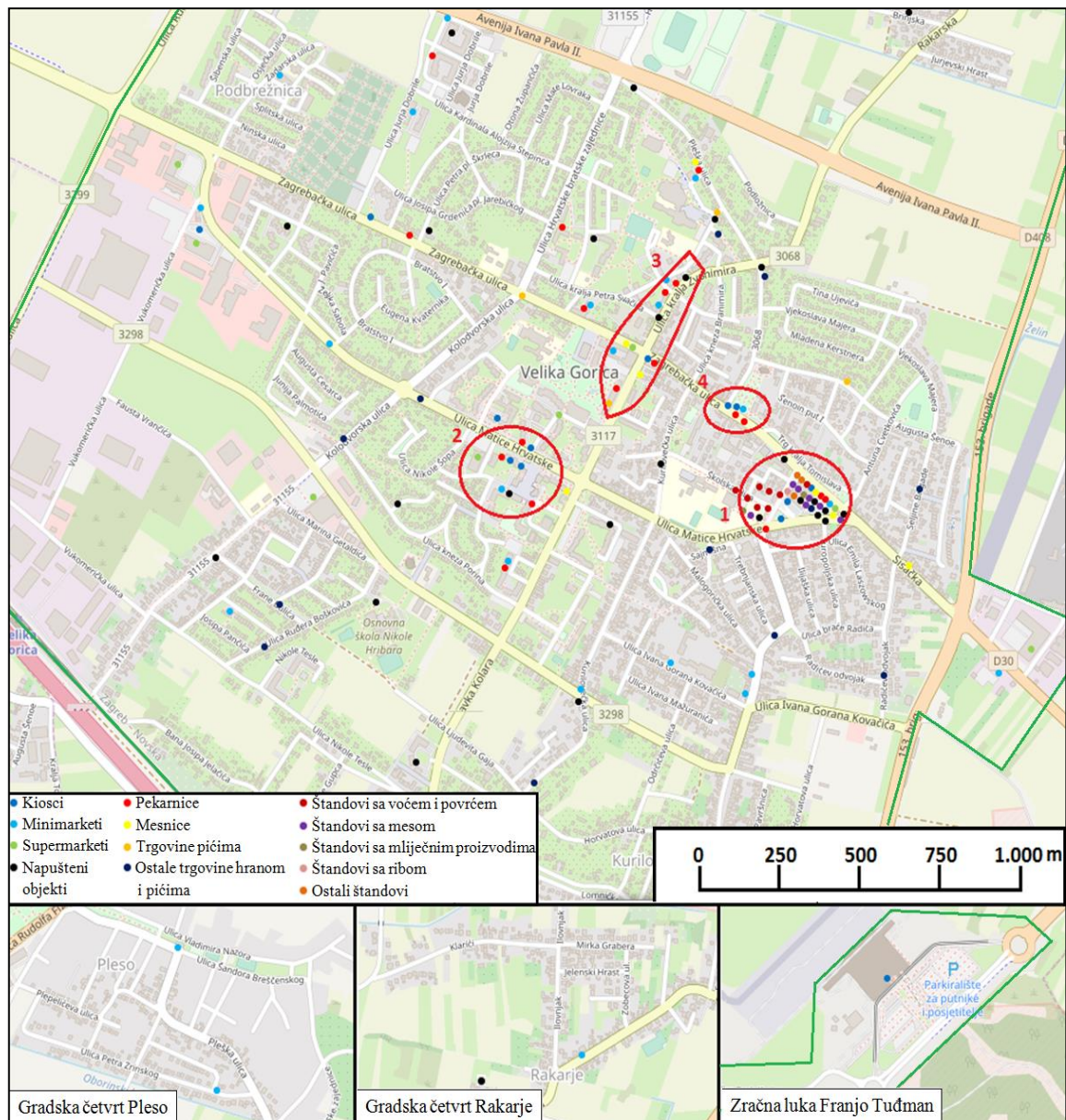
Glavna taksi stajališta u Velikoj Gorici nalaze se na autobusnom kolodvoru (*Taksi služba*, n. d.). te parkiralištu zračne luke „Franjo Tuđman“ (Terensko istraživanje, 2019.). Na području Grada djeluje Taxi Gorica – udruženje auto taksi prijevoznika Grada Velike Gorice koji na području grada imaju monopol te su cijene prijevoza puno skuplje nego kod zagrebačkih taksista. Najveći broj dostupnih taksi vozila nalazi se na taksi stajalištu na parkiralištu ispred Zračne luke Franjo Tuđman u što se autor rada uvjerio i prilikom kartiranja gradskih funkcija. Osim goričkog taksija, ovdje djeluju i poznatije taksi službe kao što su Eko taxi i Cammeo. Može se zaključiti da je taksi prijevoz u Gradu loše kvalitete zbog loše usluge lokalnog goričkog taksija na koji se dugo čeka, a cijene su previsoke.

Blizina najveće hrvatske zračne luke koja je nedavno povećala svoje kapacitete prihvata putnika te uvođenje nove autobusne linije ZET-a „290“ do samog novoizgrađenog putničkog terminala čine dostupnost zračnog prijevoza odličnim. Putnički se terminal nalazi svega 6,4 km ili 11 minuta vožnje automobilom vrlo dobrim cestama od centra Velike Gorice.

Može se zaključiti kako je naselje Velika Gorica, s obzirom na relativno veliku frekvenciju polazaka i uvođenje nove linije do Kvaternikovog trga preko novoizgrađenih i manje prometno zagušenih cesta, vrlo dobro povezano sa Zagrebom javnim autobusnim prijevozom. Loša prometna povezanost željeznicom i taksi prijevoz lošije kvalitete na području Grada te loša dostupnost stanicama javnog autobusnog prijevoza za veliki dio Velike Gorice također smanjuju kvalitetu prometne funkcije, stoga ne začuđuje lošija pozicija ove, na prvi dojam solidne gradske funkcije, u odnosu na ostale funkcije u provedenom anketnom istraživanju.

3.3.2. Trgovačka funkcija

Podatci za analizu trgovačke funkcije naselja Velike Gorice prikupljeni su terenskim istraživanjem, odnosno kartiranjem lokacija navedene funkcije uz desk-metodu, odnosno uz nadopunu i usporedbu s podacima s interneta. S obzirom na veliki broj, tijekom kartiranja kategorije trgovačke funkcije podijeljene su u dvije skupine, prikazane na dvije karte. Prvu skupinu čine trgovine mješovite robe, pretežno prehrambenim proizvodima (kiosci, minimarketi i supermarketi), specijalizirane trgovine hranom i pićima (pekarnice, mesnice, trgovine pićima te ostale specijalizirane trgovine hranom i pićima), štandovi s hranom i pićima (štandovi s voćem i povrćem, mesom, mliječnim proizvodima, ribom te ostali štandovi) te napušteni objekti svih nabrojanih kategorija. Drugu skupinu čine uglavnom specijalizirane trgovine: trgovine motornim vozilima i dijelovima te priborom za motorna vozila (trgovine automobilima, trgovine ostalim motornim vozilima, trgovine dijelovima i priborom za motorna vozila te benzinske postaje), trgovine kućanskom opremom, potrepštinama, uređajima (trgovine materijalom i alatima za dom, trgovine opremom i uređajima za dom i trgovine mješovitom robom, uglavnom proizvodima za kućanstvo), trgovine proizvodima za potrebe osobnog zdravlja, njege, ljepote, odijevanja, komunikacije, informiranja i slobodnog vremena (trgovine odjećom, obućom i modnim dodatcima, trgovine informacijsko-komunikacijskim uređajima, trgovine proizvodima za glazbu, kulturu, zabavu, sport i rekreaciju, trgovine kozmetičkim proizvodima i parfemima, trgovine satovima i nakitom te ljekarne), ostale trgovine u specijaliziranim prodavaonicama, štandovi, osim onih s hranom i pićem (štandovi s cvijećem te štandovi s odjećom, obućom i modnim dodatcima), ostale trgovine te napušteni objekti svih nabrojanih kategorija.

Sl. 5. Lokacije prve skupine djelatnosti trgovačke funkcije u naselju Velika Gorica sa zonama koncentracije i približna granica istraživanog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

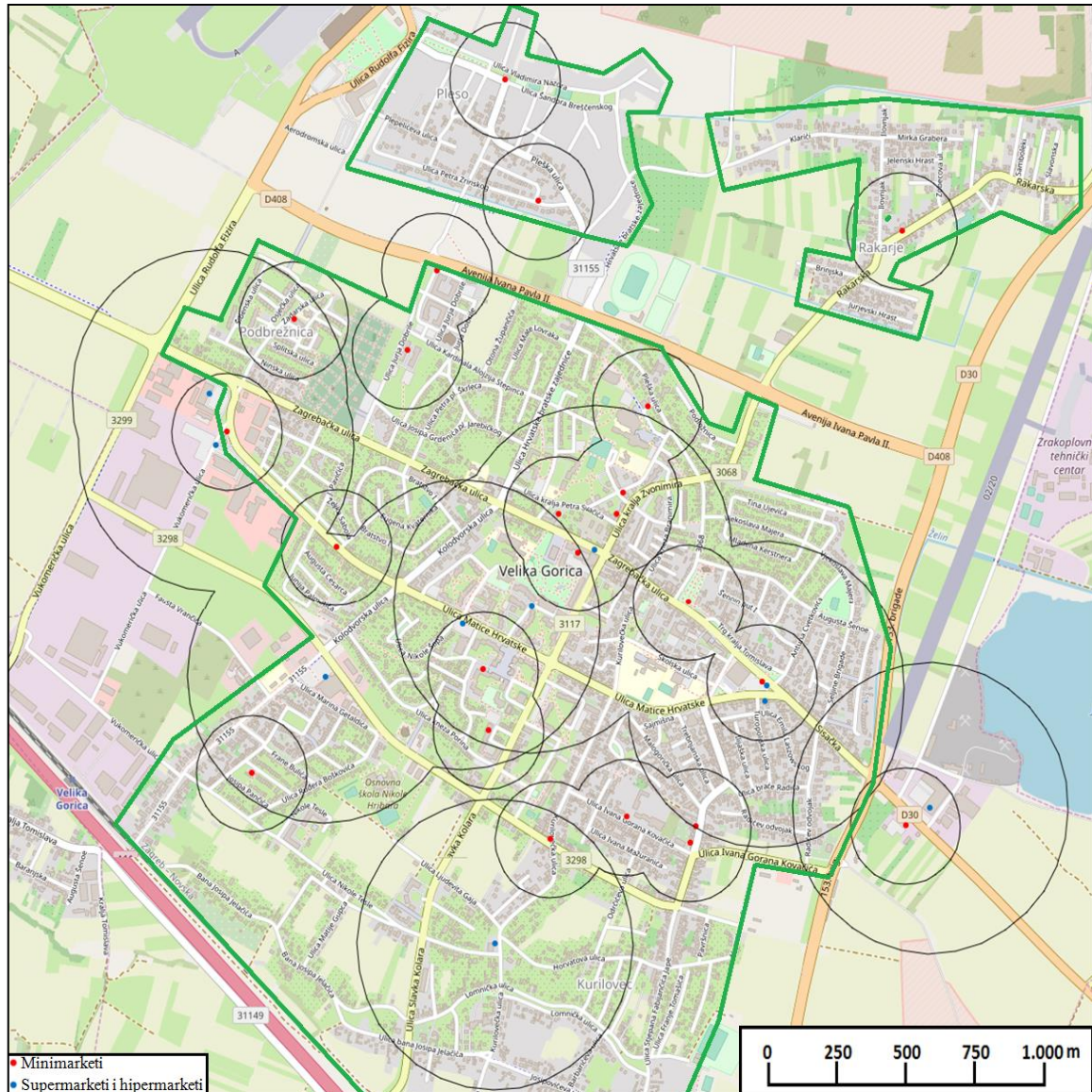
Iako trgovine mješovitom robom zbog prirode poslovanja nisu toliko koncentrirane u centru grada kao što su to specijalizirane trgovine, ipak se mogu uočiti zone koncentracije (sl. 5.). Tako postoje četiri područja veće gustoće trgovina: Trg kralja Petra Krešimira IV. (označen brojem 1), Trg Stjepana Radića (označen brojem 2), šire područje sjecišta Zagrebačke ulice i Ulice Slavka Kolara (označeno brojem 3) i dio Zagrebačke ulice koji prolazi samim centrom (označen brojem 4). Također, veliki dijelovi Velike Gorice nedovoljno su opremljeni analiziranim trgovinama. Tako na područjima južnog

dijela grada, Plesa i Rakarja postoji samo ograničen broj trgovina, i to uglavnom minimarketa te poveći broj napuštenih (propalih) trgovina što govori o propadanju trgovačke funkcije na tim područjima. Zajedno s napuštanjem trgovačke funkcije događa se i emigracija stanovništva u što se autor imao priliku uvjeriti tijekom kartiranja jer je baš u ovim područjima uočljiv veći broj natpisa „Prodajem kuću“. Vidljivo je kako trgovina mješovitom robom ima priličan broj i to 10 supermarketa, 23 minimarketa i 13 kioska. Od 10 supermarketa, njih čak 5 su poveće prodavaonice s vlastitim parkiralištem, a neke od njih bi se možda mogle nazvati i hipermarketima zbog svoje veličine. To su prodavaonice poznatih trgovačkih lanaca Lidla, Spara, Kauflanda i Konzuma, a 4 se nalaze na ulazu i izlazu iz grada te glavnim gradskim prometnicama, na prometno dostupnim mjestima i mjestima velike frekvencije automobila. I nedavno otvorena druga prodavaonica Lidla u Velikoj Gorici govori o snažnijoj trgovačkoj funkciji koju grad ima. Veliki inozemni trgovački lanci poput Lidla i Spara poznati su po otvaranju svojih trgovina na područjima s većim potencijalom brzog povrata uloženog novca što je u skladu i s podatkom da je prosječna mjesečna neto plaća velikogoričkog radnika 2016. godine bila na vrhu državne liste Gradova i iznosila je čak 6.716 kn (*Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika Grada Velike Gorice u 2016. g., 2017 prema Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023.*, 2018).

I specijaliziranih trgovina hranom i pićima ima dosta. Tako se u Velikoj Gorici nalazi 18 pekarnica, 7 mesnica, 4 trgovine pićima i 13 ostalih specijaliziranih trgovina hranom i pićima. Od poznatijih pekarnica ovdje posluju samo Pan-pek (2 trgovine) i Klara. I lokacije Pan-pekovih trgovina, poput Lidlovihi ili Sparovih, nalaze se na mjestima velike frekvencije ljudi i to na glavnoj gradskoj prometnici te na gradskom trgu u centru. Od mesnica na području grada najpoznatija je mesnica Pivac. Od ostalih najveći je broj OPG-ova koji prodaju med. Štandovi s hranom i pićima nalaze se na gradskoj tržnici (područje označeno brojem 1). Najviše ima štandova s voćem i povrćem (10-ak). Od ostalih ovdje se nalazi nekoliko štandova s mesom, dva štanda s mliječnim proizvodima, dva štanda s medom, jedan štand s jajima te jedan štand s ribom.

Osim broja i kvalitete, određena bi gradska funkcija trebala biti što dostupnija građanima. Tako su trgovine mješovitom robom analizirane i kroz dostupnost prodavaonica u smislu njihove fizičke udaljenosti od kupaca. Prikazane su „buffer“ zone radijusa 200 metara od lokacija kioska i minimarketa te 500 metara od lokacija supermarketa (sl. 6.). Čak i uz taj prilično konzervativni pristup (200 metara za kioske i minimarkete što je samo dvije minute prosječnog hoda te 500 metara za supermarkete što

je samo pet minuta prosječnog hoda) sve „buffer“ zone trgovina mješovitom robom pokrivaju veliku većinu područja grada. Može se reći da je dostupnost jedino nezadovoljavajuća na području Plesa, Rakarja i nekoliko izdvojenih dijelova u gradu, ali su to uglavnom područja manje gustoće naseljenosti.

Sl. 6. Lokacije trgovina mješovitom robom sa „buffer“ zonama u naselju Velika Gorica i približna granica naseljenog područja

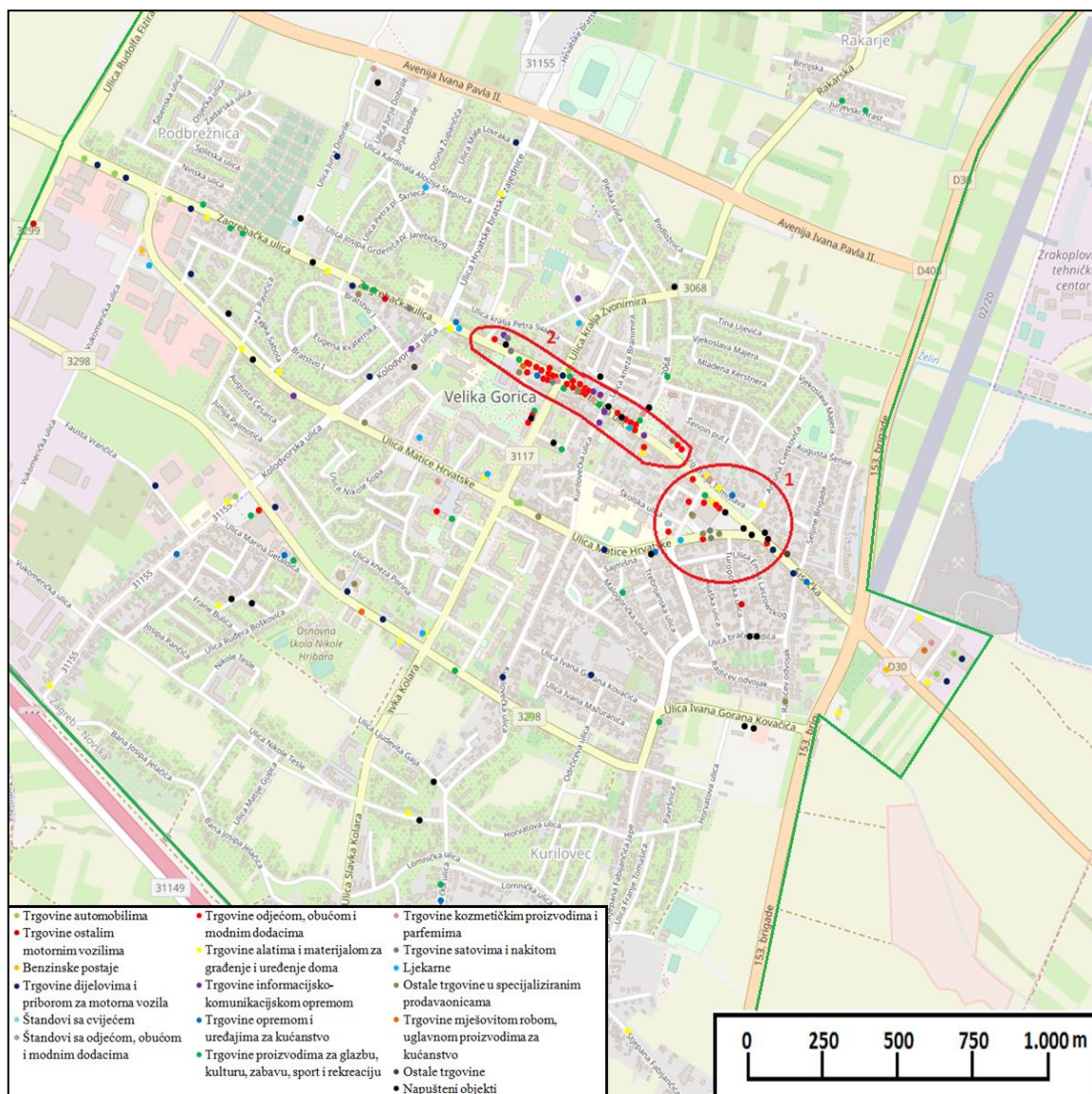
Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

Može se uočiti veća prostorna koncentracija specijaliziranih trgovina nego što je to bio slučaj sa trgovinama mješovitom robom te hranom i pićem (sl. 7.). To je posebno uočljivo na primjeru trgovina odjećom, obućom i modnim dodatcima kojih na području grada ima čak 40 i od kojih je samo nekoliko smješteno izvan dviju označenih zona

koncentracije trgovina druge skupine (područje označeno brojem 1 obuhvaća Trg kralja Petra Krešimira IV., a područje označeno brojem 2 dio Zagrebačke ulice koji prolazi samim centrom grada).

Trgovina automobilima ima prilično puno. Njih čak 10 nalazi se uglavnom na ulazima i izlazima, na mjestima dobre prometne dostupnosti. Primjeri poznatijih autokuća u gradu su AutoZubak, PSC Zagreb, Štarkelj i Unikomerc Automobili. Nekoliko se poduzeća bavi i prodajom rabljenih automobila. Postoje samo dvije benzinske postaje što je premalo za grad ovakve veličine, a smještene su na ulazu i izlazu iz grada. Zbog nedovoljnog broja benzinskih postaja često se stvaraju redovi automobila ispred automata za točenje goriva. I trgovina dijelovima i priborom za motorna vozila ima dosta, čak 21. Uz možda najpoznatiji Tokić ovdje se nalazi niz manjih trgovina dijelovima i priborom za motorna vozila, a u industrijsko-poslovnom području na zapadu grada nalazi se i nekoliko većih distributera ovih proizvoda (nisu prikazani na karti jer su kartirane samo maloprodajne prodavaonice). Može se zaključiti da je trgovina automobilima i njihovim dijelovima te priborom prilično razvijena u Velikoj Gorici i jedna je od jačih sastavnica ionako razvijene trgovačke funkcije grada.

Kao što je već napisano, trgovina odjećom, obućom i modnim dodatcima ima 40, od čega najveći broj čine manje trgovine, a samo nekoliko njih je nešto veće i poznatije u nacionalnim okvirima. Trgovina materijalom i alatima za dom ima 24 (od poznatijih mogu se istaknuti Feroterm, Banić promet i Eru Commerce), trgovina opremom i uređajima za kućanstvo 9 (od poznatijih mogu se istaknuti Prima i Jysk), trgovina informacijsko-komunikacijskom opremom 9, trgovina proizvodima za glazbu, kulturu, zabavu, sport i rekreaciju 23 (od toga najviše knjižara, cvjećarnica i trgovina biciklima), trgovina kozmetičkim proizvodima i parfemima 7 (od poznatijih mogu se istaknuti Bipa s dvjema poslovnicama, Dm s dvjema poslovnicama i Muller), trgovina satovima i nakitom 6 (od poznatijih može se istaknuti zlatarnica Prahir s dvjema poslovnicama), a ljekarni 9. Uz nekoliko poznatijih trgovačkih lanaca primjetan je veći broj manjih trgovina ovih nabrojanih kategorija trgovačke funkcije. Ostalih trgovina u specijaliziranim prodavaonicama ima 12 i od njih niti jedna kategorija ili skupina ne prevladava. Na području grada nalazi se još i nekoliko štandova s cvijećem (ispred gradskog groblja) te odjećom, obućom i modnim dodatcima. Također djeluju tri trgovine mješovitom robom, uglavnom proizvodima za kućanstvo, a to su povećana trgovina Offertissime, trgovina Top Shopa i trgovina Pepca. Dvije trgovine ne pripadaju niti jednoj kategoriji.

Sl. 7. Lokacije druge skupine djelatnosti trgovačke funkcije u naselju Velika Gorica sa zonama koncentracije i približna granica istraživanog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

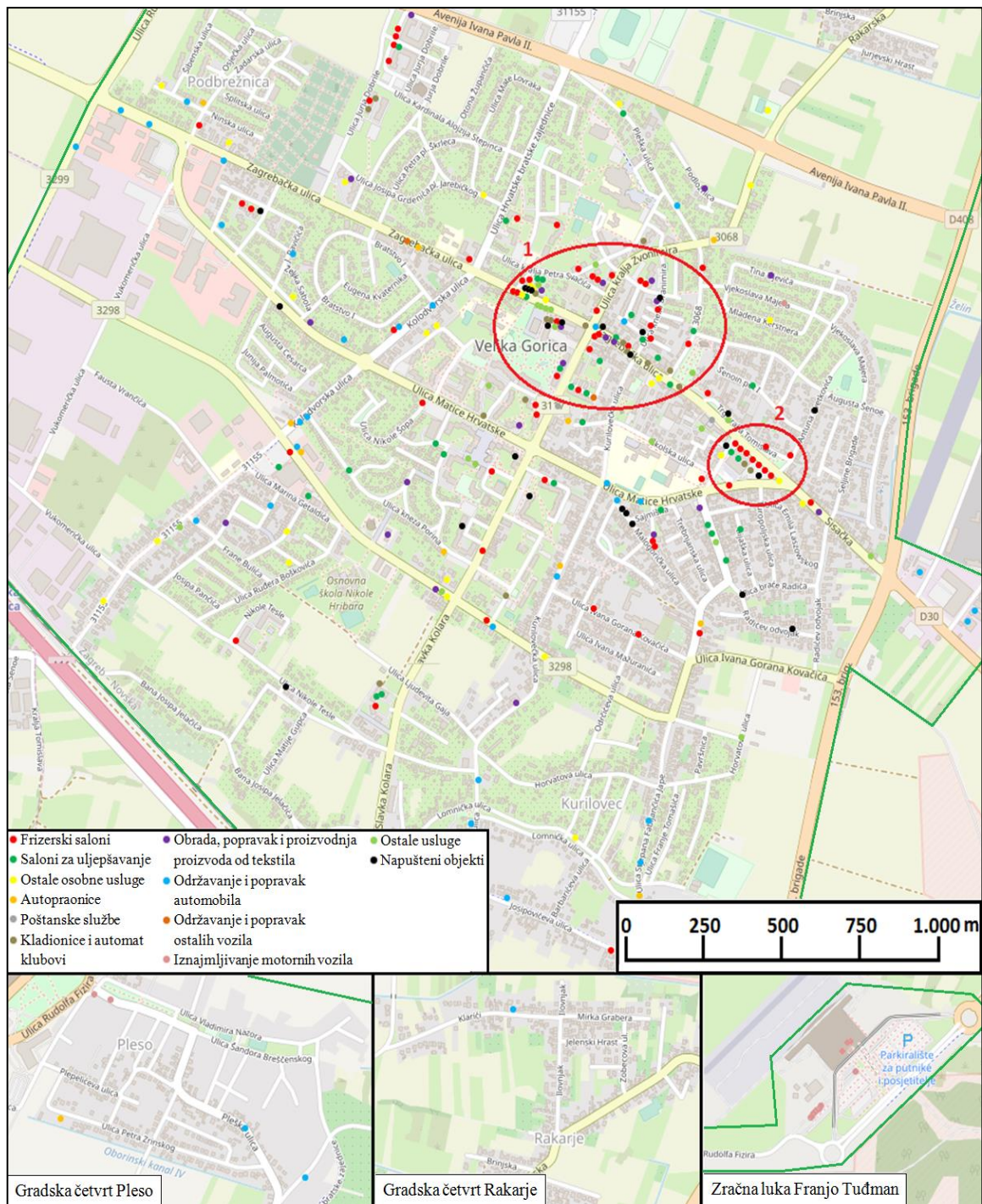
U kategoriji napuštenih objekata najviše ima trgovina proizvodima za glazbu, kulturu, zabavu, sport i rekreaciju te trgovina odjećom, obućom i modnim dodatcima. Za grad ovakve veličine kao što je Velika Gorica smatra se da je dovoljno opremljena specijaliziranim trgovinama u smislu broja, ali i kvalitete, iako u nešto manjoj mjeri. Ipak, u smislu dostupnosti postoje velike razlike između pojedinih kategorija. Tako su trgovine odjećom, obućom i modnim dodatcima, trgovine kozmetičkim proizvodima i parfemima te trgovine satovima i nakitom jako prostorno koncentrirane u centru grada, odnosno na glavnoj gradskoj prometnici i trgu (na karti područja označena brojevima 1 i 2) i zbog toga

njihova je dostupnost velikom dijelu stanovništva lošija. Trgovine materijalom i alatima za dom, trgovine opremom i uređajima za dom te trgovine dijelovima i opremom za motorna vozila su, pak, „raštrkanije“ na području grada i tako dostupnije većem dijelu stanovništva što poboljšava opremljenost Velike Gorice tim kategorijama trgovina u smislu zadovoljenja potreba stanovništva.

Trgovina svih nabrojanih kategorija u Velikoj Gorici ima dosta, ali se može uočiti njihova koncentracija u središnjim dijelovima grada, a posebno onih najpoznatijih i najkvalitetnijih (duž dviju glavnih prometnica koje prolaze centrom grada – Ulicom Matice hrvatske i Zagrebačke ulice te na glavnim gradskim trgovima) slabeći tako dostupnost većem broju građana. Zbog toga veliki su dijelovi grada, poput Plesa, Rakarja i južnog dijela grada, oskudni trgovinama uz iznadprosječan broj napuštenih trgovina. Na tim područjima postoji samo ograničen broj trgovina, uglavnom minimarketa, kioska, trgovina alatima i materijalom za dom, trgovina opremom i uređajima za dom i trgovina dijelovima i priborom za motorna vozila. Ovakav neodređeni konačni zaključak o opremljenosti Velike Gorice trgovačkom funkcijom kao da je u skladu s rezultatima provedenog anketnog istraživanja koji govore o prosječnoj ocjeni dobar (3,2) koju su ispitanici dali ovoj gradskoj funkciji.

3.3.3. Uslužna funkcija

Podatci za analizu uslužne funkcije naselja Velike Gorice prikupljeni su terenskim istraživanjem, odnosno kartiranjem lokacija navedene funkcije uz desk-metodu, odnosno uz nadopunu i usporedbu s podacima s interneta. S obzirom na veliki broj, tijekom kartiranja kategorije uslužne funkcije podijeljene su u dvije skupine, prikazane na dvije karte. Prvu skupinu čine osobne usluge (frizerski saloni, saloni za uljepšavanje i ostale osobne usluge u koje su uvrštene teretane, fitness klubovi, domovi za starije i nemoćne, usluge proslava dječjih rođendana i sl.), usluge popravka i održavanja motornih vozila (autopraonice, održavanje i popravak automobila (uglavnom automehaničarske radionice), održavanje i popravak ostalih vozila), iznajmljivanje motornih vozila, poštanske službe, obrada, popravak i proizvodnja proizvoda od tekstila (krojački saloni, praonice rublja i sl.), kladionice i automat-klubovi, ostale usluge i napušteni objekti navedenih kategorija. Drugu skupinu čine intelektualne usluge (usluge iz područja računovodstva, inženjerstva, javnog bilježništva, sudskog tumačenja i odvjetništva; usluge iz informacijsko-komunikacijskog područja (u ovu su kategoriju uvrštene web-usluge, usluge programiranja, emitiranja radijskog ili televizijskog programa i sl.) i usluge iz područja marketinga, savjetovanja, posredovanja, zastupanja, prijevoda, dizajna, turizma i sl.), obrada i popravak električnih uređaja (npr. popravak računala ili kućanskih uređaja), proizvodnja, obrada, popravak i prodaja proizvoda od metala, drva, plastike, stakla, papira i sl. (u ovu su kategoriju uvrštene tzv. zanatske djelatnosti poput bravarstva, limarstva, tokarstva, stolarstva, staklarstva, klesarstva, urarstva, postolarstva, tiskarstva i fotokopiranja), ostali zanati (u ovu su kategoriju uvrštene tzv. zanatske djelatnosti „interventne“ prirode koje nisu vezane uz jedno fizičko mjesto obavljanja djelatnosti poput dimnjačarstva, vodoinstalaterstva, elektroinstalaterstva i sl.), ostale usluge i napušteni objekti navedenih kategorija.

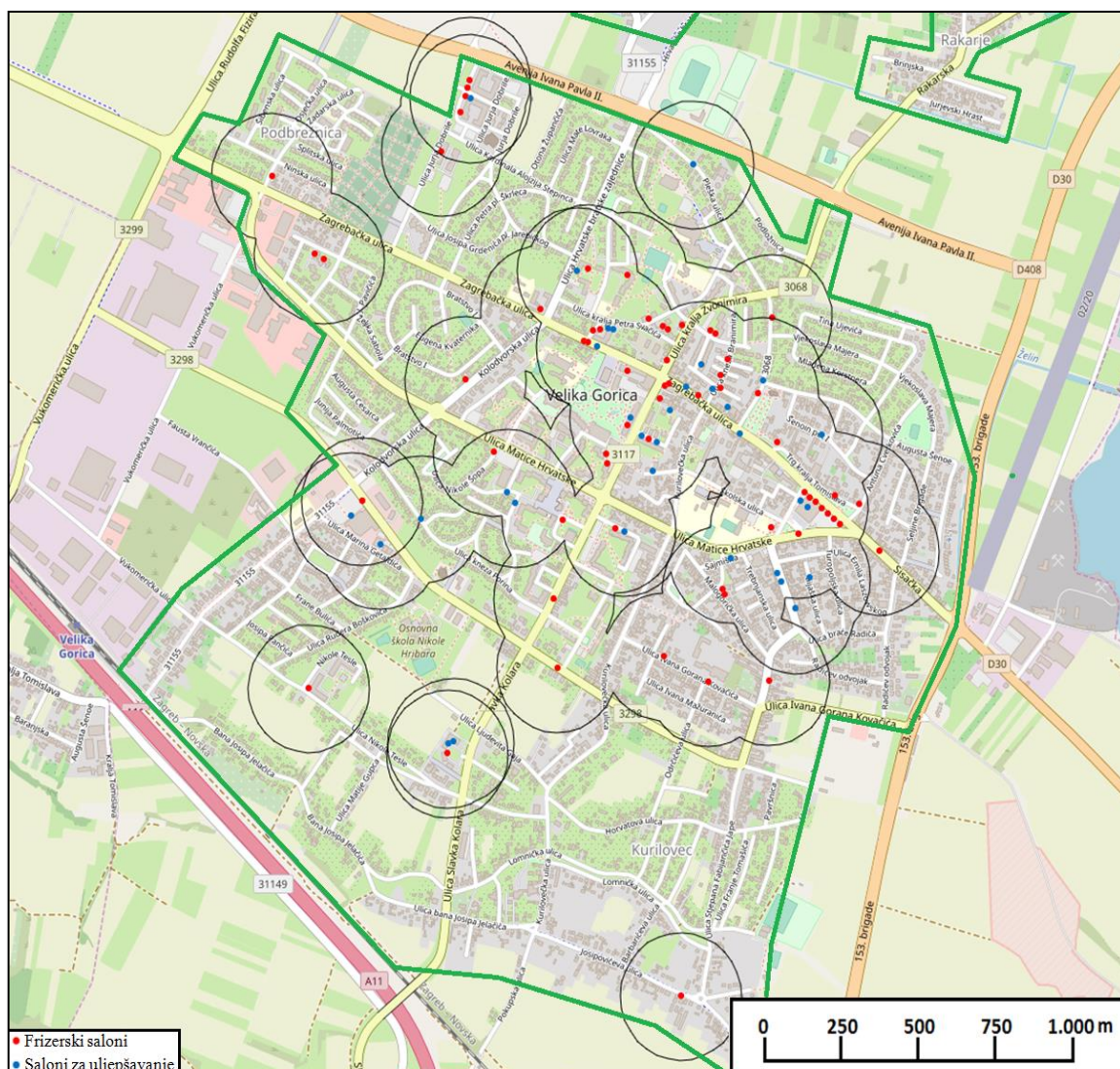

Sl. 8. Lokacije prve skupine djelatnosti uslužne funkcije sa zonama koncentracije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživanog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

I lokacije prve skupine kategorija uslužne funkcije su koncentrirane u središnjim dijelovima grada (sl. 8.). To su područja označena brojevima 1 (širi prostor sjecišta Zagrebačke ulice i Ulice Slavka Kolara) i 2 (Trg kralja Petra Krešimira IV.). Ipak, one ne djeluju tako nepovoljno na dostupnost kao što je to slučaj kod trgovina jer i u ostalim

dijelovima grada postoji više-manje dovoljan broj lokacija koje pružaju usluge. Na kartiranom području postoji velik broj frizerskih salona i salona za uljepšavanje, ukupno njih čak 97. Po ovom broju možemo odmah zaključiti da je Velika Gorica vrlo dobro opremljena frizerskim i kozmetičkim salonima. Iako su i oni koncentrirani u na karti označenim područjima, ima ih dosta i u ostalim dijelovima grada. Njihove su lokacije prikazane sa pripadajućim „buffer“ zonama radijusa 200 metara (sl. 9.). Vidi se da su frizerski i kozmetički saloni dostupni velikoj većini stanovnika Velike Gorice na maksimalnoj udaljenosti od 200 metara ili 2 minute hoda. I uz tu malu udaljenost koja je korištena za analizu, jedini dijelovi bez ovih kategorija su manji dijelovi Velike Gorice kao što je Kurilovec na jugu te izdvojena područja grada – Pleso i Rakarje. Lokacija ostalih osobnih usluga ima 28, a od njih najviše ima fitness klubova, domova za starije i nemoćne i rođendaonica. Autopraonica ima čak 11, a objekata za održavanje i popravak automobila čak 34 te su njihove lokacije dosta pravilno razmještene na prostoru Velike Gorice pa ih ima čak i u dijelovima grada koji su u dosadašnjoj analizi gradskih funkcija oskudijevali funkcijama kao što su Rakarje i Pleso. Broj, kvaliteta i dostupnost navedenih kategorija na prostoru grada vrlo su dobre i u skladu s razvijenom trgovinom automobilima i njihovim dijelovima te priborom. Objekti za održavanje i popravak automobila često se nalaze u sklopu većih autokuća koje nude ovlaštene servise za npr. Volkswagen, Opel, Renault, Suzuki i druge marke automobila dok su ostali uglavnom manje ili srednje velike automehaničarske radionice od kojih većina prodaje i dijelove te pribor za automobile. U Velikoj Gorici nalaze se i dvije stanice za tehnički pregled motornih vozila. Postoje dva objekta za održavanje i popravak ostalih vozila. Lokacije na kojima se mogu iznajmiti motorna vozila, odnosno automobili koncentrirane su oko parkirališnog prostora terminala Zračne luke Franjo Tuđman gdje ih ima 10-ak dok ih u ostalim dijelovima grada skoro pa i nema. Iznimno lošu ponudu najma automobila na području Velike Gorice donekle nadoknađuje njihov velik broj na području terminala Zračne luke gdje je ova djelatnost doživjela ekspanziju upravo zbog nedavnog otvaranja novog putničkog terminala zračne luke i povećanja broja putnika i turista. Objekata obrade, popravka i proizvodnje proizvoda tekstila ima 22, od čega ima najviše praonica rublja i krojačkih salona. I oni su dosta pravilno razmješteni na prostoru grada, omogućavajući relativno dobru dostupnost većini građana. Kladionica i automat-klubova ima 18 od čega je najviše kladionica, a dva su objekta poštanskih službi, od čega su oba objekta poštanski uredi Hrvatske pošte. Objekata ostalih usluga ima 19. Napuštenih objekata navedenih kategorija ima 24, od čega najviše ima napuštenih kozmetičkih salona, njih čak devet.

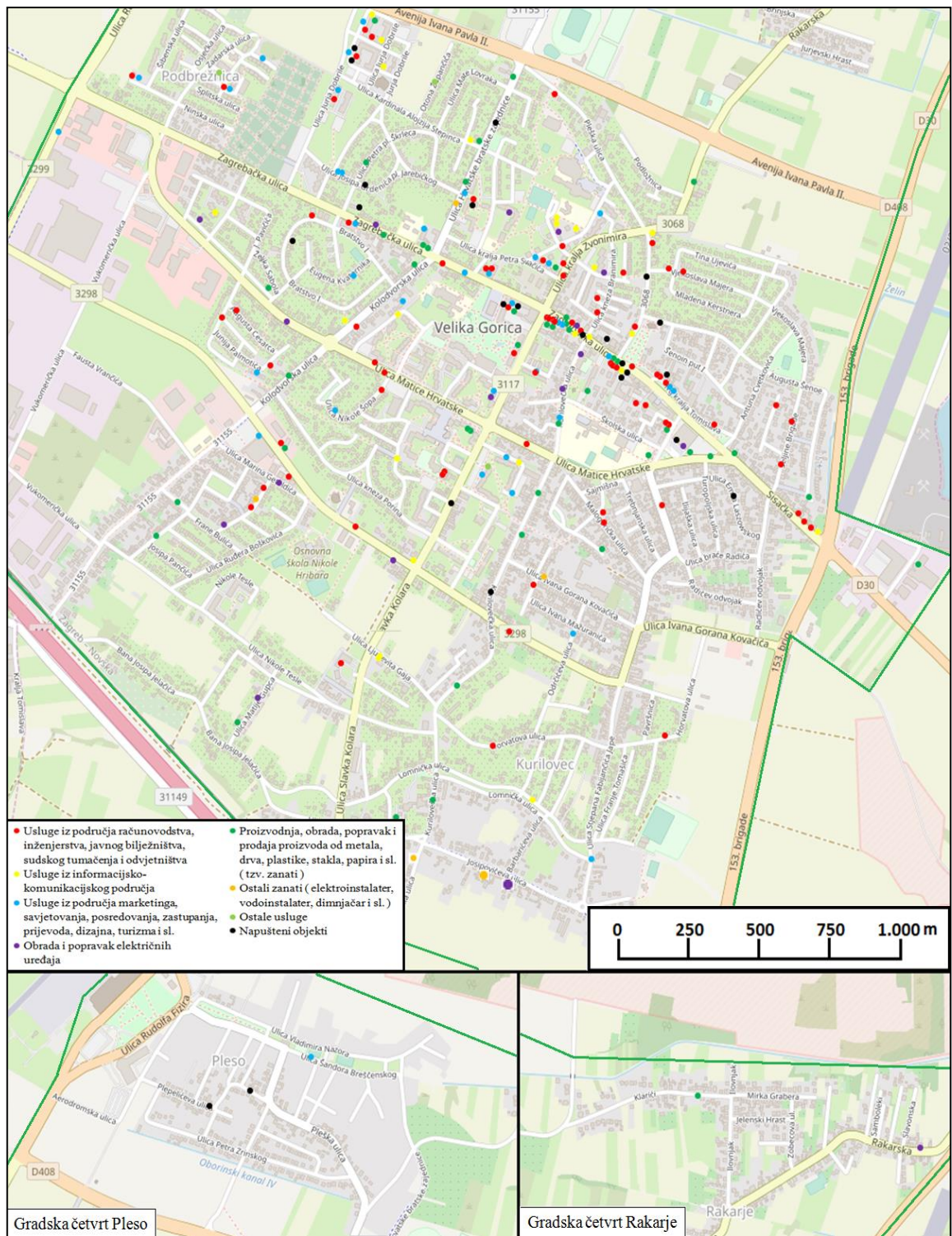
Sl. 9. Lokacije frizerskih salona i salona za uljepšavanje sa „buffer“ zonama u naselju Velika Gorica i približna granica naseljenog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

Lokacije kategorija druge skupine uslužne funkcije ne pokazuju veliki stupanj koncentracije u središnjim dijelovima grada. Više ili manje pravilno su razmještene na prostoru grada pa su tako lako dostupne većini građana (sl. 10.). Opremljenost Velike Gorice ovim kategorijama uslužne funkcije je vrlo dobra jer su tijekom kartiranja upisane čak 73 lokacije usluga iz područja računovodstva, inženjerstva, javnog bilježništva, sudskog tumačenja i odvjetništva od čega je najviše lokacija računovodstvenih ureda i ureda inženjera arhitekata, projektanata i geodeta; 25 lokacija usluga iz informacijsko-komunikacijskog područja i 37 lokacija usluga iz područja marketinga, savjetovanja,

posredovanja, zastupanja, prijevoda, dizajna, turizma i sl. koje uglavnom čine konzultanske tvrtke, agencije za posredovanje nekretninama, zastupnici u osiguranju, tvrtke za uslugu prijevoda i dr. Lokacija objekata za obradu i popravak električnih uređaja ima 17; objekata tzv. zanatskih djelatnosti 44, od čega veći broj lokacija manjih i srednje velikih objekata staklarstva (od kojih se veličinom i prepoznatljivošću ističe Gorica staklo koja se nalazi na rubu grada), stolarstva, limarstva, metalstva, strojobravarstva uglavnom u ne-središnjim dijelovima grada i određen broj manjih objekata postolarstva, graviranja ključeva, fotokopiranja i urarstva, uglavnom u središnjim dijelovima grada; objekata ostalih tzv. zanata 5, objekata ostalih usluga 19, a napuštenih objekata navedenih kategorija 23, od čega najviše ima napuštenih ureda računovodstva, inženjerstva, javnog bilježništva, sudskog tumačenja i odvjetništva te objekata tzv. zanatskih djelatnosti.

Iz provedene analize uslužne funkcije može se zaključiti da je naselje Velika Gorica dovoljno opremljena objektima koji nude usluge. Broj lokacija usluga je velik, a one su više-manje pravilno razmještene na prostoru grada (osim lokacija kladionica i automat-klubova koje su koncentrirane u središnjim dijelovima i lokacija iznajmljivanja motornih vozila koje su koncentrirane kod putničkog terminala Zračne luke), odnosno pokrivaju veći dio grada i omogućavaju dobru dostupnost većini građana. Kvaliteta uslužne funkcije, odnosno kvaliteta samih usluga koje lokacije nude, možebitno je nešto manja jer na prostoru grada njih uglavnom nudi veliki broj manjih tvrtki i obrta koje zbog svoje veličine i konkurentnosti ne mogu uvijek kupcima ponuditi najkvalitetnije usluge. Ovakav zaključak je u skladu s rezultatima provedenog anketnog istraživanja, a koji govore o prosječnoj ocjeni vrlo dobar (3,6) koju su ispitanici dali ovoj gradskoj funkciji.

Sl. 10. Lokacije druge skupine djelatnosti uslužne funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživanog područja

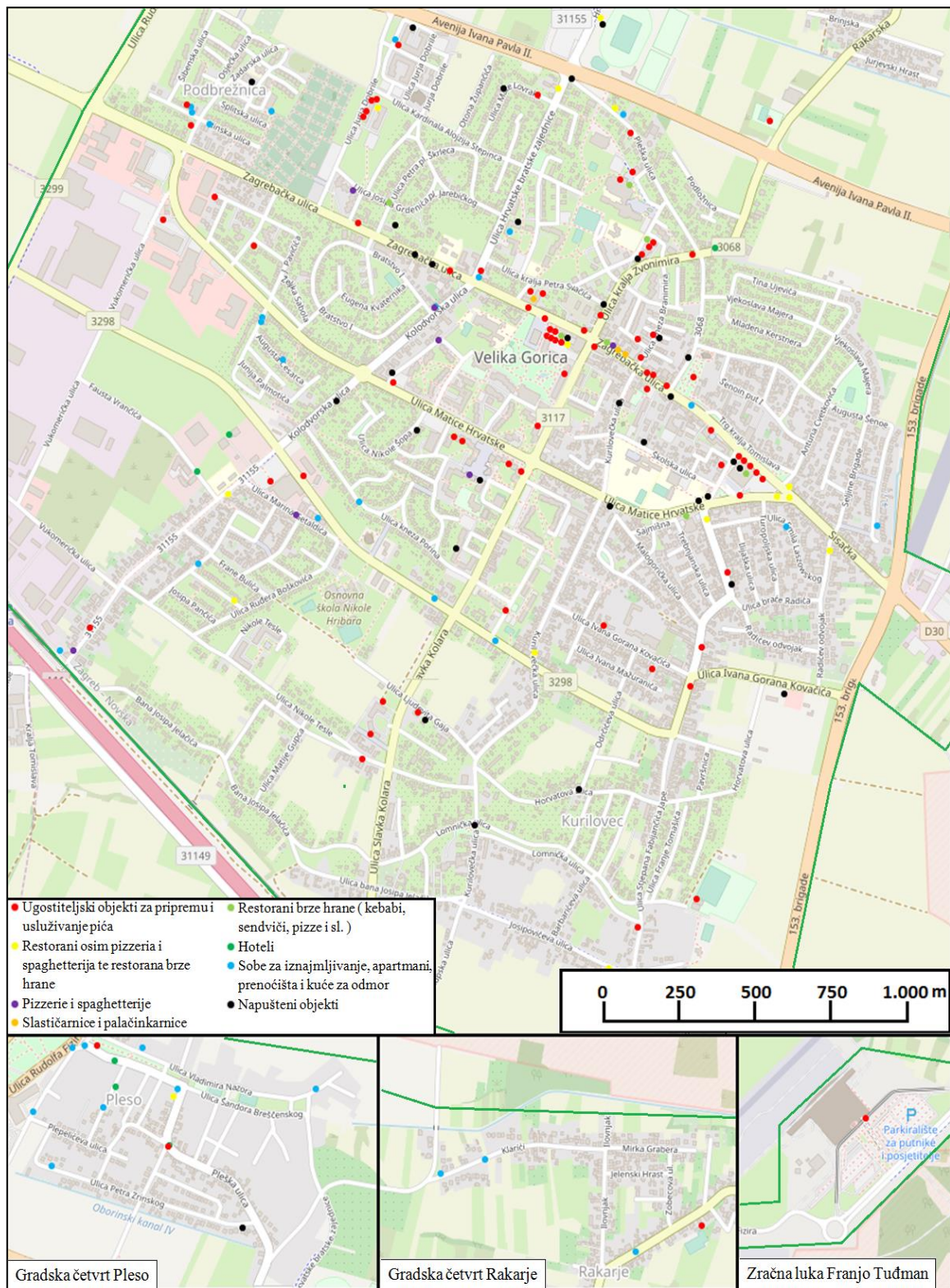
Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

3.3.4. Ugostiteljska funkcija

Podatci za analizu ugostiteljske funkcije naselja Velike Gorice prikupljeni su terenskim istraživanjem, odnosno kartiranjem lokacija navedene funkcije uz desk-metodu, odnosno uz nadopunu i usporedbu s podacima s interneta. Za potrebe kartiranja ugostiteljska je funkcija podijeljena na više kategorija i to na ugostiteljske objekte za pripremu i usluživanje hrane i pića (ugostiteljski objekti za pripremu i usluživanje pića (caffe barovi, barovi, kavane, diskoteke i noćni klubovi), restorani osim pizzerija i *spaghetterija* te restorana brze hrane, pizzerije i *spaghetterije*, slastičarnice i palačinkarnice te restorani brze hrane (sendviči, pizze, kebabi i sl.)), ugostiteljske objekte za smještaj (hoteli te sobe za iznajmljivanje, apartmani, prenoćišta i kuće za odmor) te napuštene objekte navedenih kategorija.

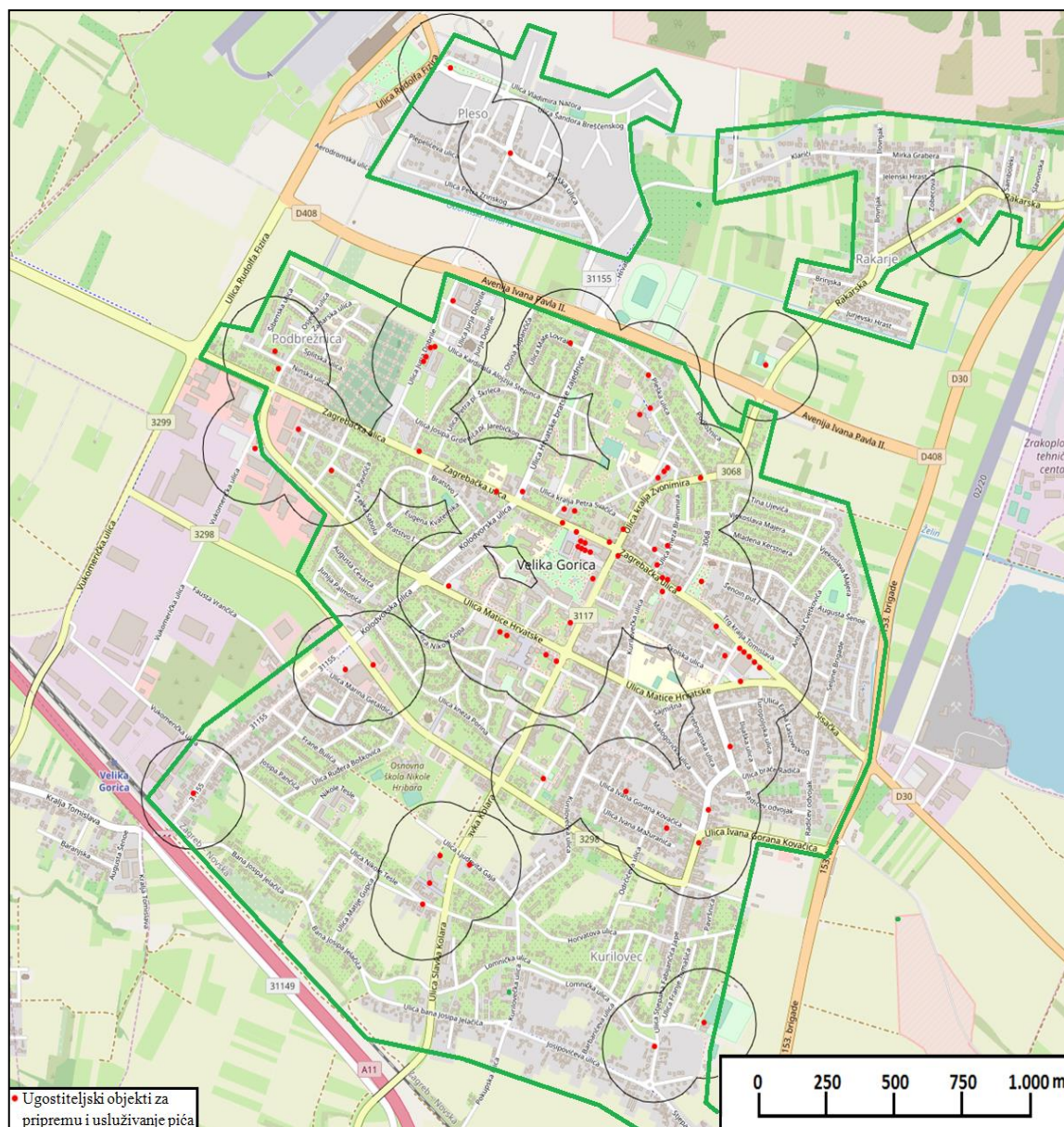
Može se vidjeti kako su lokacije ugostiteljskih objekata relativno slabo koncentrirane i to u dijelu Zagrebačke ulice koji prolazi središtem grada te Trgu kralja Petra Krešimira IV. (uglavnom caffe barovi i restorani) te da su više ili manje pravilno razmještene na cijelom području grada (sl. 11.). Također, na području Plesa i Rakarja koncentriran je iznadprosječan broj hotela i soba za iznajmljivanje s obzirom na broj stanovnika tih područja što je vjerojatno povezano s blizinom Zračne luke. Tako se od šest kartiranih hotela na području Velike Gorice na Plesu nalaze čak tri.

Ugostiteljskih objekata za pripremu i usluživanje pića ima čak 77. Dosta su pravilno razmješteni na području grada. Zbog toga, njihova je dostupnost za većinu građana vrlo dobra što se može vidjeti prikazanim „buffer“ zonama radijusa 200 metara od lokacija objekata ove kategorije (sl. 12.). Tako su ugostiteljski objekti za pripremu i usluživanje pića udaljeni svega 200 metara ili manje većini građana, a područja grada za koja ovo ne vrijedi uglavnom su manje gustoće naseljenosti. Daje se pretpostaviti da bi „buffer“ zone radijusa 400 metara koji se često koriste u geografiji pokrivale skoro sve dijelove grada Velike Gorice. Restorana osim pizzerija i *spaghetterija* te restorana brze hrane ima 15. U njih su uvršteni i bistroi, pivnice, konobe, buffeti te pečenjarnice. Nešto su koncentriraniji na području Trga kralja Petra Krešimira IV. i okolice. Ističu se Pastuh, Bukara, Mon Ami, Modena, Turopolje i Imperija kao poznatiji i veći restorani. Pizzerija i *spaghetterija* ima sedam. Ističu se pizzerije Ziher, Gavran i Kaktus kao poznatije i veće pizzerije. Ponuda slastičarnica i palačinkarnica je dosta slaba. Svega su tri slastičarnice, a jedina palačinkarnica uočena tijekom kartiranja je napušteni objekt. Restorana brze hrane ima sedam.

Sl. 11. Lokacije djelatnosti ugostiteljske funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživanog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

Sl. 12. Lokacije ugostiteljskih objekata za pripremu i usluživanje pića sa „buffer“ zonama u naselju Velika Gorica i približna granica naseljenog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

U Velikoj Gorici postoji šest hotela te 32 sobe za iznajmljivanje, apartmana, prenoćišta i kuća za odmor. Smatra se kako je to zadovoljavajući broj za Veliku Goricu koja nije poznato turističko mjesto. Kvaliteta ovih objekata je solidna. Tako čak 5 hotela ima 4 zvjezdice (*Hoteli*, n. d.). Napuštenih objekata ugostiteljske funkcije na području grada ima 33 od čega najviše ima napuštenih ugostiteljskih objekata za pripremu i usluživanje pića. Podatak o čak 18 napuštenih caffè barova, barova, kavana, diskoteka i noćnih klubova u skladu je sa velikim brojem postojećih objekata ove kategorije.

Relativno razvijena turističko-ugostiteljska funkcija grada sve do prije nekoliko godina nije bila ovakva. Tako prije otvaranja novog putničkog terminala Zračne luke grad Velika Gorica nije imala ni približan broj hotela, a vjerojatno niti soba za iznajmljivanje i apartmana kao danas, a najvažniji turističko-ugostiteljski objekt (ako se ne računa fizički odvojeno i udaljeno Pleso) bile su sobe za iznajmljivanje Bijela ruža koje imaju nešto veći broj ležajeva. Dosta se hotela otvorilo nakon izgradnje novog putničkog terminala Zračne luke Franjo Tuđman koja je povećala broj putnika i turista koji dolaze zračnim prijevozom u Hrvatsku. Primjeri su hoteli Time otvoren 2018. sa 4 zvjezdice i 36 soba (Kronike Velike Gorice, 2018) i hotel Garden Hill otvoren 2017. sa 4 zvjezdice i 45 soba (Stanojević, 2017). Otvaranje većeg broja novih hotela u posljednjih nekoliko godina zasigurno je bilo povezano s otvaranjem novog putničkog terminala Zračne luke i željom vlasnika novootvorenih hotela da u gradu Velikoj Gorici zadrže barem dio povećanog priljeva turista. Tako je vlasnik hotela Garden Hill izjavio da mu je motivacija za otvaranje hotela u Velikoj Gorici bio jači razvoj grada nakon otvaranja novog putničkog terminala, odnosno bolji uvjeti za zaradu u ovoj djelatnosti (Radić, n. d.).

Ipak, dostupnost ovih objekata za većinu je građana slabija. Uzrok tome je nepravilan razmještaj, odnosno koncentriranost objekata, a posebice hotela, na području Plesa. U središnjem dijelu Velike Gorice nema niti jednog hotela jer su svi smješteni na rubu grada. Također, u sklopu Zračne luke ne postoji niti jedan hotel što je za zračnu luku kroz koju godišnje prođe više milijuna putnika određeni nedostatak. Sve više stranih turista dolazi u Hrvatsku zračnim prijevozom (na primjer, turisti s Dalekog istoka). Njima je Velika Gorica kao noviji grad, bez bogate kulturno-povijesne baštine, nezanimljiva, a odredišta su im uglavnom Zagreb i primorska Hrvatska. Zbog te tranzitne uloge koju Velika Gorica ima, postojanje nekog boljeg hotela u neposrednoj blizini putničkog terminala više bi ojačalo turističku funkciju ovog grada. Ipak, hoteli i sobe za iznajmljivanje koji se nalaze na području obližnjeg Plesa, ali i ostalih dijelova Velike Gorice, za sad zadovoljavaju potrebe za smještajem i na taj se način zadovoljavaju potrebe Zračne luke.

Ovime je treća hipoteza rada da je turistička funkcija u posljednjih nekoliko godina ojačala zbog otvaranja novog putničkog terminala Zračne luke potvrđena, ali uz sve spomenuto ostaje pitanje koliko su ti novi turisti zaista zainteresirani za razgledavanje „nezanimljive“ Velike Gorice i da li povećanjem broja hotela zaista toliko jača i turistička funkcija Grada.

Zaključuje se kako je Velika Gorica dobro opremljena ugostiteljskom funkcijom, kako ugostiteljskim objektima za pripremu i usluživanje hrane i pića tako i ugostiteljskim objektima za smještaj. Ovaj je zaključak u skladu s prosječnom ocjenom dobar (3,3) koju su ispitanici dali ovoj funkciji u provedenom anketnom istraživanju. Relativna većina ispitanika čak misli da je ova funkcija najbolja gradska funkcija Grada. Broj je ugostiteljskih objekata prilično velik, a njihova kvaliteta dobra (po mišljenju autora ovo posebno vrijedi za caffè barove i restorane uključujući pizzerije i *spaghetterije*) i vrlo dobra (ovo posebno vrijedi za hotele). Dostupnost ugostiteljskih objekata za pripremu i usluživanje hrane i pića je vrlo dobra dok je dostupnost ugostiteljskih objekata za smještaj, posebno hotela, lošija.

3.3.5. Financijska funkcija

Podatci za analizu financijske funkcije naselja Velike Gorice prikupljeni su terenskim istraživanjem, odnosno kartiranjem lokacija navedene funkcije uz desk-metodu, odnosno uz nadopunu i usporedbu s podacima s interneta. Za potrebe kartiranja financijska funkcija podijeljena je na više kategorija: bankarstvo (poslovnice banaka i bankomati), osiguranje (osiguravajuće kuće), ostali objekti iz skupine financija i osiguranja te napušteni objekti ovih kategorija.

Može se uočiti izrazita koncentracija objekata svih kategorija u središnjim dijelovima grada, odnosno duž glavnih gradskih ulica, Zagrebačke ulice i Ulice Matice Hrvatske, te na Trgu kralja Petra Krešimira IV. što je za ovu funkciju i očekivano (sl. 13.). Na području Velike Gorice nalazi se 11 poslovnica banaka, što je po mišljenju i osobnom iskustvu autora dovoljno. Sve najveće hrvatske banke poput Zagrebačke banke, Privredne banke Zagreb, Hrvatske poštanske banke, Erste banke, Raiffeisen banke ili Addiko banke posluju u gradu, a neke od njih imaju i po više poslovnica. Postoji 28 bankomata koji su koncentrirani u središnjim dijelovima grada i na putničkom terminalu Zračne luke pa je tako dostupnost bankomata velikom broju građana dosta loša. Objekata osiguravajućih kuća ima 14 što je, po mišljenju autora, dovoljan broj. Ostalih objekata iz skupine financija i osiguranja ima 7, od čega je najviše mjenjačnica. Tri su napuštena objekta navedenih kategorija, dvije napuštene poslovnice banaka i jedan napušteni objekt osiguravajuće kuće.

Sl. 13. Lokacije djelatnosti financijske funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživanog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

Smatra se kako je Velika Gorica dobro opremljena financijskom funkcijom. Ovaj je zaključak u skladu s mišljenjem ispitanika koji su ovoj funkciji dali prosječnu ocjenu vrlo dobar (3,7) u provedenom anketnom istraživanju što je najviše od svih funkcija. Broj poslovnica banaka i objekata osiguravajućih kuća je dostatan, a njihova kvaliteta vrlo dobra jer se radi o velikim i poznatim bankama i osiguravajućim kućama koje su sposobne

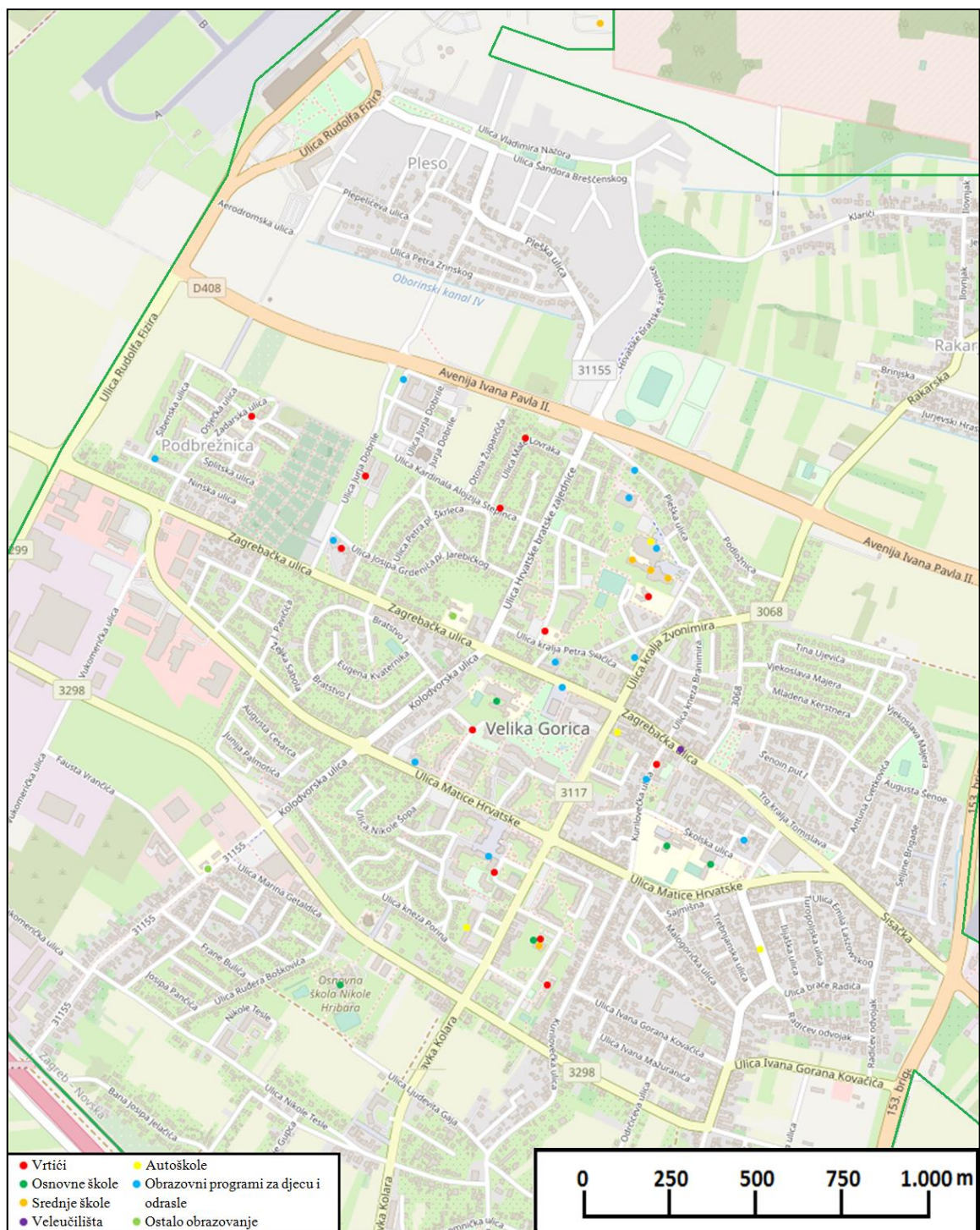
pružiti kvalitetnije usluge građanima. Dostupnost objekata financijske funkcije za veliki je broj građana loša jer su jako koncentrirani u središnjim dijelovima grada.

3.3.6. Obrazovna funkcija

Podatci za analizu obrazovne funkcije naselja Velike Gorice prikupljeni su terenskim istraživanjem, odnosno kartiranjem lokacija navedene funkcije uz desk-metodu, odnosno uz nadopunu i usporedbu s podacima s interneta. Za potrebe kartiranja obrazovna funkcija podijeljena je na više kategorija i to na vrtiće, osnovne škole, srednje škole, veleučilišta, obrazovne programe za djecu i odrasle, autoškole i ostalo obrazovanje.

Može se uočiti da su objekti obrazovne funkcije pravilno razmješteni na prostoru grada i da nisu koncentrirani ni u jednom dijelu grada. Jedino su osnovne i srednje škole nešto nepravilnije razmještene (sl. 14.). Tako su od ukupno četiriju osnovnih škola na području grada, dvije smještene jedna pored druge. Posljedica toga je, iz vlastitog iskustva autora, veliko gravitacijsko područje ovih škola u koje često idu i učenici koji žive prilično daleko od tih škola, čak i ako im je neka druga škola puno bliža. Ovo smanjuje dostupnost osnovnih škola grada velikom broju učenika. Također, tri srednje škole smještene su u istoj zgradi i to na sjeveroistočnom rubu grada što dostupnost ovih objekata za većinu građana, odnosno učenika čini lošijom.

Vrtića u gradu ima 12. Dva glavna vrtića u gradu, Žirek i Ciciban, čine većinu ukupnog broja vrtića. Vrtići Žirek smješteni su sjeverno, a vrtići Ciciban južno od Zagrebačke ulice. Osnovnih škola obveznog obrazovanja ima 4 što je, ako se u obzir uzmu i njihove veličine, podatak o prosječnom broju od 20-25 učenika po razrednom odjeljenju i organizacija rada u dvije smjene (*Popis škola*, n. d.) dostatan broj. U osnovne škole, na karti, uvrštena je i jedna osnovna glazbena škola (dio Umjetničke škole Franje Lučića). Četiri su srednje škole: jedna gimnazija (Gimnazija Velika Gorica), srednja ekonomska škola (Ekonomska škola Velika Gorica) te dvije srednje strukovne škole (Srednja strukovna škola Velika Gorica i Zrakoplovna tehnička škola Rudolfa Perešina). U srednje škole, na karti, uvrštena je i srednja glazbena škola (dio Umjetničke škole Franje Lučića). Broj i izbor srednjih škola je, po mišljenju autora, vrlo dobar. Velika Gorica također ima 1 veleučilište, 4 autoškole, 13 objekata obrazovnih programa za djecu i odrasle (tečajevi i poduke stranih jezika, plivanja i ostalih sportova, glazbenih instrumenata, informatike i sl.) i 2 objekta ostalog obrazovanja (objekti Centra za odgoj i obrazovanje Velika Gorica koji je zapravo škola za djecu i mlade s teškoćama u razvoju).

Sl. 14. Lokacije djelatnosti obrazovne funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživanog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

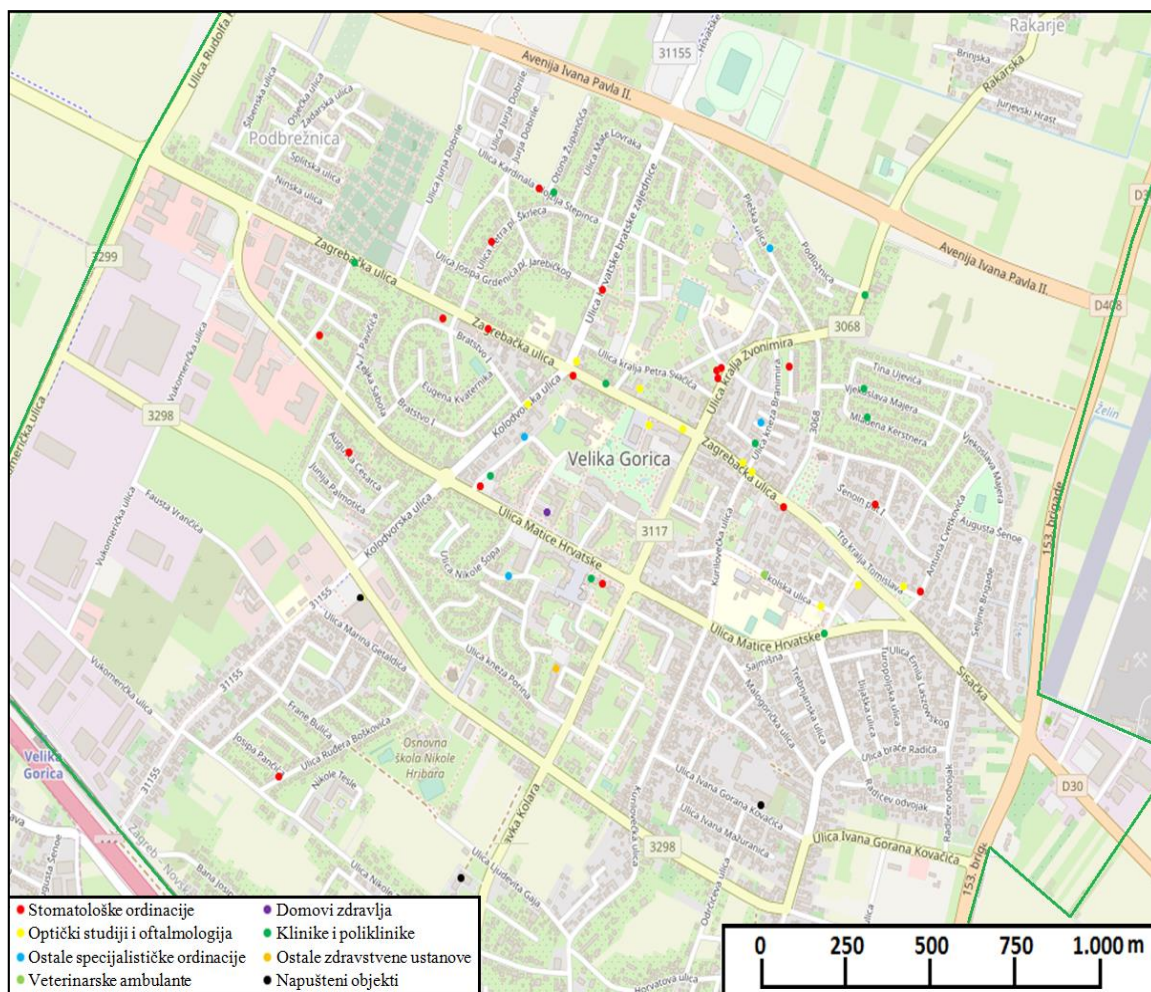
Broj objekata obrazovne funkcije na području Velike Gorice je, po mišljenju autora, dostatan, a kvaliteta, ako se uzme u obzir i raznovrsniji izbor srednjih škola, ali i ostalih obrazovnih objekata, vrlo dobra. Na području grada postoji i 1 visoko učilište –

Veleučilište Velika Gorica što je usporedbom sa ostalim gradovima slične veličine zadovoljavajući broj. Obveza plaćanja školarine, s obzirom da je ono privatno, slabi, dok blizina Zagreba koji ima najveću ponudu fakulteta i ostalih visokih učilišta u Hrvatskoj jača dostupnost visokoobrazovnim funkcijama stanovnicima Velike Gorice. Dostupnost objekata obrazovne funkcije nešto je lošija za veći broj stanovnika. Ovo posebno vrijedi za osnovne i srednje škole čija je lošija dostupnost za veći broj učenika zasigurno snizila prosječnu ocjenu u provedenom anketnom istraživanju koja je za ovu funkciju „dobar“ (3,4).

3.3.7. Zdravstvena funkcija

Podatci za analizu zdravstvene funkcije naselja Velike Gorice prikupljeni su terenskim istraživanjem, odnosno kartiranjem lokacija navedene funkcije uz desk-metodu, odnosno uz nadopunu i usporedbu s podacima s interneta. Za potrebe kartiranja zdravstvena funkcija podijeljena je na više kategorija: stomatološke ordinacije, optički studiji i oftalmologija, ostale specijalističke ordinacije, klinike i poliklinike, domovi zdravlja, veterinarske ambulante, ostale zdravstvene ustanove i napušteni objekti navedenih kategorija.

Dostupnost objekata zdravstvene funkcije je različita za različite kategorije. Tako su stomatološke ordinacije relativno pravilno razmještene na području grada, ali na velikim područjima južnog (područje Kurilovca i okolice) i sjevernog dijela grada (područja Plesa i Rakarja) uopće ne postoje pa je njihova ukupna dostupnost lošija. Na ovim područjima također ne postoje ni druge specijalističke ordinacije, a niti klinike i poliklinike (sl. 15.). Sva tri ubilježena napuštena objekta, od kojih je jedan bio objekt poliklinike Avanti za fizikalnu medicinu, terapiju i rehabilitaciju, nalaze se na području južnog dijela grada i dokazuju neprivlačnost ovog rjeđe naseljenog područja s obiteljskim kućama za ulaganja u zdravstveni sektor. Optički studiji i oftalmologije koncentrirani su u Zagrebačkoj ulici i na Trgu kralja Petra Krešimira IV. pa je, stoga, njihova dostupnost za većinu građana loša. Ostale specijalističke ordinacije, klinike i poliklinike, veterinarske ambulante i ostale zdravstvene ustanove ne pokazuju koncentraciju i relativno su pravilno razmještene na području grada, iako na velikim područjima grada uopće ne postoje. Jedini dom zdravlja, Dom zdravlja Zagrebačke županije, smješten je u središnjem dijelu grada što, uzimajući u obzir njegovo veliko gravitacijsko područje i pravilan, skoro pa kružni oblik Velike Gorice, čini njegovu lokaciju za većinu stanovnika povoljnom i dostupnom.

Sl. 15. Lokacije djelatnosti zdravstvene funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživanog područja

Izvor: Izrađeno na temelju terenskog istraživanja naselja Velike Gorice 2019.

Na području Velike Gorice postoji 19 stomatoloških ordinacija. To su uglavnom manje stomatološke ordinacije koje se većinom nalaze u sklopu obiteljskih kuća ili manjih zgrada bez većih ordinacija ili dentalnih centara. Autor je mišljenja kako je broj stomatoloških ordinacija na području grada dostatan, ali da kvaliteta usluga ovih manjih ordinacija nije na zadovoljavajućoj razini. Optičkih studija i oftalmologija ima 11. Od poznatijih optika ističu se Monokl s jednom poslovnicom i Ghetaldus s dvjema poslovnicama. Ove optike također nude i zdravstvene usluge iz područja oftalmologije. Ostale su uglavnom manje i nepoznate optike. Četiri su ostale specijalističke ordinacije: ordinacija obiteljske medicine, dermatovenerološka ordinacija, studio masažnog terapeuta i studio fizioterapeuta. Autor je mišljenja kako ovaj broj nije nikako zadovoljavajući za grad ovakve veličine. Klinika i poliklinika ima deset. Od nešto većih ističu se poliklinike Runje,

Zahi, Leder, Synlab i Gorica te Ustanova za zdravstvenu njegu u kući i rehabilitaciju Tibia. Klinike i poliklinike nude ograničen opseg usluga, uglavnom dijagnostičke i preventivne preglede poput ultrazvučnih, radioloških, ginekoloških pregleda ili pregleda očiju i kože, laboratorijske pretrage i manje kirurške zahvate. Dvije su veterinarske ambulante. Kvaliteta usluga Doma zdravlja Zagrebačke županije, govoreći iz osobnog autorovog iskustva, nezadovoljavajuća je. Ovoj ustanovi nedostaje kapaciteta, kako osoblja pa se tako na najobičnije liječničke preglede ponekad čega i više sati, tako i opreme pa se za imalo kompliciranije preglede i pretrage mora ići u Zagreb. Loša kvaliteta i ograničena ponuda usluga ovog doma zdravlja većim su dijelom posljedica utjecaja puno većeg Zagreba, o čemu je već pisano. Na području grada postoje još jedan objekt iz kategorije ostalih zdravstvenih ustanova i tri napuštena objekta (po jedna stomatološka ordinacija, poliklinika i optički studio).

Autor je mišljenja kako je Velika Gorica nedovoljno opremljena zdravstvenom funkcijom. Uspoređujući Veliku Goricu s ostalim hrvatskim gradovima slične veličine primjećuje se da bi ona trebala imati opću bolnicu. Nju imaju gradovi slične veličine, poput Siska i Šibenika, ali i puno manji gradovi poput Gospića, Ogulina, Knina i Zaboka. (*Opće bolnice*, n. d.). Ipak, nepostojanje bolničkih odjela u Velikoj Gorici, kao što je opća kirurgija, ima svoj razlog, a to je blizina Zagreba, daleko najvećeg zdravstvenog centra u Hrvatskoj koji svojom ponudom i kvalitetom zdravstvenih usluga privlači pacijente iz puno udaljenijih dijelova Hrvatske. Promatrajući ovu gradsku funkciju s takvog stajališta, može se zaključiti da je Velika Gorica ipak u povoljnijem položaju nego što su to brojni drugi gradovi pa čak i oni koji imaju opću bolnicu. Broj je objekata zdravstvene funkcije za većinu kategorija čak i dostatan, ali su kvaliteta usluga i njihova ponuda općenito loši što posebno vrijedi za usluge doma zdravlja, stomatoloških i ostalih specijalističkih ordinacija (osim optičkih studija i oftalmologija), a u manjoj mjeri i za klinike i poliklinike na području grada. Dostupnost objekata zdravstvene funkcije za cijelo je područje grada u nekim kategorijama vrlo dobra, a u nekim vrlo loša. Ovaj je zaključak u skladu s mišljenjem ispitanika u provedenom anketnom istraživanju koji su ovoj funkciji dali prosječnu ocjenu dobar (2,5), a relativna većina njih (čak 37,5%) misli i da je ta funkcija najlošija gradska funkcija.

3.4. Analiza gradskih funkcija ostalih naselja Grada Velike Gorice

3.4.1. Prometna funkcija

Prometna funkcija ostalih naselja Grada Velike Gorice također će se analizirati kroz prometnu povezanost i to kroz prometnu povezanost ovih naselja s Velikom Goricom i Zagrebom. Analizirat će se dostupnost i kvaliteta javnog autobusnog i željezničkog prijevoza.

Od 16 linija ZET-a koje polaze s terminala u Velikoj Gorici, njih 12 vozi prema ostalim manjim naseljima u okolici. Linije povezuju skoro sva naselja oko Velike Gorice u sklopu Grada, a posebno ona bliža Velikoj Gorici koja su ujedno i veća. Ova su naselja, poput Mraclina, Vukojevca, Turopolja i Velike Bune na jugu; Donje Lomnice i Velike Mlake na zapadu te Čiča, Novog Čiča i Čičke Poljane na istoku najbolje povezana ZET-ovim javnim autobusnim prijevozom s Velikom Goricom, odnosno imaju najveće frekvencije polazaka koji su uglavnom svakih sat ili dva tijekom većeg dijela dana. Manja naselja podalje od Velike Gorice, kao što su Sasi i Strmec Bukevski na sjeveru te Kozjača na jugu slabo su povezana s Velikom Goricom. Frekvencije polazaka su jako male, a autobusi s velikogoričkog terminala polaze svega nekoliko puta dnevno (*Dnevne linije*, n. d.).

Na području ostalih naselja Grada nalaze se svega dvije postaje javnog željezničkog prijevoza koje ova naselja povezuju sa Zagrebom, i to u naseljima Mraclin i Turopolje. Poput javnog autobusnog i javni željeznički prijevoz je lošije kvalitete za stanovnike okolnih naselja negoli za naselje Veliku Goricu jer u danu kroz postaje u Mraclinu i Turopolju prolazi pet vlakova manje u odnosu na onu u naselju Velika Gorica (*Prigradski vozni red Grada Zagreba 2018/19.*, n. d.).

Naselje Velika Gorica vrlo je dobro prometno povezano (sa Zagrebom) javnim autobusnim prijevozom. To se ne bi moglo reći za ostala manja naselja u okolici koja su lošije prometno povezana (s Velikom Goricom). Osim relativno malog broja polazaka autobusnih linija iz tih naselja lošoj povezanosti ide u prilog i činjenica da ako žele stići javnim prijevozom u Zagreb, tamošnji stanovnici prvo moraju doći na autobusni terminal u Velikoj Gorici od kuda kreću linije za Zagreb.

3.4.2. Centralne funkcije

Podatci o gradskim funkcijama ostalih naselja Grada Velike Gorice prikupljeni su desk-metodom, odnosno internetskim istraživanjem. Analiza opremljenosti gradskim funkcijama za ova naselja izvršena je analizom opremljenosti centralnim funkcijama kao što su osnovna škola ili poštanski ured. Zbog velikog broja od čak 57 ostalih naselja Grada ona je izvršena samo za 25 naselja Grada koji su prema popisu stanovništva iz 2011. imali više od 500 stanovnika. Nastavno na Lukić (2012) naselja su kategorizirana prema stupnju opremljenosti centralnim funkcijama na 4 stupnja, a analizirane funkcije su bile: područna škola, osnovna škola, ordinacija opće medicine, stomatološka ordinacija, ljekarna, poštanski ured, minimarket/klasična prodavaonica, supereta, pekarnica, frizerski salon, caffe bar i restoran.

Kriteriji za kategorizaciju naselja bili su sljedeći. Obvezne funkcije naselja prvog stupnja bile su: osnovna škola, ordinacija opće medicine, stomatološka ordinacija, poštanski ured, ljekarna i supereta ili veći broj minimarketa/klasičnih prodavaonica. Obvezne funkcije naselja drugog stupnja bile su: područna ili osnovna škola, ordinacija opće medicine, poštanski ured i minimarket/klasična prodavaonica. Naselja koja nisu zadovoljila kriterije za svrstavanje u prvi i drugi stupanj, ali se u njima nalazi barem jedna od ovih funkcija: pekarnica, frizerski salon, caffe bar i restoran, svrstana su u treći stupanj. Naselja koja nisu zadovoljila kriterije za svrstavanje u prethodne stupnjeve svrstana su u četvrti stupanj opremljenosti funkcijama.

Sva su naselja bila podijeljena u dvije kategorije: centralna naselja i ne-centralna naselja. U kategoriju centralnih naselja uvrštena su ona naselja koja sadrže centralne funkcije kao što su poštanski ured, ordinacija opće medicine ili osnovna škola, dok su u kategoriju ne-centralnih naselja uvrštena naselja koja ne sadrže ove funkcije ili sadrže samo dio ovih funkcija, a eventualno sadrže manje važne funkcije kao što su frizerski salon ili caffe bar. Centralna naselja bila su podijeljena na dvije potkategorije: naselja prvog stupnja ili područne centre i naselja drugog stupnja ili lokalne centre. Ne-centralna naselja bila su podijeljena na dvije potkategorije: naselja trećeg stupnja ili jače opremljena ne-centralna naselja i naselja četvrtog stupnja ili slabije opremljena ne-centralna naselja.

U naselju Velika Gorica živi samo polovica stanovnika Grada Velike Gorice. Na području Grada, osim središnjeg naselja Velike Gorice, postoji veliki broj manjih naselja, čak 57, a samo njih osam ima više od 1.000 stanovnika. Između njih i naselja Velike Gorice postoji velika razlika u veličini i opremljenosti funkcijama. Tako je Velika Mlaka,

drugo naselje po veličini, čak deset puta manja od Velike Gorice. Zbog pretpostavke da su ostala naselja Grada zbog svoje male veličine i blizine puno veće Velike Gorice prilično loše opremljena funkcijama, a uz podatak da u njima živi čak više od 30.000 stanovnika, istražene su centralne funkcije ovih naselja te su ona kategorizirana prema stupnju opremljenosti funkcijama.

Prema popisu stanovništva iz 2011. na području Grada Velika Gorica, isključujući naselje Veliku Goricu, postoji 8 naselja sa više od 1.000 stanovnika, a to su Velika Mlaka (3.334 stanovnika), Gradići (1.860 stanovnika), Donja Lomnica (1.732 stanovnika), Kuče, Mičevac, Novo Čiče, Lukavec i Mraclin.

Od ovih naselja područne ili osnovne škole se nalaze u Velikoj Mlaci, Gradićima (područni odjel osnovne škole Nikole Hribara u Velikoj Gorici), Donjoj Lomnici (područni odjel osnovne škole Nikole Hribara u Velikoj Gorici), Mičevcu (područni odjel osnovne škole Velika Mlaka), Novom Čiču, Lukavcu (područni odjel osnovne škole Eugena Kvaternika u Velikoj Gorici) i Mraclinu (područni odjel osnovne škole Vukovina) (*Popis škola*, n. d.).

Ordinacije opće medicine, a zapravo lokalne ispostave Doma zdravlja Zagrebačke županije, nalaze se u Velikoj Mlaci, Donjoj Lomnici, Novom Čiču i Mraclinu.

Stomatološke ordinacije, a zapravo lokalne ispostave Doma zdravlja Zagrebačke županije, nalaze se u Velikoj Mlaci i Donjoj Lomnici (*Ispostava Velika Gorica*, n. d.).

Ljekarne se nalaze u Velikoj Mlaci, Novom Čiču, Donjoj Lomnici, Vukovini i Buševcu (*Registar ljekarni u RH*, n. d.).

Poštanski uredi se nalaze u Velikoj Mlaci, Donjoj Lomnici i Novom Čiču (*Pretraživanje poštanskih ureda*, n. d.).

Minimarket/klasične prodavaonice se nalaze u Kučama, Lukavcu i Mraclinu. Budući da su minimarket/klasične prodavaonice i superete prodavaonice iste kategorije (trgovine mješovitom robom, uglavnom prehrambenim proizvodima), samo različite veličine, za svrhu kategorizacije naselja nisam upisao postojanje minimarketa/klasične prodavaonice u naselju u kojem se nalazi supereta.

Superete se nalaze u Velikoj Mlaci, Gradićima, Donjoj Lomnici i Novom Čiču (*Maloprodaja, Mlin i pekare*, n. d.; *Prodavaonice, Konzum*, n. d.).

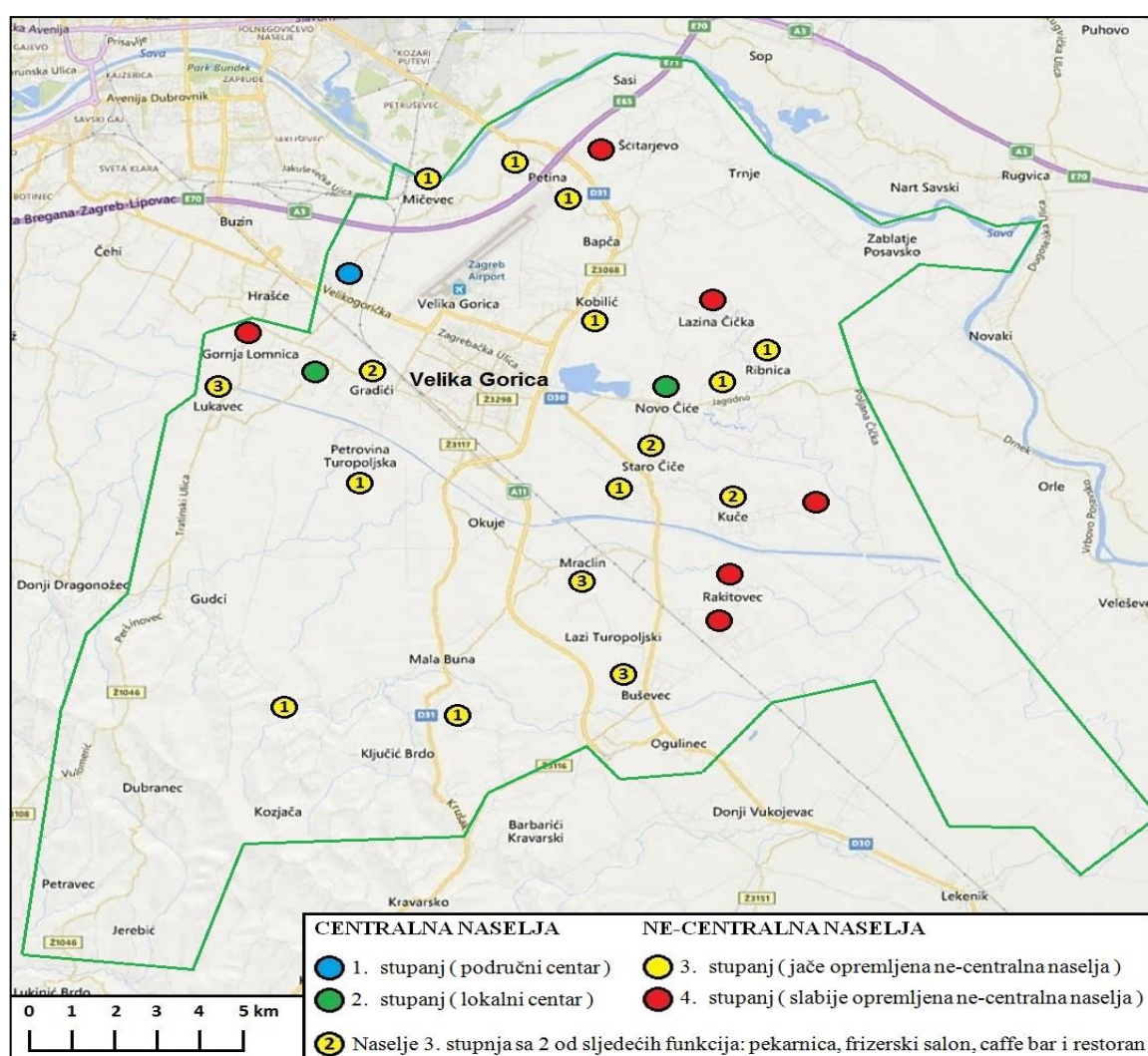
Caffe barovi se nalaze u Velikoj Mlaci, Gradićima, Donjoj Lomnici, Kučama, Novom Čiču, Lukavcu i Mraclinu.

Restorani se nalaze u Velikoj Mlaci, Kučama, Novom Čiču i Mraclinu.

Pekarnice se nalaze u Gradićima, Donjoj Lomnici i Lukavcu.

Frizerski saloni se nalaze u Velikoj Mlaci, Donjoj Lomnici, Mičevcu, Novom Čiču, Lukavcu i Mraclinu (*Google maps*, n. d.).

Kategorizacija ostalih naselja prema stupnju opremljenosti centralnim funkcijama prikazana je na karti (sl. 16.). Plavim su kružićima označene lokacije naselja prvog stupnja, zelenim lokacije naselja drugog stupnja, žutim lokacije naselja trećeg stupnja, a crvenim kružićima lokacije naselja četvrtog stupnja opremljenosti funkcijama. Brojevi u kružićima predstavljaju broj ovih funkcija: pekarnica, frizerski salon, caffe bar i restoran koji se nalaze u naselju (samo za naselja trećeg stupnja). Na primjer, ako u naselju postoji pekarnica i frizerski salon, ovo će naselje biti označeno žutim kružićem i brojem 2.

Sl. 16. Ostala naselja Grada Velike Gorice sa stupnjevima opremljenosti centralnim funkcijama i približna granica Grada Velike Gorice

Izvor: Izrađeno na temelju analize opremljenosti ostalih naselja Grada Velike Gorice centralnim funkcijama 2019.

Od 25 kategoriziranih naselja samo tri zadovoljavaju kriterije za centralna naselja, a od njih je samo jedno naselje prvog stupnja (Velika Mlaka) dok su ostala dva naselja drugog stupnja (Donja Lomnica i Novo Čiče). Ostala naselja su ne-centralna naselja. Od njih je 16 naselja trećeg stupnja, a 6 naselja četvrtog stupnja opremljenosti funkcijama. Najveći broj naselja trećeg stupnja, njih čak deset, ima tek jednu od ovih funkcija: pekarnicu, frizerski salon, caffe bar ili restoran. Ordinacija opće medicine se na području Grada, osim u trima centralnim naseljima, nalazi još jedino u četirima naseljima (Črnkovec, Dubranec, Mraclin i Turopolje) dok se poštanski ured, osim u trima centralnim naseljima, nalazi još jedino u jednom naselju (Šćitarjevo) koje nije bilo obuhvaćeno istraživanjem jer ima manje od 500 stanovnika. Pritom se mora napomenuti da je Turopolje označeno kao naselje četvrtog stupnja. Međutim, iako ne sadrži pekarnicu, frizerski salon, caffe bar ili restoran, sadrži superetu, ordinaciju opće medicine, stomatološku ordinaciju, a u njegovoj se neposrednoj blizini nalazi naselje s područnom školom pa se samo na osnovi dodijeljene kategorije, odnosno potkategorije, može izvući krivi zaključak o njegovoj opremljenosti centralnim funkcijama.

Gledajući po analiziranim funkcijama, opremljenost obrazovnom funkcijom, odnosno osnovnim ili područnim školama, te ugostiteljskom funkcijom, odnosno caffe barovima, relativno je zadovoljavajuća jer otprilike polovica naselja ima osnovnu ili područnu školu, a većina njih caffe bar. Najmanje zadovoljavajuća je opremljenost zdravstvenom funkcijom. Tako samo pet naselja ima ordinaciju opće medicine, a samo tri uz nju i stomatološku ordinaciju. Opremljenost poštanskim uredima na području ostalih naselja Grada također je slaba. On se nalazi u svega četirima naseljima.

Najopremljenija naselja gradskim funkcijama, u ovom slučaju centralna naselja, nalaze se najbliže središnjem naselju Velikoj Gorici te u blizini državne ceste D30 koja iz Velike Gorice vodi prema Petrinji (na karti prema naselju Lekenik). Stanovnici ovih naselja uživaju dvostruku prednost pred stanovnicima ostalih udaljenijih naselja, a to su bolja opremljenost gradskim funkcijama, posebno onim važnijim, i blizina gradskim funkcijama neusporedivo opremljenije Velike Gorice. S druge strane, naselja koja imaju najmanje analiziranih funkcija ili ih uopće nemaju, u ovom slučaju ne-centralna naselja, nalaze se najdalje naselju Velikoj Gorici. Stanje je najlošije na rubovima područja Grada, odnosno na krajnjem sjevernom (nizinsko i močvarno područje kuda prolazi novoizgrađena velikogorička istočna obilaznica prema Zagrebu), južnom (brdovito područje Vukomeričkih gorica) i istočnom (nizinsko i močvarno područje porječja rijeke Odre) dijelu Grada. Dosta naselja na ovim područjima nema ni caffe bar.

Zaključuje se kako su ostala naselja Grada Velike Gorice u kojima ukupno živi više od 30.000 stanovnika u odnosu na naselje Veliku Goricu nerazmjerno slabo opremljena gradskim funkcijama. Ona su zbog toga dosta ovisna o Velikoj Gorici. Mala veličina ovih naselja i blizina puno veće Velike Gorice koja je privukla puno više funkcija nepovoljni su uvjeti za jači razvoj funkcija u ovim naseljima i u budućnosti.

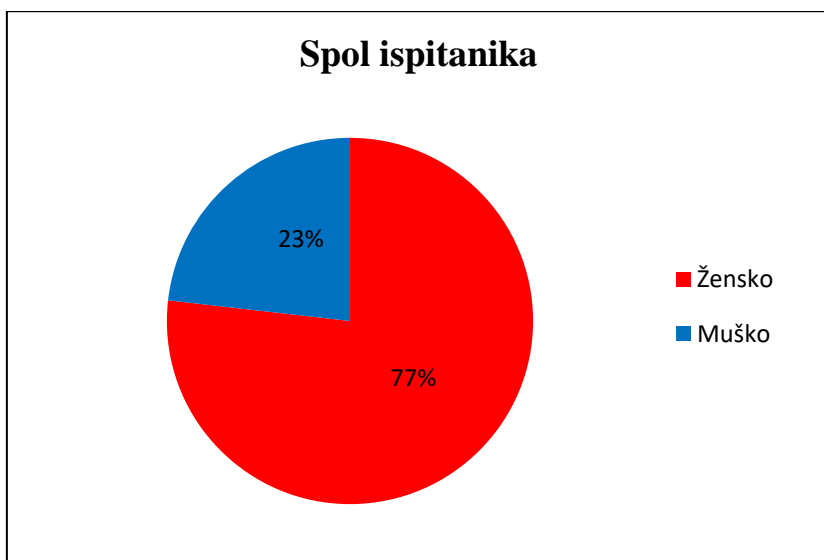
3.5. Anketno istraživanje o zadovoljstvu gradskim funkcijama

Za potrebe izrade diplomskog rada provedeno je anketno istraživanje o zadovoljstvu stanovnika Grada Velike Gorice gradskim funkcijama. Izrađen je anketni upitnik koji se sastojao od 15 pitanja i dva pitanja o dobi i spolu ispitanika. Pitanja su bila kratka i jasna, a svaka funkcija pojašnjena danim primjerima. Sva su pitanja bila zatvorenog tipa. Prvih 13 pitanja odnosilo se na pojedine gradske funkcije. To su bile: trgovačka, uslužna, ugostiteljska, financijska, prometna, obrazovna, zdravstvena, upravna, radna, kulturno-povijesna, zabavna, rekreacijska i sportska funkcija. Ispitanici su svoje zadovoljstvo navedenim funkcijama mogli ocijeniti ocjenama od 1 do 5 (1-nedovoljan, 2-dovoljan, 3-dobar, 4-vrlo dobar i 5- odličan). U posljednjim dvama pitanjima ispitanici su trebali odabrati gradsku funkciju koja je, po njihovom mišljenju, najbolja i najlošija.

Anketa je bila objavljena na mrežnom portalu „Kronike Velike Gorice“. Uvjeti za ispunjavanje ankete su bili navršениh 18 godina života i prebivalište na području Grada Velike Gorice. Anketu je ukupno ispunilo 168 ljudi. Razina pouzdanosti ankete je 95%, a interval pouzdanosti (uz ovu razinu pouzdanosti) za prvi dio ankete koji se odnosio na davanje ocjena skupini od 13 gradskih funkcija, 5,6%, dok se za drugi dio ankete koji se odnosio na odabir najbolje i najlošije gradske funkcije nije mogao odrediti jer su ispitanici imali mogućnost odabrati i 2 (ili više) funkcija. Interval pouzdanosti u ovoj anketi predstavlja apsolutnu pogrešku i pokazuje nam koliko možemo biti sigurni da iskazano mišljenje ispitanika predstavlja mišljenje cijele populacije (u ovom slučaju, primjerice, ako se 20% ispitanika odlučilo dati ocjenu 4 određenoj gradskoj funkciji, možemo biti 95% sigurni da bi se udio ispitanika koji bi dali istu ocjenu, kada bismo ispitali cijelu populaciju, u ovom slučaju sve stanovnike Grada Velike Gorice starije od 18 godina, nalazio unutar intervala 14,4%-25,6% (+/-5,6%)). Interval se izračunao pomoću kalkulatora intervala pouzdanosti na internetu, a dobiven je računanjem intervala pouzdanosti za sve ocjene svih gradskih funkcija koje su bile uključene u anketu zasebno (ukupno njih 65 (13 gradskih funkcija x 5 mogućih ocjena)) i izračunom njihove

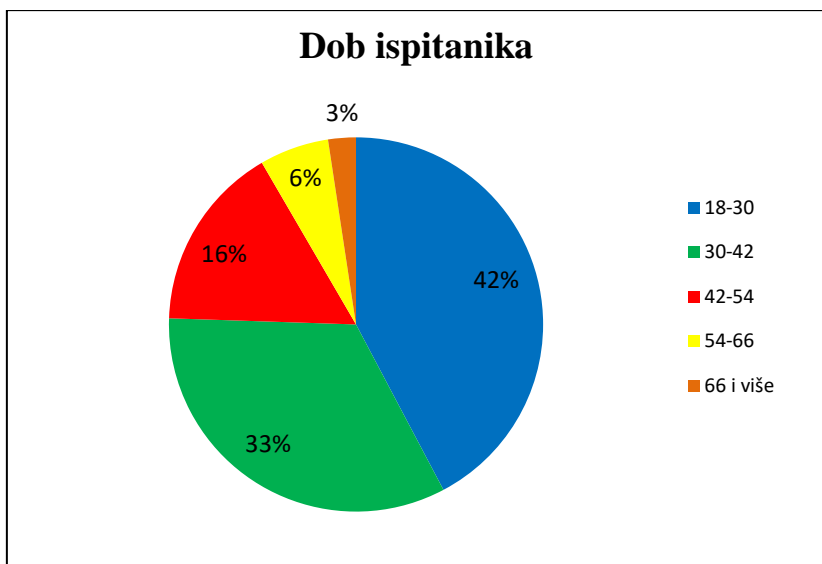
aritmetičke sredine. Tako on zapravo predstavlja ukupni interval pouzdanosti i nije jednako pouzdan za sve odgovore ispitanika.

Provedeno anketno istraživanje je imalo dva cilja. Prvi cilj je nadopuna prethodnog istraživanja radi stvaranja potpunije slike o stanju gradskih funkcija Grada. Mišljenje lokalnog stanovništva, kao korisnika analiziranih funkcija, najrelevantniji je pokazatelj kvalitete gradskih funkcija. Drugi cilj je potaknuti donosioce odluka u Gradu, odnosno gradsku vlast da prilikom donošenja odluka uzme u obzir rezultate provedene ankete i usmjeri ulaganja i inicijative k onim funkcijama i sadržajima koji Gradu manjkaju ili čijom su kvalitetom građani nezadovoljni. Takvim pravilnim odlukama gradski političari povećavaju svoje šanse za reizbor jer je prirodno da glasači glasaju za one koji njihovu sredinu čine ugodnijim mjestima za život. Vjeruje se kako bi se ovaj cilj dijelom mogao ostvariti jer će rezultati ankete, po obrani ovog diplomskog rada, biti objavljeni na lokalnom mrežnom portalu „Kronike Velike Gorice“ i kao takvi mogli bi privući pozornost gradske uprave.

Sl. 17. Struktura ispitanika prema spolu

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

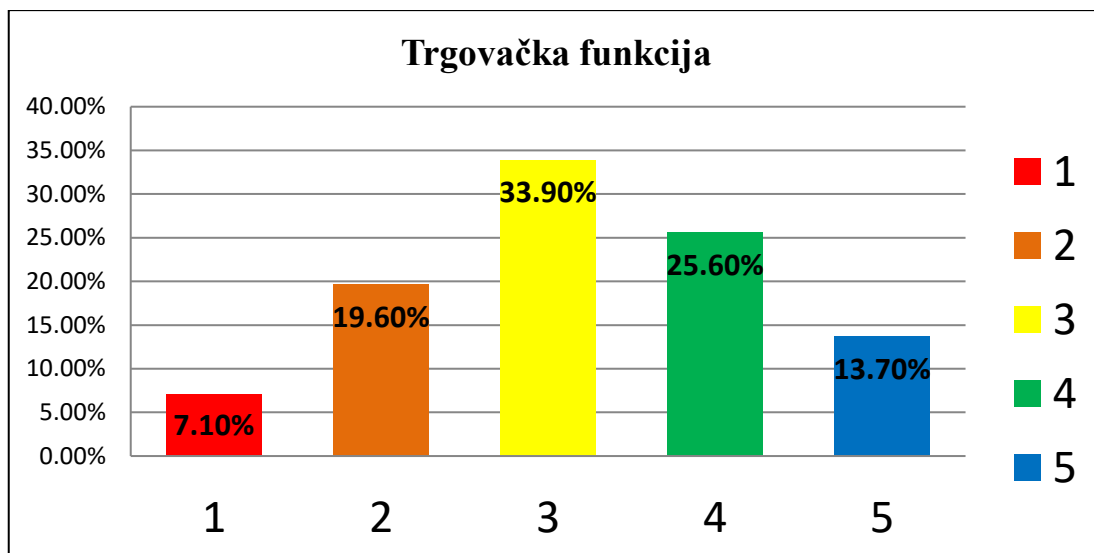

Sl. 18. Struktura ispitanika prema dobnim skupinama

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

Od 168 ispitanika, 129 (76,8%) su činile žene, a 39 (23,2%) muškarci (sl. 17.). Što se tiče udjela pojedinih dobnih skupina, od 168 ispitanika, njih 71 (42,3%) je imalo od 18 do 30 godina, 56 (33,3%) je imalo od 30 do 42 godine, 27 (16,1%) je imalo od 42 do 54 godine, 10 (6%) je imalo od 54 do 66 godina te je četvero (2,4%) imalo 66 ili više godina (sl. 18.). Rezultati anketnog istraživanja nisu u potpunosti reprezentativni zbog dominacije žena i mlađih dobnih skupina među ispitanicima što se uzimalo u obzir kod analize njegovih rezultata.

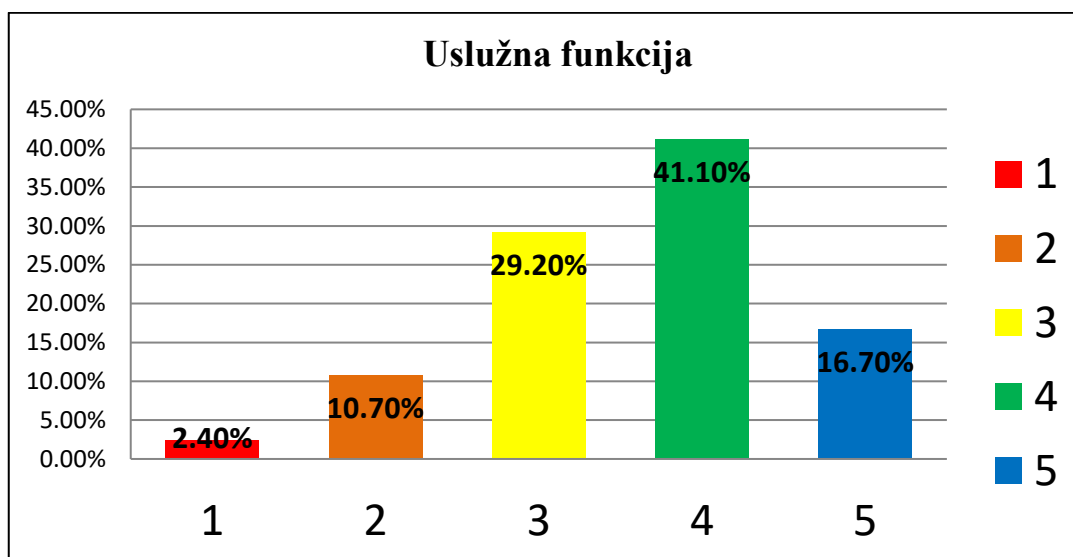
Nakon davanja najosnovnijih osobnih podataka, ispitanici su trebali ocijeniti 13 gradskih funkcija ocjenama od 1 do 5, pri čemu se ocjenjivalo njihovo zadovoljstvo gradskim funkcijama na području Grada u smislu ponude, kvalitete, dostupnosti i slično.

Sl. 19. Struktura ocjena zadovoljstva trgovačkom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: Anketno istraživanje 2019.

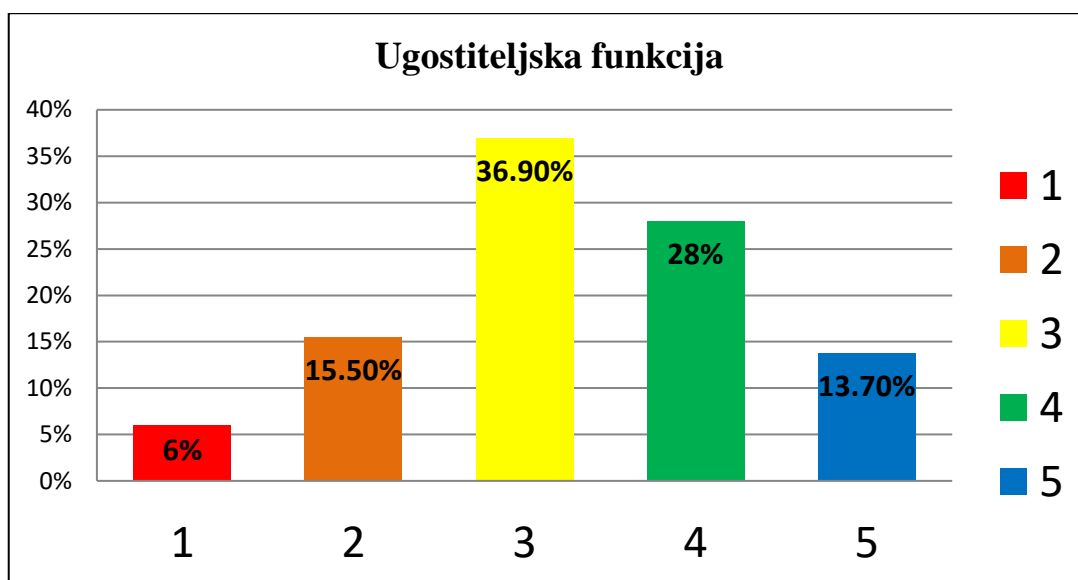
Prosječna ocjena zadovoljstva trgovačkom funkcijom Grada je 3,2 (dobar). Od 168 ispitanika trgovačkoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 3-dobar (njih 57 ili 33,9%). 43 (25,6%) ispitanika dalo je ocjenu 4-vrlo dobar, 33 (19,6%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, 23 (13,7%) ispitanika dalo je ocjenu 5-odličan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 12 ili 7,1%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 1-nedovoljan.

Sl. 20. Struktura ocjena zadovoljstva uslužnom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: Anketno istraživanje 2019.

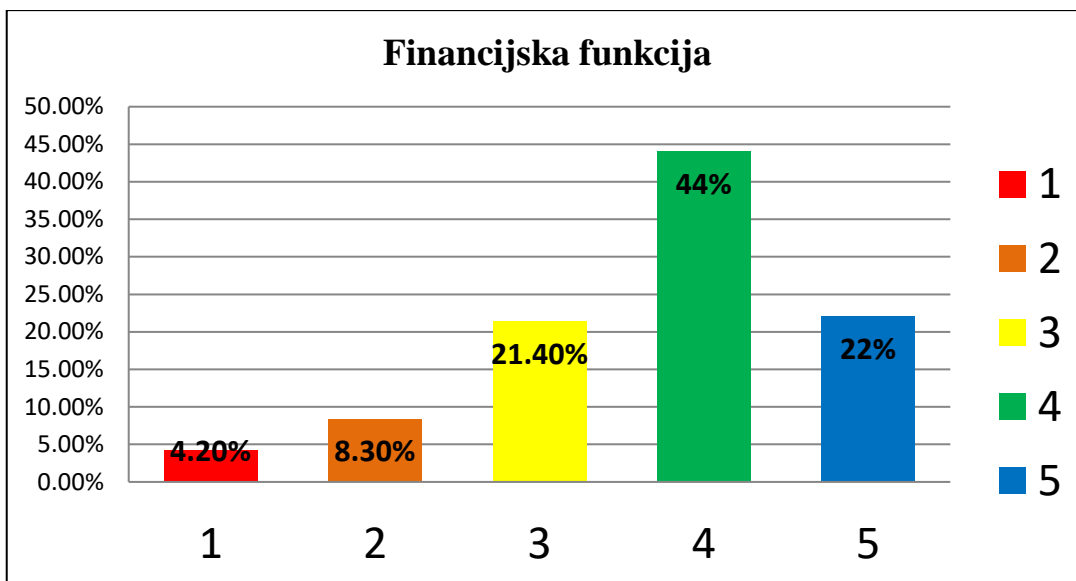
Prosječna ocjena zadovoljstva uslužnom funkcijom Grada je 3,6 (vrlo dobar). Od 168 ispitanika uslužnoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 4- vrlo dobar (njih 69 ili 41,1%). 49 (29,2%) ispitanika dalo je ocjenu 3-dobar, 28 (16,7%) ispitanika dalo je ocjenu 5-odličan, 18 (10,7%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 4 ili 2,4%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 1-nedovoljan.

Sl. 21. Struktura ocjena zadovoljstva ugostiteljskom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

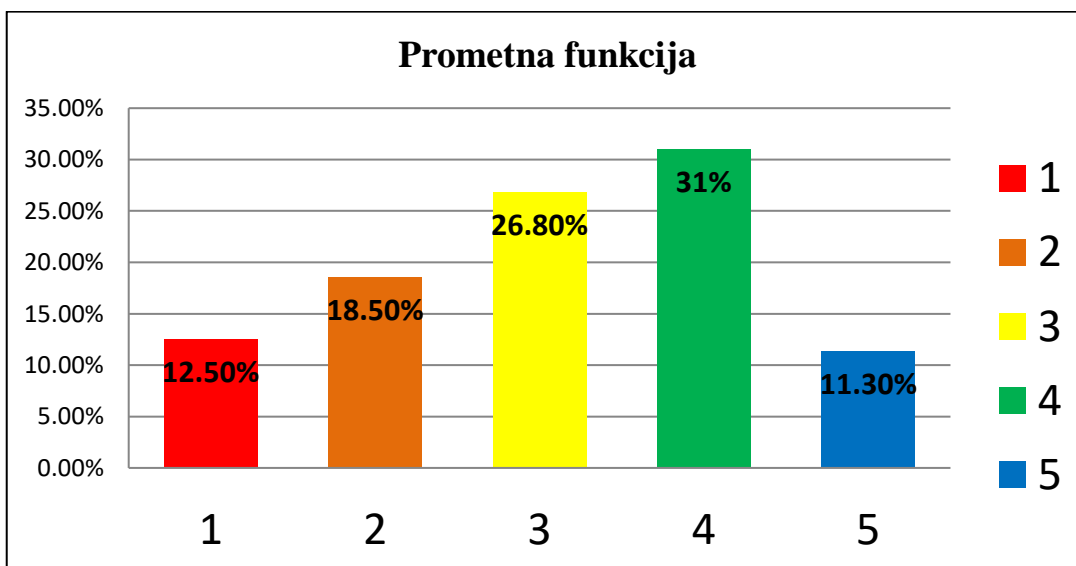
Prosječna ocjena zadovoljstva ugostiteljskom funkcijom Grada je 3,3 (dobar). Od 168 ispitanika ugostiteljskoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 3-dobar (njih 62 ili 36,9%). 47 (28%) ispitanika dalo je ocjenu 4-vrlo dobar, 26 (15,5%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, 23 (13,7%) ispitanika dalo je ocjenu 5-odličan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 10 ili 6%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 1-nedovoljan.

Sl. 22. Struktura ocjena zadovoljstva financijskom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

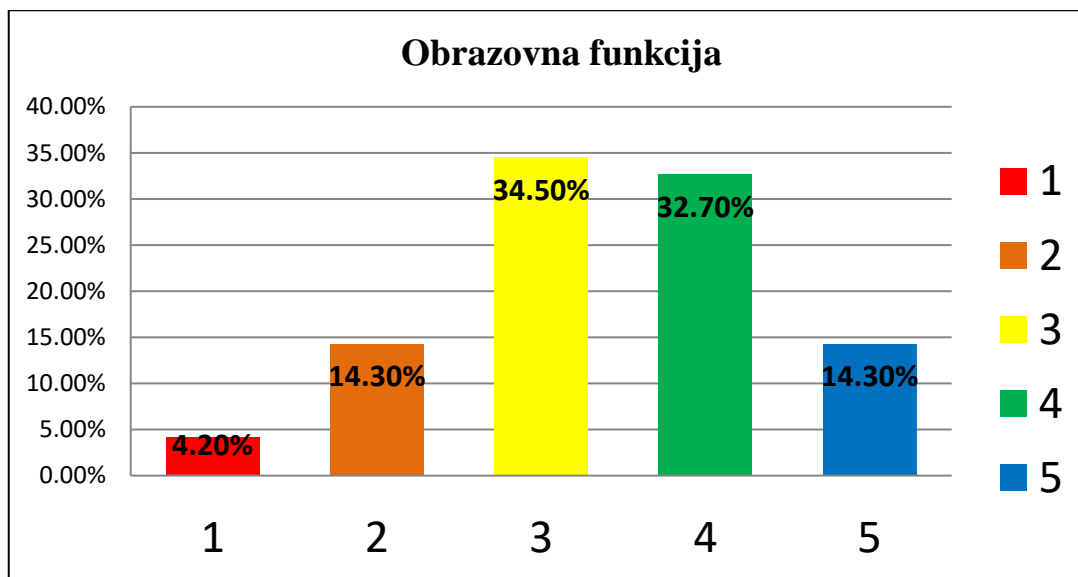
Prosječna ocjena zadovoljstva financijskom funkcijom Grada je 3,7 (vrlo dobar). Od 168 ispitanika financijskoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 4-vrlo dobar (njih 74 ili 44%). 37 (22%) ispitanika dalo je ocjenu 5-odličan, 36 (21,4%) ispitanika dalo je ocjenu 3-dobar, 14 (8,3%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 7 ili 4,2%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 1-nedovoljan.

Sl. 23. Struktura ocjena zadovoljstva prometnom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

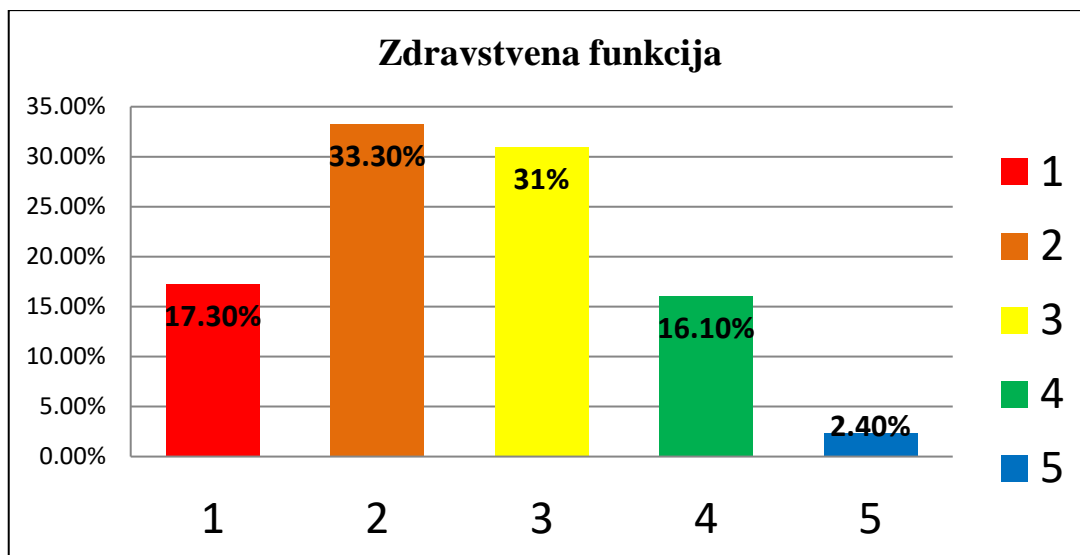
Prosječna ocjena zadovoljstva prometnom funkcijom Grada je 3,1 (dobar). Od 168 ispitanika prometnoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 4-vrlo dobar (njih 52 ili 31%). 45 (26,8%) ispitanika dalo je ocjenu 3-dobar, 31 (18,5%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, 21 (12,5%) ispitanika dalo je ocjenu 1-nedovoljan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 19 ili 11,3%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 5-odličan.

Sl. 24. Struktura ocjena zadovoljstva obrazovnom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

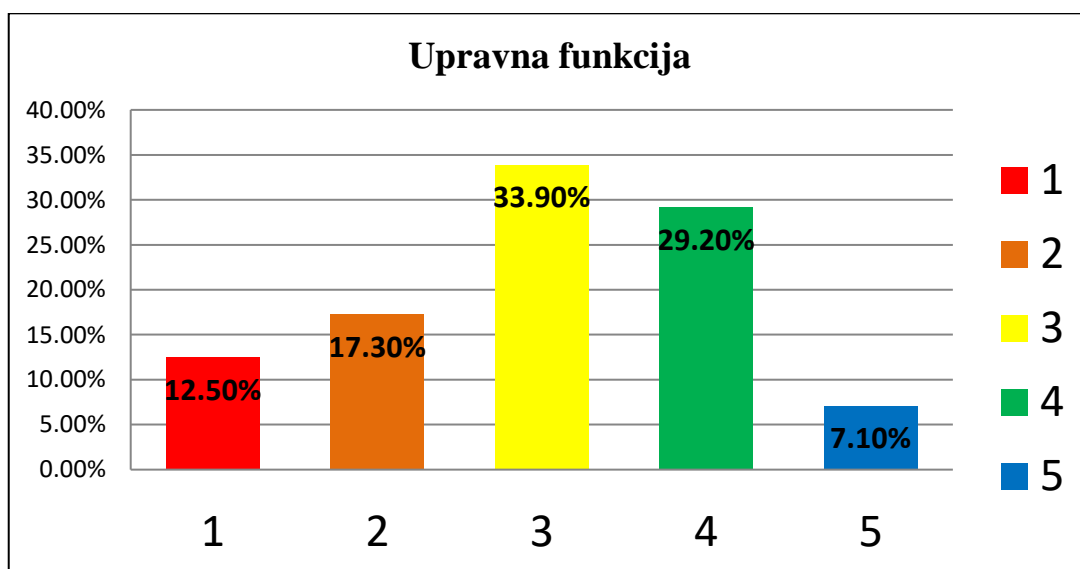
Prosječna ocjena zadovoljstva obrazovnom funkcijom Grada je 3,4 (dobar). Od 168 ispitanika obrazovnoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 3-dobar (njih 58 ili 34,5%). 55 (32,7%) ispitanika dalo je ocjenu 4-vrlo dobar, 24 (14,3%) ispitanika dalo je ocjenu 5-odličan, 24 (14,3%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 7 ili 4,2%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 1-nedovoljan.

Sl. 25. Struktura ocjena zadovoljstva zdravstvenom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: Anketno istraživanje 2019.

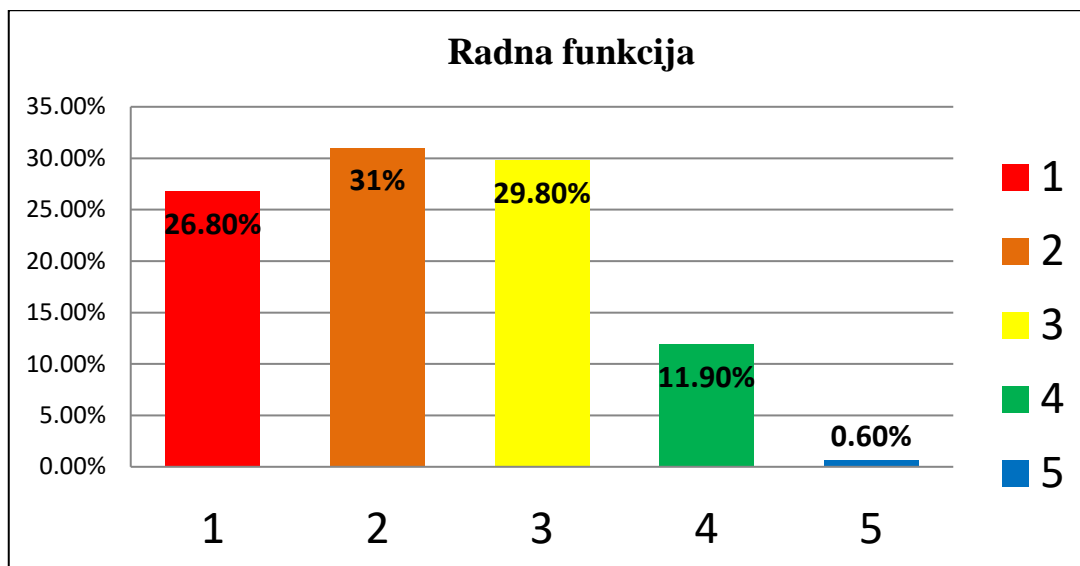
Prosječna ocjena zadovoljstva zdravstvenom funkcijom Grada je 2,5 (dobar). Od 168 ispitanika zdravstvenoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 2-dovoljan (njih 56 ili 33,3%). 52 (31%) ispitanika dalo je ocjenu 3-dobar, 29 (17,3%) ispitanika dalo je ocjenu 1-nedovoljan, 27 (16,1%) ispitanika dalo je ocjenu 4-vrlo dobar, dok je najmanji broj ispitanika (njih 4 ili 2,4%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 5-odličan.

Sl. 26. Struktura ocjena zadovoljstva upravnom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: Anketno istraživanje 2019.

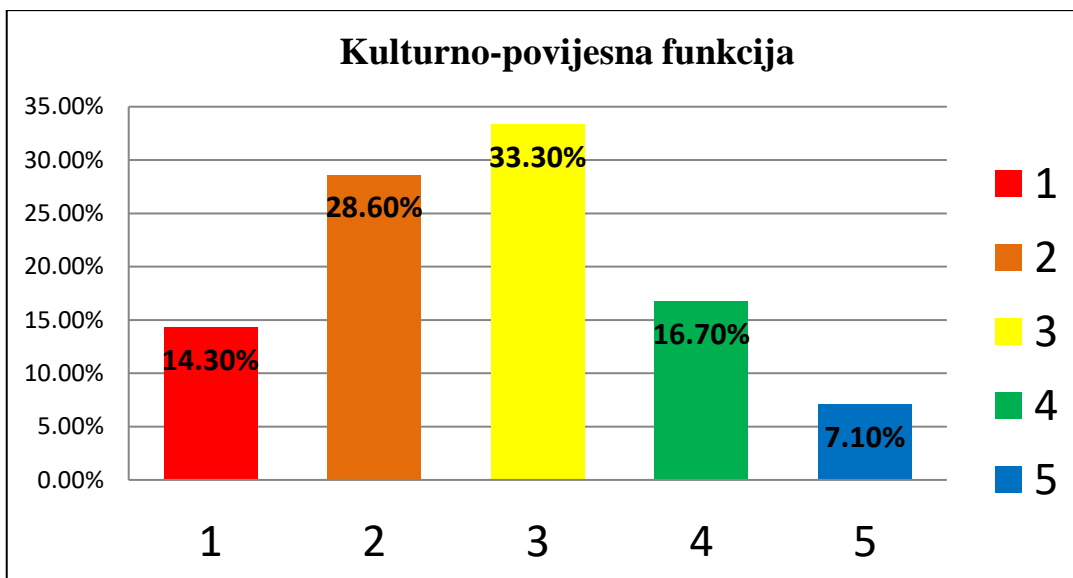
Prosječna ocjena zadovoljstva upravnom funkcijom Grada je 3 (dobar). Od 168 ispitanika upravnoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 3-dobar (njih 57 ili 33,9%). 49 (29,2%) ispitanika dalo je ocjenu 4-vrlo dobar, 29 (17,3%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, 21 (12,5%) ispitanika dalo je ocjenu 1-nedovoljan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 12 ili 7,1%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 5-odličan.

Sl. 27. Struktura ocjena zadovoljstva radnom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

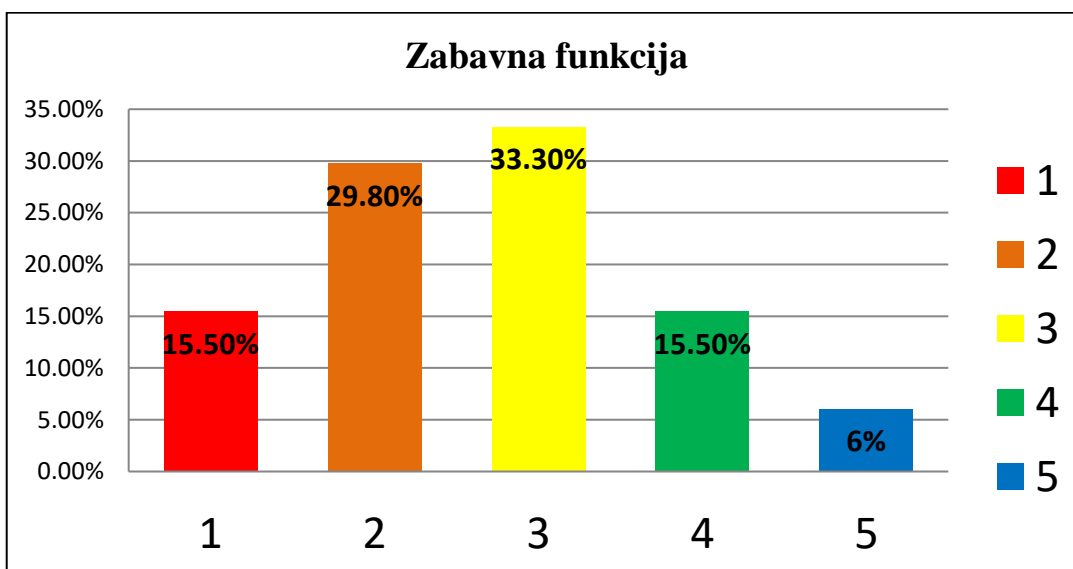
Prosječna ocjena zadovoljstva radnom funkcijom Grada je 2,3 (dovoljan). Od 168 ispitanika radnoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 2-dovoljan (njih 52 ili 31%). 50 (29,8%) ispitanika dalo je ocjenu 3-dobar, 45 (26,8%) ispitanika dalo je ocjenu 1-nedovoljan, 20 (11,9%) ispitanika dalo je ocjenu 4-vrlo dobar, dok je najmanji broj ispitanika (njih 1 ili 0,6%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 5-odličan.

Sl. 28. Struktura ocjena zadovoljstva kulturno-povijesnom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

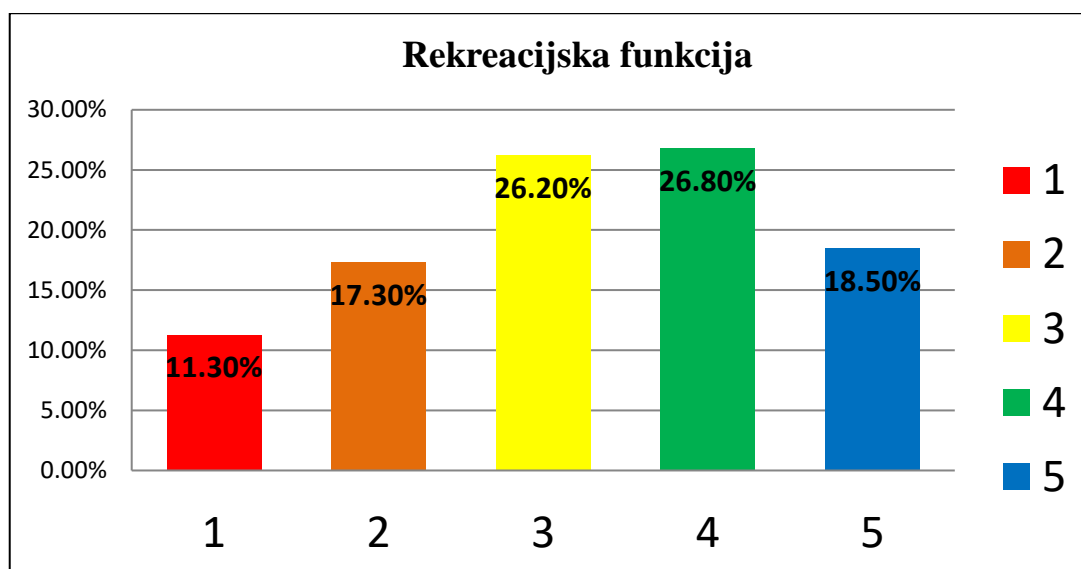
Prosječna ocjena zadovoljstva kulturno-povijesnom funkcijom Grada je 2,7 (dobar). Od 168 ispitanika kulturno-povijesnoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 3-dobar (njih 56 ili 33,3%). 48 (28,6%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, 28 (16,7%) ispitanika dalo je ocjenu 4-vrlo dobar, 24 (14,3%) ispitanika dalo je ocjenu 1-nedovoljan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 12 ili 7,1%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 5-odličan.

Sl. 29. Struktura ocjena zadovoljstva zabavnom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

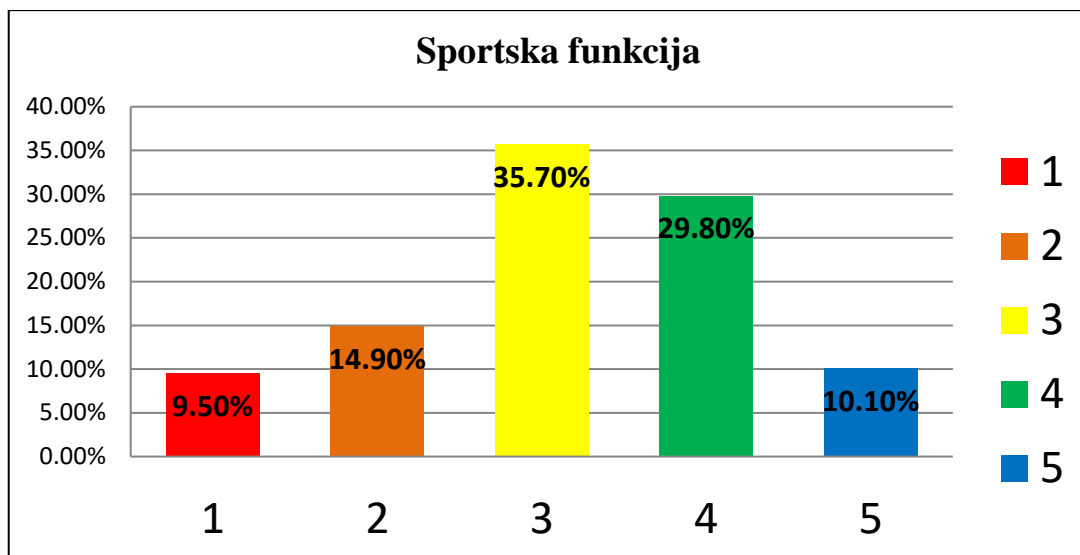
Prosječna ocjena zadovoljstva zabavnom funkcijom Grada je 2,7 (dobar). Od 168 ispitanika zabavnoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 3-dobar (njih 56 ili 33,3%). 50 (29,8%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, 26 (15,5%) ispitanika dalo je ocjenu 4-vrlo dobar, 26 (15,5%) ispitanika dalo je ocjenu 1-nedovoljan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 10 ili 6%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 5-odličan.

Sl. 30. Struktura ocjena zadovoljstva rekreacijskom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

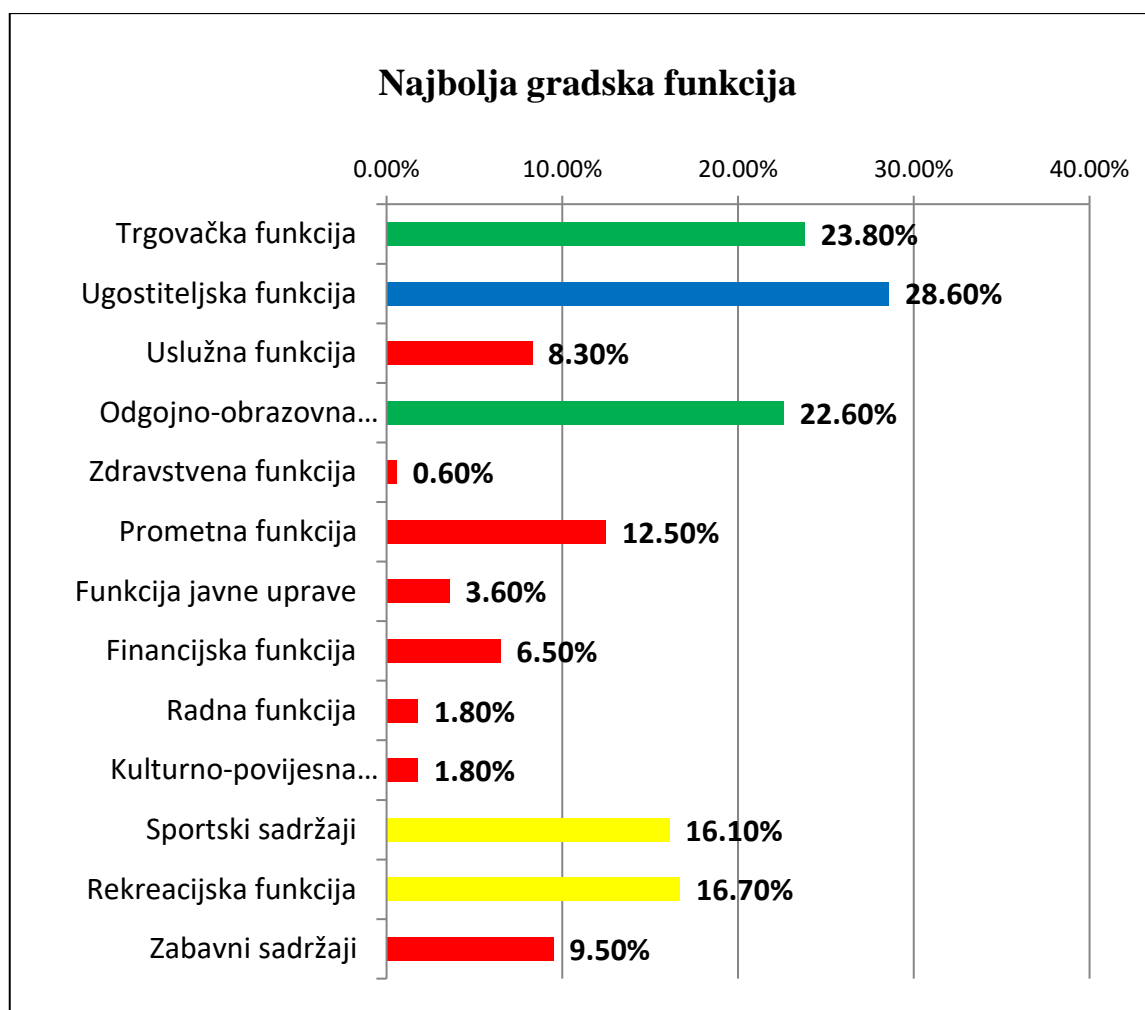
Prosječna ocjena zadovoljstva rekreacijskom funkcijom Grada je 3,2 (dobar). Od 168 ispitanika rekreacijskoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 4-vrlo dobar (njih 45 ili 26,8%). 44 (26,2%) ispitanika dalo je ocjenu 3-dobar, 31 (18,5%) ispitanika dalo je ocjenu 5-odličan, 29 (17,3%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 19 ili 11,3%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 1-nedovoljan.

Sl. 31. Struktura ocjena zadovoljstva sportskom funkcijom Grada Velike Gorice

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

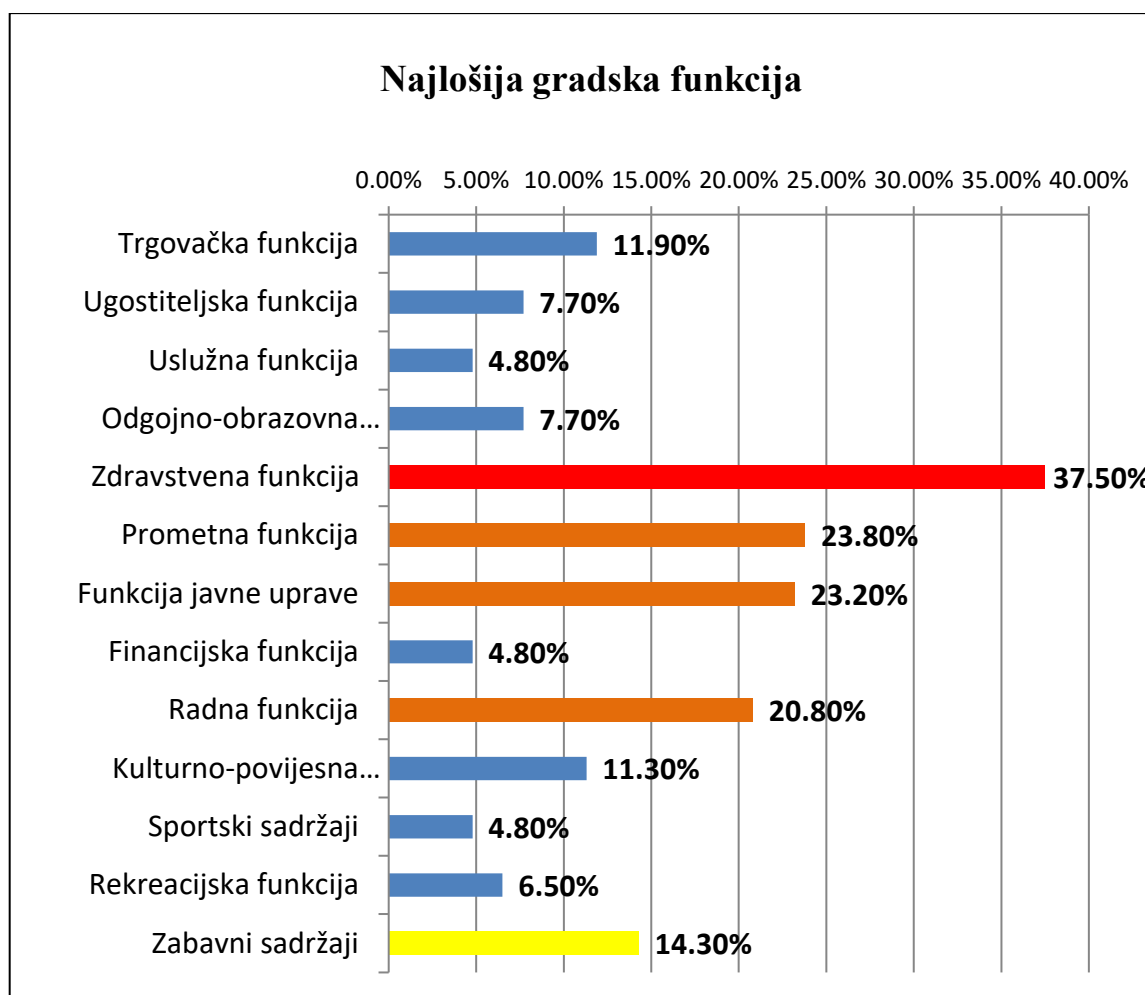
Prosječna ocjena zadovoljstva sportskom funkcijom Grada je 3,2 (dobar). Od 168 ispitanika sportskoj funkciji najveći je broj dao ocjenu 3-dobar (njih 60 ili 35,7%). 50 (29,8%) ispitanika dalo je ocjenu 4-vrlo dobar, 25 (14,9%) ispitanika dalo je ocjenu 2-dovoljan, 17 (10,1%) ispitanika dalo je ocjenu 5-odličan, dok je najmanji broj ispitanika (njih 16 ili 9,5%) navedenoj funkciji dalo ocjenu 1-nedovoljan.

Sl. 32. Najbolja gradska funkcija Grada Velike Gorice prema mišljenju ispitanika

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

Na kraju anketnog upitnika ispitanici su trebali odabrati gradsku funkciju koja je po njihovom mišljenju najbolja i najlošija. Najviše ispitanika, njih 48 ili 28,6%, smatra da je ugostiteljska funkcija najbolja gradska funkcija Grada. Slijede trgovačka funkcija s 23,8% glasova i obrazovna funkcija s 22,6% glasova (sl. 32.). S druge strane, najviše ispitanika, njih 63 ili 37,5%, smatra da je zdravstvena funkcija najlošija gradska funkcija. Slijede prometna funkcija s 23,8% glasova i upravna funkcija s 23,2% glasova (sl. 33.).

Sl. 33. Najlošija gradska funkcija Grada Velike Gorice prema mišljenju ispitanika

Izvor: *Anketno istraživanje 2019.*

Rezultati anketnog istraživanja pokazuju da nisu sve gradske funkcije Grada jednako razvijene i da među njima postoje primjetne razlike. Tako su ispitanici najmanje zadovoljni radnom i zdravstvenom funkcijom. Ovi su rezultati u skladu sa stvarnim stanjem u prostoru jer broj zaposlenih na području Grada Velike Gorice iznosi samo oko 10.000 što čini svega oko 20% ukupnog broja radno sposobnog stanovništva. Mali broj radnih mjesta izravno je povezan s nezadovoljavajućom ponudom slobodnih radnih mjesta, odnosno prilikama za zapošljavanje. Međutim, mora se reći da je čak $\frac{3}{4}$ ispitanika pripadalo mlađim dobnim skupinama, to jest imalo je od 18 do 42 godine. Ovakav visok udio ove dobne skupine ljudi koja najviše i najaktivnije traži stalno zaposlenje zasigurno je utjecao na lošu ocjenu radne funkcije. Isto tako, Grad nema opću bolnicu, postojeći dom zdravlja je u lošem stanju jer mu nedostaje liječničkog kadra i opreme te ne postoji dovoljno (kvalitetnih) klinika, poliklinika i specijalističkih ordinacija tako da su građani za

svaki imalo zahtjevniji pregled primorani odlaziti u Zagreb. Iako je prosječna ocjena koju su ispitanici dali zdravstvenoj funkciji (2,5) nešto viša od ocjene koju su dali radnoj funkciji (2,3), od ukupno 13 gradskih funkcija uvjerljivo najviše ispitanika odabralo je zdravstvenu funkciju kao najlošiju, njih čak 37,5%, dok se za radnu odlučilo njih 20,8% i tek je na četvrtom mjestu. Ovo se djelomično može objasniti blizinom i dobrom prometnom povezanošću sa Zagrebom te posljedično tome i boljom dostupnošću radnih mjesta u glavnom gradu čime se nedostatak radnih mjesta u Velikoj Gorici toliko „ne osjeti“. Naprotiv, većina je važnijih bolnica, klinika i poliklinika u Zagrebu smještena u njegovu sjevernom dijelu pa je dostupnost zdravstvenih ustanova grada Zagreba lošija, posebno za starije ljude i one bez vlastitog prijevoza, a koji su ujedno i skupine ljudi s većom potrebom za uslugama zdravstvene zaštite. Također se može pretpostaviti da bi ocjena zdravstvene funkcije bila još i lošija da je u anketi sudjelovalo više ljudi dobne skupine od 54 godine i više, a ne samo 8% koliko ih je bilo zastupljeno. Starijim dobnim skupinama ljudi je zdravstvena funkcija važnija od ostalih pa više „osjećaju“ njezin nedostatak. Prema tome, može se zaključiti da su stanovnici Grada ipak najmanje zadovoljni zdravstvenom funkcijom. Ovakvi rezultati provedene ankete idu u prilog te potvrđuju postavljenu hipotezu da je radna funkcija Grada slabo razvijena.

Prometna funkcija odabrana je kao druga najlošija funkcija, ali je dobila nerazmjerno dobru prosječnu ocjenu 3,1 (dobar). Kao u slučaju radne, i u ovom je slučaju visok udio mladih ispitanika vjerojatno utjecao na lošu ocjenu, odnosno visoku poziciju na ljestvici najlošijih funkcija. Upravo je mlađe stanovništvo ono koje najviše koristi javni autobusni i željeznički prijevoz. Lošija dostupnost stanicama javnog prijevoza, mala frekvencija polazaka autobusnih linija između naselja Velike Gorice i udaljenijih naselja Grada Velike Gorice i često kašnjenje u polascima autobusa neki su mogući razlozi negativnog subjektivnog mišljenja ispitanika o ovoj gradskoj funkciji.

Obzirom na prosječne ocjene ispitanici su najzadovoljniji financijskom funkcijom koja je dobila prosječnu ocjenu 3,7 (vrlo dobar) i uslužnom funkcijom koja je dobila prosječnu ocjenu 3,6 (vrlo dobar). Ove su ocjene u skladu s pravim stanjem na području Grada Velike Gorice. Banaka i osiguravajućih kuća na području naselja Velike Gorice ima dovoljno, a njihova je kvaliteta bolja jer se radi uglavnom o, na nacionalnoj razini, ponajboljim poduzećima. Uslužna funkcija na području grada Velike Gorice prilično je bogata i raznovrsna. Veliki broj objekata, od frizerskih salona, automehaničarskih radionica i zanatskih radionica do računovodstvenih i geodetskih ureda, pokriva veći dio Velike Gorice i dobro je dostupan. Ugostiteljska funkcija je dobila prosječnu ocjenu 3,3

(dobar). Ipak, najviše ispitanika odabralo je ugostiteljsku funkciju kao najbolju gradsku funkciju, njih 28,6%, dok za financijsku funkciju to isto misli tek 6,5%, a za uslužnu 8,3% ispitanika. Ovo se možda može objasniti visokim udjelom mladog stanovništva među ispitanicima za koje se može pretpostaviti da puno više odlazi u kafiće i restorane kojih na području Grada Velike Gorice ima dosta te su vrlo dobro dostupni. Naime, udio ispitanika dobne skupine od 18 do 30 godina je bio čak 42%. S obzirom na navedeno zaključuje se da je većina stanovnika Grada Velike Gorice financijskom i uslužnom funkcijom ipak najzadovoljnija.

IV. Rasprava

Navedeni rezultati istraživanja o gradskim funkcijama Grada Velike Gorice uglavnom odgovaraju rezultatima ostalih istraživanja. Gradske funkcije Grada pokazuju veliku heterogenost i neravnomjeran razmještaj na njegovom prostoru. Uslužna i financijska funkcija dobile su najviše ocjene u provedenom anketnom istraživanju, a broj, kvaliteta i dostupnost djelatnosti ovih funkcija ove ocjene i opravdavaju. Slično je i sa trgovačkom funkcijom koja je također razvijenija. Razvoj ovih funkcija u prošlosti zasigurno je utjecao na sadašnje stanje. Tako se tijekom 70-ih godina prošlog stoljeća Velika Gorica funkcionalno usmjerila na uslužne djelatnosti i opskrbu (Vresk, 1997).

Radna funkcija Grada je slabo razvijena što dokazuje broj radnih mjesta. Uzroci nerazvijenosti ove funkcije sežu daleko u prošlost. Tako je, sudeći po broju i razmještaju radnih mjesta 1991. radna funkcija u gradskoj regiji Zagreba, čiji je Grad dio, slabo decentralizirana pa tako je u Zagrebu radilo 89,8%, a u okolici svega 10,2% zaposlenih (Vresk, 1997). Ipak, usporedbom sa ostalim jedinicama lokalne samouprave u okolici Zagreba, Velika Gorica nema veliki udio zaposlenih dnevnih migranata (73,9%), što upućuje da je jači centar rada u ovom području okolice Zagreba (Bočić i dr., 2018).

Prometna funkcija Grada je dobila prosječnu ocjenu 3,1 (dobar) u anketnom istraživanju te je kao takva prosječno razvijena gradska funkcija Grada prema mišljenju ispitanika. Provedena je analiza pokazala da ima i pozitivne i negativne strane. Pozitivne strane su povoljan geoprometni položaj i uloga tranzitnog naselja što dokazuje čak 27.000 dnevnih migranata koji iz smjera Siska dolaze u Zagreb, a dio njih prolazi i kroz Veliku Goricu (Feletar i Malić, 2006) te blizina Zračne luke Franjo Tuđman; kvalitetne i nove prometnice koje povezuju Veliku Goricu i Zagreb te veći broj linija sa solidnom

frekvencijom polazaka koje prometuju između naselja Velike Gorice i Zagreba. Negativne strane su prometna zagušenja i kašnjenja polazaka autobusnih linija javnog prijevoza koji se još uvijek javljaju unatoč izgradnji novih i bržih cestovnih prometnica unazad nekoliko godina; mala frekvencija polazaka autobusnih linija između naselja Velike Gorice i ostalih, posebno onih udaljenijih, naselja Grada te lošija dostupnost stanicama javnog autobusnog i željezničkog prijevoza. Daje se pretpostaviti da su prometna zagušenja prije izgradnje novijih cestovnih prometnica bila još i gora. U „špicama“ dolaska na posao i odlaska s posla prometnice (prvenstveno državna cesta D30) prema Zagrebu bile su zagušene što je dokaz da prigradski promet grada Zagreba nije bio planski razvijan i da nije pratio promjene broja radnika koji svakodnevno putuju u Zagreb na rad (Feletar i Malić, 2006). Manja naselja okolice Zagreba imaju nešto viši udio dnevnih migranata koji svakodnevno putuju na posao u ukupnom broju zaposlenih od većih naselja. Tako je u naseljima Brdovec, Marija Gorica, Dubravica i Kravarsko, koja su veličinom i položajem u prostoru slična ostalim naseljima Grada, udio dnevnih migranata koji putuju na posao veći od 85% u ukupnom broju zaposlenih (Bočić i dr., 2018). Zbog toga je potreba za povećanjem frekvencije polazaka autobusnih linija prema ostalim naseljima Grada još veća.

Rezultati analize centralnih funkcija ostalih naselja Grada pokazali su lošu opremljenost funkcijama ovih naselja i njihovu ovisnost o naselju Velikoj Gorici što je dijelom povezano sa njihovom malom veličinom. Naselje Velika Gorica svojom veličinom privlači funkcije, a stanovništvo ostalih naselja Grada mu gravitira. Nerazmjer u gradskim funkcijama između središnjeg i ostalih naselja oko njega vidi se i kroz stupnjeve opremljenosti centralnim funkcijama. Na području Grada postoji tek nekoliko područnih i lokalnih centara nasuprot naselja Velike Gorice kao regionalnog centra. Ovakvom razmještau centralnih naselja vrlo vjerojatno je doprinio i općinski monocentrizam do 1990-ih, odnosno tendencija lociranja što više funkcija u samo općinsko središte bez da se vodi računa o ostalim naseljima unutar općine (Glamuzini i Glamuzini, 1998, prema Radeljak Kaufmann, 2015), a u prilog tome govori i činjenica da je Velika Gorica bila sjedište istoimene općine koja je, osim područja današnjeg Grada, obuhvaćala i područja današnjih općina Kravarsko, Pokupsko i Orle. Ipak, i kao takvo, u nedavnoj analizi potencijala i ograničenja Urbane aglomeracije Zagreba, u kojoj se koristila detaljnija i preciznija metodologija za kategorizaciju centralnih naselja pa se rezultati ne mogu izravno uspoređivati, za područje Grada (zajedno sa Gradskom četvrti Grada Zagreba Brezovicom) se navodi da ima hijerarhijski najkompletniji sustav centralnih naselja na području ove aglomeracije te se spominju područni centri, lokalni centri i veći broj funkcionalno jače

opremljenih naselja, ali se priznaje razrjeđivanje sustava prema južnim granicama Grada (Bočić i dr., 2018).

Hipotezu o jačanju turističke funkcije Grada Velike Gorice unazad nekoliko godina zbog otvaranja novog putničkog terminala Zračne luke Franjo Tuđman i povećanja broja putnika, odnosno turista, djelomično potvrđuje i već spomenuta analiza Urbane aglomeracije Zagreba. Navodi se da je u Velikoj Gorici, zbog blizine zračne luke, otvoreno pet hotela, nekoliko pansiona te sobe i apartmani za najam koji pružaju smještaj gostima u tranzitu i za kratkotrajnog boravka. Također se navodi podatak da je između 2011. i 2016. broj turističkih postelja u Gradu povećan za 260%, što je više od svih ostalih jedinica lokalne samouprave u analiziranom području osim Zaprešića i Svete Nedjelje te se zaključuje da je područje Grada područje ubrzanog razvoja tranzitnog turizma (Bočić i dr., 2018).

V. Zaključak

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada je bila analiza opremljenosti gradskim funkcijama Grada Velike Gorice. Istraživanje je pokazalo da postoje razlike u broju, kvaliteti i dostupnosti između različitih gradskih funkcija na području Grada. Uslužna i financijska funkcija Grada razvijenije su gradske funkcije. Broj objekata ovih funkcija na području Grada je dostatan za zadovoljenje životnih potreba, a njihova kvaliteta dobra, dok je dostupnost za neke djelatnosti ovih funkcija bolja, a za neke lošija. Rezultati anketnog istraživanja pokazali su relativno zadovoljstvo ispitanika ovim funkcijama. Prosječna ocjena uslužne i financijske funkcije bila je „vrlo dobar“. Radna i zdravstvena funkcija najslabije su razvijene gradske funkcije. Na području Grada radi tek 10.000 ljudi što čini samo 20% ukupnog broja radno sposobnog stanovništva Grada. Većina putuje na rad u Zagreb koji svojom veličinom i blizinom utječe na manjak radnih mjesta u Velikoj Gorici što čini prilike za zapošljavanjem vrlo slabima, stoga ne čudi što je upravo radna funkcija dobila najnižu prosječnu ocjenu u provedenom anketnom istraživanju. Nadalje, zdravstvena funkcija je po mišljenju ispitanika najlošija gradska funkcija. Broj i kvaliteta specijalističkih ordinacija, klinika i poliklinika je nezadovoljavajuća, a kapacitet postojećeg doma zdravlja je premali.

Ipak, gradske se funkcije kojima je Grad Velika Gorica loše opremljen trebaju sagledavati u kontekstu blizine i dobre prometne povezanosti sa Zagrebom. Tako za jači

razvoj nekih funkcija možda nema niti potrebe (iako su ispitanici drugačijeg mišljenja) jer lokalno stanovništvo relativno brzo zadovolji svoje potrebe za robom ili uslugama u većem Zagrebu koji je funkcionalno središte Hrvatske. Iz ovoga slijedi da je Grad Velika Gorica, iako nema opću bolnicu i ima samo jedno veleučilište, u povoljnijem položaju od nekih drugih gradova koji imaju opću bolnicu i/ili više visokih učilišta jer je vrlo blizu našem glavnom gradu, najvećem sveučilišnom i zdravstvenom centru u Hrvatskoj.

Osim središnjeg naselja Velike Gorice na području Grada Velike Gorice postoji 57 ostalih naselja. Velika većina njih su naselja male veličine, ispod 1.000 stanovnika. Samo tri naselja zadovoljavaju kriterije za centralna naselja: Velika Mlaka, Donja Lomnica i Novo Čiče. Naselja koja su opremljenija gradskim funkcijama uglavnom se nalaze bliže naselju Velikoj Gorici dok su ona naselja koja su manje opremljena gradskim funkcijama ujedno i udaljenija.

Vjeruje se kako će rezultati provedene ankete utjecati na gradsku vlast i sve ostale dionike koji sudjeluju u upravljanju Gradom te da će njihove buduće odluke uvažiti javno mišljenje kako bi se poboljšale one funkcije kojima su građani nezadovoljni. Smatra se kako bi Velika Gorica trebala bolje iskoristiti svoju ekonomsku jačinu, dobar geoprometni položaj, blizinu Zagreba i najveće hrvatske zračne luke kako bi se to zaista i dogodilo u budućnosti. Pozitivan primjer kako iskoristiti ove prednosti je otvaranje novih hotela u Velikoj Gorici u posljednjih nekoliko godina i jačanje turističke funkcije koja je sve do nedavno bila prilično slabo razvijena. U ovom slučaju iskorištena je blizina Zračne luke Franjo Tuđman i povećan promet turista zbog otvaranja novog i većeg putničkog terminala.

VI. Literatura i izvori

LITERATURA:

1. Bočić, N., Buzjak, N., Čanjevac, I., Lukić, A., Opačić, V. T., Prelogović, V., Šulc, I., Zupanc, I., suradnik Jašinski, D., recenzent Pejnović, D., 2018: Metodologija izdvajanja središnjih naselja, u: *Analiza i vrednovanje razvojnih potencijala i ograničenja područja Urbane aglomeracije Zagreb, Zagreb*, 186-189.
2. Feletar, D., Malić, A., 2006: Gravitacijska zona dnevnih migracija kao čimbenik razvoja prigradskog prometa Zagreba, u: *Znanstveni skup: Prometna problematika grada Zagreba: zbornik radova* (ur. Božičević, J.), Zagreb, 2006., Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Znanstveno vijeće za promet, Zagreb, 495-505.
3. Fuerst-Bjeliš, B., 2012: Turopolje – što je to?: Historijskogeografski pogled na prostorni pojam i identitet tradicijske regije, *Luč, časopis Ogranka Matice hrvatske Velika Gorica* 1 (1), 13-19.
4. Malić, A., 1979: Funkcije urbanih naselja Središnje Hrvatske, u: *Jugoslavanski geografski simpozij*, Ljubljana, 1979., Nacionalni informacijski sustav knjižnica Slovenije, Institut za informacijske znanosti, COBIB / COBISS, Maribor, Slovenija, 115-122.
5. Radeljka Kaufmann, P., 2015: Opremljenost centralnim funkcijama naselja Dalmacije, *Godišnjak Titius* 8 (8), 83-101.
6. Vresk, M., 1996: Funkcionalna struktura i funkcionalna klasifikacija gradova Hrvatske, *Hrvatski geografski glasnik* 58, 51-67.
7. Vresk, M., 1997: Suburbanizacija Zagreba, *Hrvatski geografski glasnik* 59, 49-71.
8. Wang, J., 2017: Economic Geography: Spatial Interaction, in: *The International Encyclopedia of Geography*, John Wiley & Sons, Ltd.

IZVORI:

1. *Dnevne linije*, Zagrebački električni tramvaj, n. d., <http://www.zet.hr/autobusni-prijevoz/dnevne-linije-251/251> (18. 06. 2019.).
2. *Google maps*, Pretraživač Google, n. d., <https://www.google.hr/maps> (20. 08. 2019.).
3. *Grafička baza Registra prostornih jedinica*, Državna geodetska uprava, n. d., <https://geoportal.dgu.hr/> (21. 08. 2019.).
4. *Gustoća naseljenosti po Gradovima/općinama 2011.* (prema zahtjevu, obrađeni podaci), Državni zavod za statistiku, n. d., https://imamopravoznati.org/request/podaci_o_povrsini_iili_gustoci_n (18. 08. 2019.).
5. *Hoteli*, Turistička zajednica grada Velike Gorice, n. d., <http://www.tzvg.hr/sadrzaj/hoteli/46?c=46> (15. 08. 2019.).
6. *Interaktivna karta autocesta / Interactive Highway Map*, Hrvatske autoceste d.o.o. / Croatian Motorways Ltd., n. d., <http://hac.hr/hr/interaktivna-karta-autocesta-> (11. 06. 2019.).
7. *Ispostava Velika Gorica*, Dom zdravlja Zagrebačke županije, n. d., <http://www.domzdravlja-zgz.hr/ispostave/velika-gorica/> (10. 08. 2019.).
8. *Karta Grada Velike Gorice*, OpenStreetMap, n. d., <https://www.openstreetmap.org> (22. 08. 2019.).
9. *Kronike Velike Gorice, 2018: Izdvojeno: Gorica dobila hotel Time*, *Kronike Velike Gorice*, 22. lipnja, http://www.kronikevg.com/gorica-dobila-hotel_time/ (20. 08. 2019.).
10. *Maloprodaja*, Mlin i pekare Sisak, n. d., <https://www.mip.hr/> (17. 08. 2019.).
11. Milovan, A., 2018: Radnici u Velikoj Gorici su najproduktivniji, ali ih i poslodavci najbolje plaćaju, *Novac - online portal Jutarnjeg lista*, 5. studenoga, <https://novac.jutarnji.hr/makro-mikro/radnici-u-velikoj-gorici-su-najproduktivniji-ali-ih-i-poslodavci-najbolje-placaju/8020826/> (30. 06. 2019.).

12. *Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007.*, Narodne novine, 2007, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1870.html (17. 06. 2019.).
13. *Opće bolnice*, Ministarstvo zdravstva RH, n. d., <https://zdravlje.gov.hr/arhiva-80/ministarstvo-zdravlja/zdravstvene-ustanove-u-republici-hrvatskoj/opce-bolnice/665> (10. 08. 2019.).
14. *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.: Stanovništvo prema ekonomskim obilježjima / Census of Population, Households and Dwellings 2011.: Population According to Economic Features*, Državni zavod za statistiku / Croatian Bureau of Statistics, Zagreb, 2016. (09. 06. 2019.).
15. *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.: Stanovništvo prema obrazovnim obilježjima / Census of Population, Households and Dwellings 2011.: Population According to Education Features*, Državni zavod za statistiku / Croatian Bureau of Statistics, Zagreb, 2016. (09. 06. 2019.).
16. *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.: Stanovništvo prema spolu i starosti / Census of Population, Households and Dwellings 2011.: Population by Sex and Age*, Državni zavod za statistiku / Croatian Bureau of Statistics, Zagreb, 2013. (05. 06. 2019.).
17. *Popis škola*, škole.hr - portal za škole, n. d., <http://www.skole.hr/skole/popis> (10. 08. 2019.).
18. *Pretraživač poduzeća*, Fininfo, <https://www.fininfo.hr/> (06. 07. 2019.).
19. *Pretraživanje poštanskih ureda*, Hrvatska pošta, n. d., <https://www.posta.hr/pretrazivanje-postanskih-ureda/263> (13. 08. 2019.).
20. *Prigradski vozni red Grada Zagreba 2018/19.*, HŽ Putnički prijevoz, n. d., <http://www.hzpp.hr/Media/Default/Documents/Prigradski%20vozni%20red%202018%2019za%20web.pdf> (16. 06. 2019.).

21. *Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2015. / Natural Change in Population in the Republic of Croatia, 2015*, Državni zavod za statistiku / Croatian Bureau of Statistics, Zagreb, 2016. (12. 06. 2019.).
22. *Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2016. / Natural Change in Population in the Republic of Croatia, 2016*, Državni zavod za statistiku / Croatian Bureau of Statistics, Zagreb, 2017. (12. 06. 2019.).
23. *Prodavaonice*, Konzum, n. d., <https://www.konzum.hr/web/shops> (14. 08. 2019.).
24. Radić, V., 2019: Nova prilika: „Hotel u Velikoj Gorici ostvarenje je mog sna na koji sam čekao četvrt stoljeća“, *Jutarnji list: Online portal*, n. d., <https://www.jutarnji.hr/native/nova-prilika/8746832/> (20. 08. 2019.).
25. *Registar ljekarni u RH*, Hrvatska ljekarnička komora, n. d., <http://www.hljk.hr/Registri/RegistarLjekarniuRH/tabid/67/Default.aspx> (11. 08. 2019.).
26. Stanojević, V., 2017: Gospodarstvo: Pogledajte kako izgleda novootvoreni gorički hotel Garden Hill, *cityportal.hr*, 21. prosinca, <http://cityportal.hr/foto-pogledajte-kako-izgleda-novootvoreni-goricki-hotel-garden-hill/> (20. 08. 2019.).
27. *Strategija razvoja Grada Velike Gorice 2018.-2023.*, Grad Velika Gorica, 2018, <https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=61b8e75ea69bbfdd&page=view&resid=61B8E75EA69BBFDD!2143&parId=61B8E75EA69BBFDD!2010&authkey=!AJPpBb3Bo mMfSfY&app=Word> (10. 06. 2019.).
28. *Strategija turističkog razvoja grada Velike Gorice s akcijskim planom*, Turistička zajednica grada Velika Gorica, 2012, http://www.tzvg.hr/uploads/content/221/document/1/strategija_velika_gorica.pdf (23. 06. 2019.).
29. *Taksi služba*, Grad Velika Gorica, n. d., <http://www.gorica.hr/taksi-sluzba/> (23. 06. 2019.).
30. *Trase autobusnih linija terminala Velika Gorica*, Zagrebački električni tramvaj, n. d., http://www.zet.hr/UserDocsImages/Prilozi/PDF/Autobusni%20terminali%202018/VE LIKA%20GORICA_5.2019..pdf (18. 06. 2019.).

31. *Uredba o područjima, sjedištima, vrstama i kategorijama policijskih uprava i policijskih postaja, urednički pročišćeni tekst*, Propisi.hr – hrvatski pravni portal, n. d., <http://www.propisi.hr/print.php?id=11317> (21. 08. 2019.).

32. *Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.)*, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, 2018, <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740> (24. 08. 2019.).

PRILOZI

Popis slika

Sl. 1. Položaj i granice istraživnog područja	2
Sl. 2. Gravitacijska zona dnevnih migracija grada Zagreba (stanje 2001.g.)	14
Sl. 3. Terminal Velika Gorica sa pripadajućim autobusnim linijama	17
Sl. 4. Lokacije autobusnih i željezničkih stanica sa „buffer“ zonama u naselju Velika Gorica i približna granica naseljenog područja	19
Sl. 5. Lokacije prve skupine djelatnosti trgovačke funkcije u naselju Velika Gorica sa zonama koncentracije i približna granica istraživnog područja.....	22
Sl. 6. Lokacije trgovina mješovitom robom sa „buffer“ zonama u naselju Velika Gorica i približna granica naseljenog područja	24
Sl. 7. Lokacije druge skupine djelatnosti trgovačke funkcije u naselju Velika Gorica sa zonama koncentracije i približna granica istraživnog područja.....	26
Sl. 8. Lokacije prve skupine djelatnosti uslužne funkcije sa zonama koncentracije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživnog područja	29
Sl. 9. Lokacije frizerskih salona i salona za uljepšavanje sa „buffer“ zonama u naselju Velika Gorica i približna granica naseljenog područja	31
Sl. 10. Lokacije druge skupine djelatnosti uslužne funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživnog područja.....	33
Sl. 11. Lokacije djelatnosti ugostiteljske funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživnog područja.....	35
Sl. 12. Lokacije ugostiteljskih objekata za pripremu i usluživanje pića sa „buffer“ zonama u naselju Velika Gorica i približna granica naseljenog područja	36
Sl. 13. Lokacije djelatnosti financijske funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživnog područja.....	39
Sl. 14. Lokacije djelatnosti obrazovne funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživnog područja.....	41

Sl. 15. Lokacije djelatnosti zdravstvene funkcije u naselju Velika Gorica i približna granica istraživanog područja.....	43
Sl. 16. Ostala naselja Grada Velike Gorice sa stupnjevima opremljenosti centralnim funkcijama i približna granica Grada Velike Gorice.....	48
Sl. 17. Struktura ispitanika prema spolu.....	51
Sl. 18. Struktura ispitanika prema dobnim skupinama.....	52
Sl. 19. Struktura ocjena zadovoljstva trgovačkom funkcijom Grada Velike Gorice	53
Sl. 20. Struktura ocjena zadovoljstva uslužnom funkcijom Grada Velike Gorice	53
Sl. 21. Struktura ocjena zadovoljstva ugostiteljskom funkcijom Grada Velike Gorice	54
Sl. 22. Struktura ocjena zadovoljstva financijskom funkcijom Grada Velike Gorice.....	55
Sl. 23. Struktura ocjena zadovoljstva prometnom funkcijom Grada Velike Gorice	55
Sl. 24. Struktura ocjena zadovoljstva obrazovnom funkcijom Grada Velike Gorice.....	56
Sl. 25. Struktura ocjena zadovoljstva zdravstvenom funkcijom Grada Velike Gorice	57
Sl. 26. Struktura ocjena zadovoljstva upravnom funkcijom Grada Velike Gorice	57
Sl. 27. Struktura ocjena zadovoljstva radnom funkcijom Grada Velike Gorice	58
Sl. 28. Struktura ocjena zadovoljstva kulturno-povijesnom funkcijom Grada Velike Gorice	59
Sl. 29. Struktura ocjena zadovoljstva zabavnom funkcijom Grada Velike Gorice	59
Sl. 30. Struktura ocjena zadovoljstva rekreacijskom funkcijom Grada Velike Gorice.....	60
Sl. 31. Struktura ocjena zadovoljstva sportskom funkcijom Grada Velike Gorice.....	61
Sl. 32. Najbolja gradska funkcija Grada Velike Gorice prema mišljenju ispitanika.....	62
Sl. 33. Najlošija gradska funkcija Grada Velike Gorice prema mišljenju ispitanika	63